

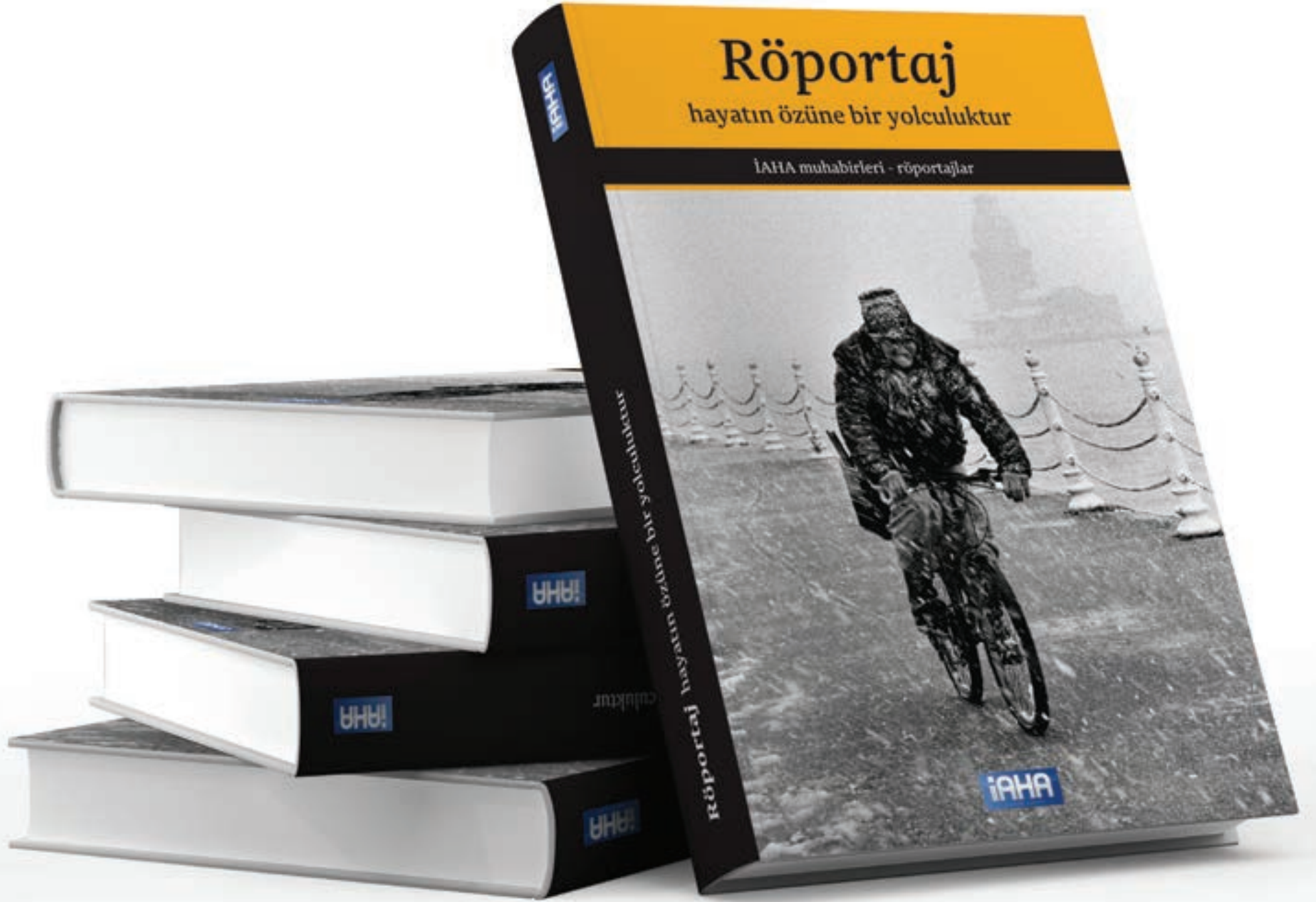
GÖZ

SAYI : 7 / 2017

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ HABER AJANSI YAYINIDIR.

● **Sen Ne Hallere Düşmüşsün Paşabahçe** ● **Dünya'nın en büyük mozaik müzesi: ZEUGMA**
● **Harika piyanist İdil Biret** ● **İki göz bir şehir...**

Saygıdeğer dostlar,

Bizler eğitime gönül vermiş, ülkemizin aydınlık geleceği için elini taşın altına koymaktan imtina etmeyen neferleriz... Attığımız tüm adımlarımızda, geleceğin muasır medeniyetine ulaşmamızı sağlayacak nesiller yetiştirmek bizim en büyük arzumuzdur. Tüm bunları yaparken, bunun her bir hücremizde karşılık görmesi bizleri çok memnun etmektedir... İletişim öğrencilerimizin hayata bakış açılarını, vizyonlarını yansıttıkları bir mecra olan Göz Dergisi, yedinci sayısına ulaştı. Ve Göz Dergisi, bu hedeflerimizin en iyi tezahürlerinden biridir. Büyük emeklerle hazırlanan yayıncımız, her zamanki gibi bizleri şaşırtmaya devam ediyor. Öğrencilerimizin ürettiklerinin hızına şahsen bizler yetişmekte zorlanıyoruz. Bu yapılarını korumaları ve diğer bölümlerimize de ilham kaynağı olmaları en büyük temennimizdir.

Kayıhan Güven hocamızın iletişim fakültemiz bünyesinde kuruluşuna önderlik ettiği İAHA, öğrencileriyle birlikte kurduğu minik ama içi kocaman yüreklerle dolu bu dünyanın sınırları aşması takdire şayandır. Hem hocamızın hem de ajans ekibimizin ülkemizin güzide belgesel kanallarımızdan biri olan İz TV'nin 'İki Göz Bir Şehir' adlı belgeseline konu olması da, değerli hocamızın fikirleri ile yaptıklarının ne denli örtüştüğünü bizlere bir kez daha göstermiştir. Bu, üniversitemiz adına gurur vericidir...

Başta hocamızın şahsında, tüm İAHA ekibine bize bu gururu yaşattıkları için, yaptıkları çok değerli çalışmalarla 14 yıl önce kurduğumuz üniversitemizin büyüme vizyonuna sundukları katkı için minnettar olduğumuzu ifade etmek isterim. Emeği geçen herkesi kutluyorum, hepinizin ellerine sağlık...

Dr. Mustafa Aydın

İstanbul Aydın Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı

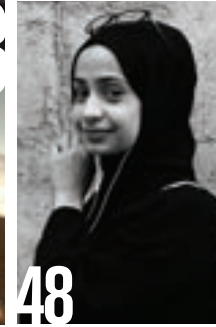
İÇİNDEKİLER

- 10- Dr. Mustafa Aydın: "15 Temmuz'da sokağa inen Çanakkale ruhunun bizzat kendisiydi"
- 18- Dünya'nın en büyük mozaik müzesi: ZEUGMA
- 28- Marmara'nın yakışıklısı Fenerbahçe
- 36- Sen Ne Hallere Düşmüşsün Paşabahçe
- 42- Harika piyanist İdil Biret
- 48- Tahtakale Kareleri
- 56- İki Göz bir Şehir
- 68- Almanya'da bir Türk Düğünü
- 78- Boğaz'ın Afganlıları
- 86- İtalya'nın bilge, tombul, kızıl kenti Bologna!
- 96- "Hayatın içinde olmak gerek"
- 108- Selçuk'ta buram buram tarih kokan bir müze: Çamlık Lokomotif Müzesi
- 112- Beşiktaş yeniden şampiyon
- 120- Bir dizi senaryosu yazmak
- 126- Kesik kuyruk ve Ben
- 138- Halde alın teri dökmeyen, elleri parçalanmayan kimseye eklemek yoktur
- 148- Biz
- 152- Krav Maga Ustası Gazeteci
- 158- Asırların değiştiremediği lezzet; Mesir Macunu
- 164- Doğu Ekspresiyle Kars'a Doğru...

10

18

48

42

36

56

87

138

GOZ

TEMMUZ 2017

KÜNYE

İstanbul Aydın Üniversitesi

Mütevelli Heyeti Başkanı

Dr. Mustafa Aydın

Yayın Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Vadigâr İzmirlî

Yayın Danışmanı

Prof. Dr. Hülya Yenğin

Genel Yayın Yönetmeni

Öğr. Gör. Kayıhan Güven

Yazı İşleri Müdürü

Semra Dursun

Haber Koordinatörü

Ayşe Sema Sayar

Fotoğraf Editörü

Samet Sertan İnce

Fotoğraf Editör Yardımcısı

Sinan Daşpınar

Düzeltili

Ömer Durmaz

Osman Kılıç

Tasarım

Serkan Veliöğlü

Kapak Fotoğrafı

Kayıhan Güven

Baskı ve Cilt

Altan Basım Ltd.

Muhabirler

Ayşe Sema Sayar, Başak Nur Gökçam, Birgül Göker Perdise, Dibanur Küfrevi, Fatih Çiftçi, İsmail Şahin, Kayıhan Güven, Muhammet Hasan Artun, Nesrullah Hasdemir, Osman Kılıç, Ömer Durmaz, Rumeysa Yılmaz, Samet Sertan İnce, Sebahat Çağla Kara, Semra Dursun, Sinan Daşpınar, Şeyma Aksu

Adres

İstanbul Aydın Üniversitesi

İletişim Fakültesi

Florya Halit Aydın Yerleşkesi

Beşyol Mah. İnönü Cad. No.38

Sefaköy/ İstanbul

Tel: 212 444 14 28

Faks: 212 425 57 59

Dergimizde yayımlanan yazı ve fotoğraflar izinsiz kullanılamaz. Dergimizde yer alan ilan, yazı ve fotoğrafların sorumluluğu sahiplerine aittir.

Sevgili okuyucular,

İstanbul Aydın Üniversitesi'nin yükseköğretimde yarattığı en önemli fark, uygulama eğitimine özel bir önem göstermesidir. Bu yapı, tüm fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarımızdaki 200'e yakın laboratuvar ve atölyeleriyle kendini çok iyi ortaya koymaktadır. Üniversitemizin her bir hücresinde oluşturulan uygulamalı eğitim modelini en iyi ve en verimli şekilde ifa edenlerden ve bunu hayata geçirenlerden biri de İletişim Fakültesi'dir. Diğer fakültelerimizde olduğu gibi, iletişim fakültemizin bünyesinde de öğrencilerimizin deneyim kazanmasını sağlayacak uygulama laboratuvarlarımız bulunmaktadır.

Fakültemizin uygulama alanlarından biri olan İstanbul Aydın Haber Ajansı (İAHA) ve onun meyvelerinden biri olan Göz Dergisi, yıl boyunca yaptığı çalışmalarla, ürettikleriyle uygulamalı eğitim vizyonumuza önemli bir katkı sunmaktadır. Bizzat öğrencilerin Göz Dergisi'nde ürettikleri, farklı farklı hayatlardan sundukları yaşam kesitleri, aldıkları eğitimle birlikte kısa sürede kalemlerinin ne denli güçlü hale geldiğini gösterirken, bu bizleri ayrıca gururlandırmaktadır. Takip etmekten çok zevk aldığım ve hepimize yeni ufuklar kazandıran Göz Dergisi'ni hazırlayan tüm ekibi kutlar, başarılarının devamını dilerim...

Prof. Dr. Yedigâr İzmirli
İstanbul Aydın Üniversitesi Rektörü

Ne hollere düşmüşsün Paşabahçe!

İstanbul Aydın Haber Ajansı muhabirleri Paşabahçe'de...

Yaz çalışmamızda olan bitene tanıklık ederek, tanıklıklarımızı röportajlarla kaleme getiriyoruz... Paşabahçe'nin batırılacağını duyduk, bunun üzerine İstanbul Aydın Haber Ajansı muhabirleri olarak toplanıp vapurun son halini yerinde görme kararı aldık. Beykoz Belediyesi Basın Danışmanı Muzaffer Topcu ile irtibata geçerek vapuru görmek istediğimizi belirttik. Muzaffer Bey bize randevuyu verir vermez kendimizi Beykoz'da bir başına bırakılmış heybetli vapurun önünde bulmuştuk.

Muzaffer Topcu'yu beklerken Paşabahçe'yi karaya bağlayan halatların yosunlar içinde kaybolması bizi şaşırtmıştı. Daha oracıkta vapurun içine girmeden içerisinin nasıl olduğuna dair aklımızda bir şeyler belirlemişti. Muzaffer Topcu, yanımıza geldi ve hemen ona sorular sormaya başladık. Vapurla ilgili aklımıza ne gelirse soruyorduk. Vapur o kadar bir başına bırakılmıştı ki sanki o soruları biz değil de vapurun kendisi dile geliyor soruyordu Topcu'ya.

Paşabahçe sanki canlanıp soruyordu: "Beni neden bu halde bırakıyorsunuz. Ben İstanbul'un kültürü içinde bir vapurum!"

Kapı açılır açılmaz heyecanla vapura doğru yürüdük. Arkadaşlarım fotoğraf makineleriyle zaman kaybetmeksizin Paşabahçe'nin son halini kaydediyorlardı. İçeriye herkes giremiyordu ve biz bu fırsatı sonuna kadar kullanmak istiyorduk. Herkes bir yana dağıldı

ve ben Muzaffer Beyle vapuru gezmeye başladım. İçeriye gezmeye başladıkça aklıma takılanları soruyordum Topcu'ya.

Sorduğum ilk soru, vapuru neden restore etmek istememeleriydi. Muzaffer Bey maliyetin yüksekliğinden ve kimsenin onlara yardım etmemelerinden yakındı. Dediğine göre böyle devam ederse vapuru batıracaklarmış.

Aradan geçen zamanda Muzaffer Topcu'yla tekrar irtibata geçtiğimde Topcu bana, vapurun son durumu ile ilgili bazı televizyon kanallarıyla çalışmalar yaptıklarını ve bu çalışmalardan sonra kamuoyundan vapurun batırılmaması yönünde çağrılar aldıklarını söyledi. Merak ettiğim ise resmi kurumların harekete geçip geçmediğiydi. Muzaffer Bey, resmi kurumlardan hâlâ bir çağrı almadıklarını söyleyince resmi kurumlara konuyu danışma kararı aldık.

Vapur için Kültür Varlıklarını Koruma Müdürlüğü'ne gittim. Ancak orada yetkili birilerine ulaşamadım. Derme çatma edindiğim bilgiler vapurun tarihi eser statüsünde değerlendirilmediğiydi. Böyle olunca bütün yük Beykoz Belediyesi'ne kalmış görünüyordu. Belediyenin de yakındığı şey maliyeti tek başlarına karşılayamayacaklarıydı. Haliç Tersanesi'nden yetkili birileriyle görüşme isteğim ise daha tersanenin kapısından geri çevrilmişti. Yapabileceğimiz tek şey kalmıştı; o da tanıklığında bulunduğumuz vapurun son halini kamuoyuyla paylaşmaktı.

IAHA - İstanbul Aydın Üniversitesi Haber Ajansı

Merhaba,

Hepimiz şunu çok iyi biliriz ki bazı staj ve yerinde uygulama dersleri bazı öğrenciler için zorunlu olarak yapılmak durumunda olan bir iştir. Ancak söz konusu İstanbul Aydın Haber Ajansı olduğunda bu çok çok farklı bir boyut kazanır. İAHA, öğrencilerimizin staj yapmaya can attığı, içinde olmaktan zevk aldığı uygulama birimlerimizin başında gelir. Öğrencilerimiz için herhangi bir zorlama olmadan bile isteye ajansa gelmeleri, orada yapılan çalışmalara bizatihi katılmaları ve işin bir parçası olmaları; ajansın nasıl bir ortam sunduğuna ilişkin önemli ipuçları da vermektedir.

İstanbul Aydın Haber Ajansı mutfağında pişirilen yemeklerin sunum alanlarından biri olan Göz Dergisi, öğrencilerimizin çalışmalarını hazırlarken önemli bir tecrübe elde ettikleri bir mecra. Üstelik öğrenci çalışmaları dahi olsa, yayın içeriği habere ve konulara farklı bir bakış sunmaktadır. Dergi, yayıncılık mecrası olarak gösterdiği üstün performansla uluslararası yayınlarla yarışabilecek bir düzeydedir. Hem ajansımız, hem de yayımımız, iletişim fakültesinin aynasıdır ve bu rolünü çok çok iyi oynamaktadır. İletişim fakültesi olarak misyonumuza uygun olarak çalışmalar yürüten ve çitimizi yükseğe çıkaran Göz Dergisi ekibini yürekten kutluyorum...

Prof. Dr. Hülya Yenğın

İletişim Fakültesi Dekanı

Dr. Mustafa Aydın: “15 Temmuz’da sokağa inen Çanakkale ruhunun bizzat kendisiydi”

15 TEMMUZ’UN YILDÖNÜMÜNDE İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ MÜTEVELLİ HEYETİ BAŞKANI DR. MUSTAFA AYDIN, BİRLİK VE BERABERLİK MESAJLARI VEREREK, “15 TEMMUZ GECESİNDE DEMOKRASİYİ KORUMAK İÇİN SOKAĞA İNEN MİLLETİMİZ DEĞİL, BİZZAT ÇANAKKALE RUHUNUN VÜCUT BULMUŞ HALİYDİ. VATANI O RUH VE O ANLAYIŞ KORUDU,” ŞEKLİNDE KONUŞTU. DR. MUSTAFA AYDIN, ŞEHİTLERİN GERİDE BIRAKTIĞI AİLELERİNİN TÜM MİLLETE EMANET OLDUKLARININ DA ALTINI ÇİZDİ.

*“Vatanımızın
varlığına,
milletimizin
iradesinin
temsili olan
demokrasimize
15 Temmuz
gecesi yapılan
kalkışma, Türk
milletinin kararlı
duruşu karşısında
hezimete uğradı”*

*“Türk halkı
bu süreçte ‘tek
millet, tek bayrak,
tek vatan ve
tek devlet’ diye
haykırmıştır”*

Dr. Mustafa Aydın ile 15 Temmuz hain darbe girişimini ve İstanbul Aydın Üniversitesi’ni konuştuk.

“Hain darbe girişiminin üzerinden bir yıl geçti ve süre içerisinde Türk milleti olarak büyük bir sınav verdik, büyük dersler çıkardık. Türkiye Cumhuriyeti Devleti çok önemli bir süreç içerisinde geçti. Allah’a hamdolsun yüce Türk milleti bu süreci alnının akıyla atlattı. Hain girişimin ardından bugün baktığımızda bu girişime kalkışanların niyetlerini, amaçlarını daha net, daha açık bir şekilde görebiliyoruz. Neyle karşı karşıya kaldığımızı ve kalacağımızı, bu organizasyonun ne amaçlı olduğu açıkça ortada. Allah bu tür hainlere fırsat vermesin, milletimizin, vatanımızın birlik ve beraberliğini korusun. Ama bu zorlu süreç bize şimdiye kadar şahit olmadığımız büyüklükte bir şey gösterdi. O da; Türk milletinin birlik ve beraberliği. Türk milleti bu süreçte hem içeriden hem de dışa-

“Halkımız, ulvi duruşuyla demokrasiye olan bağlılığını bütün dünyaya örnek olacak şekilde göstermiş oldu”

ridan birliğine, bütünlüğüne kasteden düşmanlara bir olarak tek olarak çok büyük bir ders verdi. Halkımızın birlik ve beraberlik içerisinde el ele, gönül gönüle Çanakkale ruhuyla, Yemen ruhuyla, Sakarya ruhuyla hareket etti.

“Tüm üniversitelerimize büyük sorumluluk düşmektedir”

“Öncelikle planlanan hain girişimi asla ve asla küçük görmemek gerekir. Hâlâ ayrıntılarını öğrendiğimiz zaman tüylerimiz ürperiyor, tüylerimiz diken diken oluyor. Elbette ki bu darbe girişiminin atlatılmasında çok değişik parametreler var. Başta sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koymuş olduğu irade ve duruş, aziz milletimizin kararlılığı ve o liderin arkasından ortaya koymuş olduğu cesaret. Tabii emniyet güçlerimiz, kolluk kuvvetlerimiz ve silahlı kuvvetlerimizin de burada ortaya koydukları iradenin altını özellikle kalın

puntolarla çizmek istiyorum. Bu badirenin atlatılmasında Türk Silahlı Kuvvetleri’nin önemli bir rol oynadığını eski bir asker olarak buradan vurgulamak istiyorum. Onun için silahlı kuvvetlerimizin bu anlamda göstermiş olduğu iradeye, verilen emirlere rağmen yerinden çıkmamasına ve demokrasiyi, liderini, hükümetini, halkını korumak için ortaya koymuş olduğu iradeye minnettarlığımızı ifade etmek istiyorum.

“Ben bir eğitimci olarak bulunduğum her platformda Türkiye’nin geleceği için üniversitelerimize çok önemli görevler düştüğünü vurguluyorum. Üniversiteler eğitim veren kurumlardır. Üniversiteler ülkelerin geleceğini şekillendiren kurumlardır. Üniversiteler bir ülkenin insan kaynağını yetiştiren kurumlardır. Bir ülkenin teknolojisini geliştiren, siyasetine yön veren kurumlardır. Bu nedenle tekrar ediyorum, Türkiye Devleti’nde bulunan tüm üniversitelerimize büyük sorumluluk düşmektedir. Ben bir eğitimci olarak bu bü-

“Vatanımızın, milletimizin ve demokrasimizin savunuculuğunu en kıymetli görev addeden İstanbul Aydın Üniversitesi, demokrasiye sahip çıkma noktasında her zaman olduğu gibi bugün de bütün varlığıyla tek vücut halinde, devletimizin ve hükümetimizin yanındadır”

yük sorumluluğu her gün, her saat, her dakika omuzlarımda hissediyorum. Zaman zaman öğrencilerimle, hocalarımla bir araya geldiğim her platformda bu sorumluluğu dile getiriyorum. Her zaman sık sık tekrar ettiğim gibi 21. yüzyılda bir ülkeyi işgal etmeniz için tanklara, silahlara, toplara ihtiyaç yok. Artık işgaller bilimle, sanayiyle, teknoloji yoluyla ilerliyor. Yine vuruluyorum; bu ülkeye karşı görevimiz ve sorumluluğumuz büyük.

“İstanbul Aydın Üniversitesi ailesi olarak hain darbe girişimine, sayın Rektörümüz başta olmak üzere akademik personelimiz, idari personelimiz, aktif ve mezun öğrencilerimiz, güvenliğimiz, kat görevlilerimizle hain girişimin hemen ertesinde üniversitemizin ana yerleşkesinde bir araya gelerek tepkimizi gösterdik. Sanırım bu hain girişime ilk tepki veren eğitim kurum-

larının içerisindeyiz. Değerli hocalarımız bu konudaki görüşlerini her platformda ortaya koydular. Darbenin Türkiye'yi nereye getirdiğini, nereye getireceğini, darbenin Türkiye'ye ne tür tahribatlar yapabileceğini halkımıza anlattık, öğrencilerimize anlattık. Bir yıldır anlatıyoruz, daha da anlatacağız.

“Üniversitemizde milli manevi değerleri öğrenciye aktaracak bir politikayı izliyoruz”

“Ben her zaman resmin büyük tarafına bakmak gerektiğini vurgularım. Biz şu an halk olarak bize sunulan enformasyon içerisinde resmin tamamını görmüyoruz, bunu itiraf etmeliyim. Medyamız maalesef çok iyi bir sınav vermedi son yıllarda. Medya asıl işini kamuoyunu doğru ve tarafsız bilgilendirme işini hep geri plana itti. Çıkarları doğrultusunda hareket etti. Toplum nezninde iyi bir sınav vermedi. Bir eğitimci olarak, bir vatandaş olarak ben yine de medyanın gücüne hep inandım. Ülkemiz medyasının bir gün hak ettiği değere ulaşacağına hep inandım. O nedenle

İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin yerinde ayrıdır. Ben bir ülkenin doktora, hemşireye, savcıya, avukata vb. hayati mesleklere ne kadar ihtiyacı varsa gazetecilere de o kadar ihtiyacı olduğuna inanıyorum. Medyamız bizim gözümüz, kulağımız. Tabii doğru ve tarafsız olması kaydıyla. Tabii bugün bizim kuşağın ucundan kıyısında yakalamaya çalıştığı ancak son yıllarda etkisini ve gücünü şaşkırtıcı bir biçimde gözlemlediğimiz 'yeni medya' diye adlandırılan dünyayla da karşı karşıyayız. İstanbul Aydın Üniversitesi İletişim Fakültesi bünyesinde kurulu, Yeni Medya birimimiz ile de bu dünyayı daha anlama ve anlamlandırma niyetindeyiz.

“Az önce de ifade ettiğim gibi ben eski bir askerim. Bu ülkenin hangi mihraklardan tehlike içerisinde olabileceğini az çok bilen bir insanım. Özellikle son beş yıl içerisinde ortaya çıkan olaylar bizi daha çok tedbirli daha çok dikkatli davranmaya sevk etmiştir. Zaten akademik kadromuzu, insan kaynaklarımızı oluştururken bunlara azami hassasiyet göstermiş

“Halkımıza çok şey borçluyuz”

“Yüce Türk milleti, 15 Temmuz’da büyük ve acı bir demokrasi sınavından başarıyla geçmiştir”

bir kurumuz. Onun için dimdik, gayet güzel herhangi bir sıkıntı yaşamadan yolumuza devam ediyoruz. Öğrencilerimize gelince tabii ki 30 binin üzerinde öğrencimiz mevcut şu anda. Biz eğitim öğretim döneminde de milli manevi değerleri öğrenciye aktaracak bir politikayı izliyoruz. Yani bunu bugün gündeme getirmiyoruz. Bu zaten vardı. Biz her dersten önce hocalarımızın bu ülkenin değerlerine bu ülkenin birlik ve beraberliğini ön plana getiren açıklamalarını öğrencilerimizle paylaşmalarını zaten talep ediyorduk, bunu zaten yapan bir kurumuz. Ama derler ya bir musibet bin nasihattan evladır. Artık bundan sonra bütün eğitim kurumlarını da dikkate alarak kendi eğitim sistemlerini, kendi eğitim yöntemlerini ama o eğitimin içerisinde muhakkak ki milli ve manevi değerlerin yerleştirilmesi kaçınılmaz olduğunu görmeleri bilmeleri gerektiğine inanıyorum.

“Yaşadıklarımızın tarih kitaplarında yerini alması lazım”

“Tabii bu darbe olmadı. Bir girişim oldu, bir teşebbüs oldu. Çok daha kanlı bir darbe teşebbüsü oldu. Çünkü

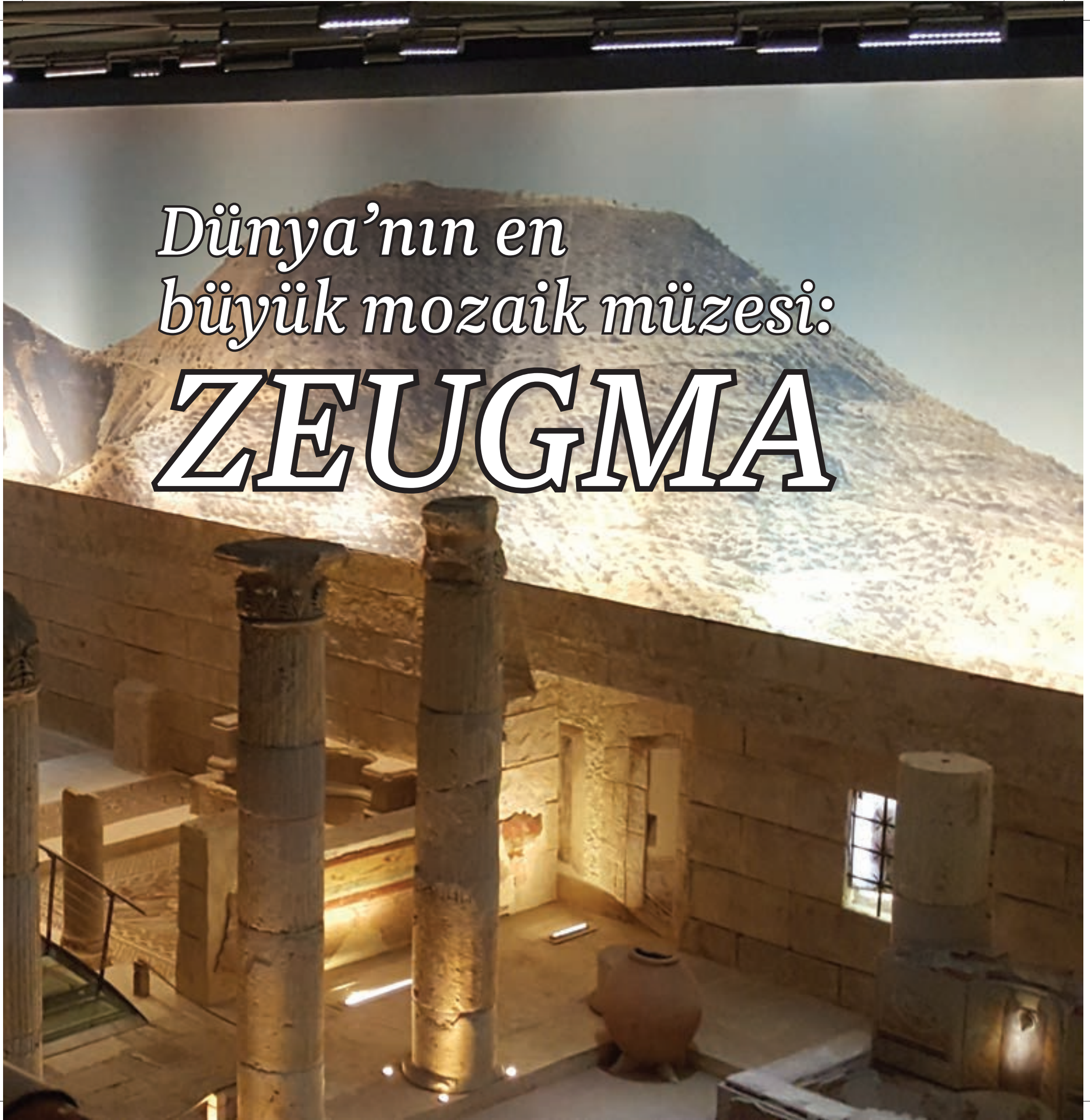
milletin meclisi bombalandı, çünkü devletin kurumları bombalandı, çünkü Türk Silahlı Kuvvetlerinin, bu halkın emekleriyle alınmış teçhizatlar, silahlar halka karşı doğrultuldu. Halk öldürüldü onlarla. O mermilerle, o insanlarımızın vermiş olduğu vergilerle alınan mermiler, tanklar, toplar, füzeler, uçaklar bu masum halka karşı kullanıldı. Dolayısıyla bu anlamda çok acı. Kesinlikle üniversitelerin bu anlamda tez çalışmaları yapması gerek. Darbelerle alakalı tez çalışmalarının yapılması gerek. Ve bunların tarih kitaplarında yerini alması lazım. Bu kanlı teşebbüsün tarih kitaplarında arkadan gelen nesilleri daha uyanık daha müteyakkız tutması için kesinlikle yer alması lazım.”

“Aziz milletimiz o gece; din, dil, ırk ayrımı yapmaksızın el ele vererek vatan savunması yapmıştır. Türk milleti, genlerinde yer alan özgürlük ve bağımsızlık hasletlerini o gece ortaya çıkararak tankların, topların ve uçakların önünde göğsünü siper etmiştir. Aslına bakarsanız o gece demokrasiyi ve cumhuriyeti korumak için sokağa inen millet değil, Çanakkale ruhunun cisimleşmiş, vücut bulmuş haliydi. Vatanımızı o ruh koruyup kurtarmıştır.”

ÜNİVERSİTE EĞİTİMİM İÇİN DOĞUP
BÜYÜDÜĞÜM GAZİANTEP'TEN
İSTANBUL'A HER GİDİŞ DÖNÜŞÜM
AYRI BİR HİKAYEYDİ. AMA BU
SEFERKİ YOLCULUĞUMU HAYATIM
BOYUNCA UNUTAMAYACAĞIM.
SIRTIMDA ÇANTAM, OMUZUMDA
FOTOĞRAF MAKİNEM, GÜNLERDİR
ELİMDEN DÜŞÜRMEĞİĞİM SAYFALAR
DOLUSU NOTLARIM VE HAFTALARDIR
DİNMEYEN KARIN AĞRIMLA
GAZİANTEP'İN YOLUNU TUTTUM.

*Dünya'nın en
büyük mozaik müzesi:*

ZEUGMA

Zeugma Antik Kenti, MÖ 300'de Büyük İskender tarafından "Selevkia Euphrates" adıyla kuruldu

Bir haftadır dinmeyen karın ağrılarımı yaklaşık iki saat sürecek yolculuk için son hazırlıklarımı yapıyorum. Elimde Zeugma Antik Kenti hakkında yazılmış onlarca sayfa not. "Son bir kez daha göz gezdirmeliyim," diyorum final sınavına hazırlanan bir öğrenci misali.

Elimde Anadolu Ajansı'nın 3 Ekim 2011 tarihli haberi... Gaziantep Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Rifat Ergeç, haberde Zeugma Antik Kenti'nin simgesi haline gelen Çingene Kızı'nın bulunuş öyküsünü şöyle anlatıyor:

"Bölgede çalışma yaparken bir vatandaş, 'Ben size bir yer göstereyim, babamla buradan mozaik çıkardık,' dedi. O vatandaş bize uzun yıllar önce bölgedeki bir dere yatağında mozaik bulduklarını,

babasının buradan çıkardığı bazı mozaikleri satarak evlendiğini, kendisinin de askerden döndüğünde evlenecek para bulamadığını, diğer bir kısım mozaiki çıkarıp satarak evlendiğini ifade etti." Sene içinde defalarca yaptığım İstanbul-Gaziantep ziyaretim bu kez tahmin ettiğimden daha kısa sürmüştü. Mozaikleriyle ünlü antik kent Zeugma için gelmişim Antep'e bu kez, Zeugma'yı yazmak için...

Bugün bir kısmı Fırat'ın Birecik Barajı sularının altında kalmış bir antik kente gidiyoruz. Adı: Zeugma. Zeugma Antik Kenti MÖ 300'de Büyük İskender tarafından "Selevkia Euphrates" adıyla kurulmuş. Daha sonra Romalı Komutan Pompeius MÖ 64'de kendine yaptığı yardımlar karşılığında kenti I. Antiachos'a vermiş. Kommagene Krallığı'nın dört büyük şehrinden biri olan kent,

MÖ 31'den itibaren tamamıyla Roma İmparatorluğuna bağlanmış ve "köprü-geçit" anlamına gelen "Zeugma" adını almış.

Müzeye girdiğimde neler görebileceğimi hayal bile edememiştim

Zeugma'nın asıl hikayesi bundan sonra başlıyor. Zeugma, Fırat nehri üstünde çok önemli bir askeri üs ve ticaret merkezi olmuş ve hızla zengin bir kente dönüşmüş. Tarih MÖ II. yüzyılın sonları... Yani Romalıların Anadolu'da giderek daha etkin biçimde yerleştikleri dönemler...

Zeugma Antik Kenti'ne girmeden hemen önce kentin koruyucu tanrısı Athena heykeli ile karşılaşıyorum. Athena heykelini görünce yaşadığım heyecan ve hayranlık merakımı daha da artırıyor. Müzeye girdiğimde neler görebileceğimi hayal bile edemiyorum. Birazdan 2200 yıl öncesine bir zaman yolculuğuna çıkacağım ve omuzumda asılı fotoğraf makineme bir avcının silahına sarılması gibi sarılıyorum.

Bir bilet alıp kapıyı araladım. İçeriye girdiğim anda farklı bir atmosfere doğru yol aldığımı hissettim. Tarih beni içine çekiyordu. Bir, iki, üç, dört ve beş... Beşinci adımdan sonra işte Zeugma ve tam karşımda bazalt taştan imal edilmiş bir kabartmayla karşılaşıyorum. Bu kabartmada iki insan figürü var. Birisi solda Kommagene Kutsal Krallığı'nın lideri I. Antiokhos, hemen karşısında ise bir Yunan tanrısı Herakles. El ele vermişler, tokalaşıyorlar. Bu stelin uygarlık tarihinde görünen ilk tokalaşma sahnesi. Biri insan biri tanrı... Antiokhos, Yunan tanrısı Herakles'e bu topraklara geldiği için teşekkür ediyor. Ama sanki Antiokhos ile Herakles ben oraya geldiğim için bana teşekkür ediyorlar:)

2200 yıl öncesinin muhteşem kenti Zeugma'nın içerisinde yer alan yamaçlarına kurulmuş bir antik kent villasının içerisinde davet var. Müzede Poseidon ve Euphrates ikiz villalarının mozaikleri yer almakta. Müzenin girişinin hemen sağında bod-

rum katında sergilenen Roma Hamamı'na ait mozaikler hemen göze çarpıyor. Aynı bölümde tüm ihtişamıyla gözleri üstüne çeken Mars heykeli de sergileniyor.

Müzedede bulunan her mozaığın ayrı bir hikâyesi var

Roma'da savaş tanrısı olan Mars bir elinde mızrak, öteki elinde ise bahar dalını tutmaktadır (Bahar dalı, fıstık dalı ya da zeytin dalı olarak da tahmin edilmektedir). Roma dönemine ait yaklaşık 1 metre 50 cm boyundaki bronz Mars heykeli, bereketi ve gücü temsil ediyor. Gözleri gümüş ve altından yapılmış, sert bakışlarıyla insanın üstünde hükmedici bir etki bırakmakta. Başında savaş tanrısı olmasını işaret eden bir miğfer bulunuyor. Muhteşem bir eser, muhteşem bir işçilik. İnsanın hayran olmaması imkânsız.

Müzedede bulunan her mozaığın ayrı bir hikâyesi var. Hepsini gezerken bana bir şeyler anlatmak istiyor gibiler. Mozaikler, o dönemde yaşamış olan insanların günlük yaşantısını geçirdiği ortamı, kültürünü ve önemli olayları sanatsal bir şekilde size aktarıyor, hissettiriyor.

Zeugma müzesinin giriş katında Fırat nehrinin kenarındaki antik kent villalarında bulunan mozaikler yer alıyor. Zeugma müzesinde sergilenenler o dönemde yaşamış olan insanların inançları, kültürü ve günlük yaşantısını geçirdiği ortam birebir mimarisine uygun olarak sokağı, çeşmesi, duvarı ve tüm yapı taşlarıyla gerçek ölçüsüyle yerleştirilmiş.

Havuz kültürü gündelik yaşamın ve kültürün önemli bir parçası

Fresk örnekleri de gözlerden kaçmıyor. Burada bulunan duvar resimleri evlerin duvarlarında yer almış. Duvar resimlerinde, dönem inancını yansıtan mitolojiden, günlük ve doğal yaşamdan sahneler yer almakta. Bu duvar resimleri ev halkının

göz ve ruh zevkini doyurması açısından gündelik yaşamda önemli bir yere sahip. Duvar resimlerinin olduğu yerde bir fresk dikkatimi çekiyor. Üzeri deliklerle kaplı, deliklerin arasında birkaç harf ve bir kelime yazıyor. Öğreniyorum ki o zamanda yaşayan bir çocuğa aitmiş.

Zeugma Antik Kenti'nde havuz kültürü gündelik yaşamın ve kültürün önemli bir parçasıdır. Havuzlar serinleme ihtiyacını karşılamak ve mekâna görsel bir zenginlik katmak amacıyla villaların avlularına inşa edilmiş. Havuz tabanlarında bulunan mozaiklerin her biri bir öykü anlatıyor.. Bu mozaiklerden en çok dikkatimi çeken Akhilleus mozaïği oldu. Akhilleus'un Troya Savaşı'na katılmasının hikâyesi anlatılıyormuş.

Resmin etrafında yer alan iç bordüre dikkat! Havuzun içindeki su dalgalandıkça desen de dalgalanıyormuş hissi yaratıyor. Havuz mozaiklerinin hemen yan tarafında yer alan dört tarafı duvarlarla çevrili alanın bir yemek odası olduğunu öğreni-

yorum. Hani şu filmlerde gördüğümüz Romalı erkeklerin divanlarda yarı uzanarak yemek yedikleri ziyafet sofralarının olduğu salonlardan bir tanesi. Hani şu danslı, eğlenceli yemekler...

Çingene Kız...

Müze içerisindeki mozaiklerde taşların diziliminden dolayı her bakış açınızda mozaik size farklı görünüyor. Bir medeniyet ancak bu kadar kucaklar insanı. Din mitolojisinde yer alan tanrılar, uygarlıkların kralları ve Çingene Kızı... Herhalde yalnız değilim. Bazen bir doğum, bazen bir düşün ve bazen de bir ölümün ortasında buluyorum kendimi. Alabildiğine güzel kadınlar ve güçlü erkekler. Ve tabiatın inanılmaz etkisi..

Şimdi ise bir düşün sahnesini temsil eden bir mozaïğin karşısındayım. Bu dünyanın en özel mozaiklerinden biri. Sahnede gösterilen düşünün ihtişamı oturlan koltuktan giysilere, müzik aletlerinden, mücevherlere kadar yansımış. Mozaikte

Zeugma'nın simgesi olan meşhur mozaik "Çingene Kız"ın şaşırtıcı bir hikayesi ve duruşu var

*Zeugma,
Roma
döneminde
büyük bir
zenginlik
ve ihtişam
yaşamış*

kullanılan renkler ustalıkla o sahneyi yaşıyor. Ancak mozağin önemli bir bölümü tarihi eser kaçakçıları tarafından çalınmış. Çalınan kısmın bulunabilmesi için Interpol aracılığıyla araştırmalar devam etmekte.

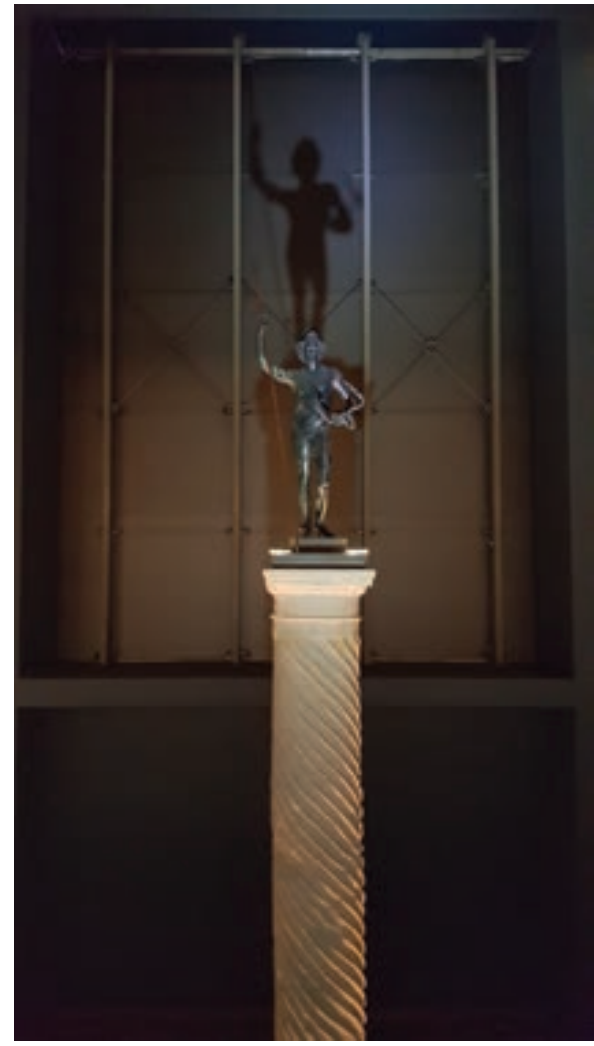
Zeugma müzesinde yer alan pek çok mozaik eksik sergileniyor. Bunun başlıca sebebi kaçakçılık. Sonraki sebebi ise antik kent villalarında çıkan yangınlar ve çöküntüler. Rehber Mustafa Demircioğlu'ndan Zeugma Antik Kent kazılarının

önümüzdeki senelerde de devam edeceğini öğreniyoruz.

**“Zeugma’yı ziyaret eden
100 kişiden ancak 5’i Antep’li”**

Rehber Mustafa Demircioğlu mesleğinin hakkını verir şekilde bir çırpıda anlatıyor müzenin geçmişini. Ben ise müzenin bugünkü durumunu daha çok merak ediyorum.

“Geçtiğimiz yıl kaç kişi ziyaret etti müzeyi?”

"Genel olarak yıllık ziyaretçi sayısını bilmiyorum. Sadece hafta sonunda yaklaşık 4 bin ziyaretçi geliyor. Müze açıldığı günden bu yana 600 bini aşkın kişi tarafından gezildi," diyor ve bunda Zeugma Antik Kenti'ndeki gelişmeleri yakından takip eden yazılı ve görsel basın payının büyük olduğunu söylüyor. Gaziantep halkının müzeye olan ilgisizliğinden de yakınıyor. "Fakat Gaziantep'in adı son yıllarda her ne kadar Zeugma Antik Kenti ile anılır olsa da yöre halkı

antik kente gereken ilgiyi gösteriyor desek yalan olur. Antik kenti ziyaret eden 100 kişiden ancak 5'i Anteplidir." Antik kenti bir kez de Mustafa Demircioğlu ile geziyorum. Hamam mozaiklerinin olduğu bölümde şu bilgileri veriyor: "Dikkat ettiyseniz tuvalet sistemi var. O dönemde insanlar tuvalette toplantılarını yaparlarmış. Keyiflerine çok düşkün insanlarmış. Genel olarak tuvaletlerin olduğu bölümlerin tabanlarında mo-

Zeugma, 1700 metrekarelik alan ile bugün "Dünya'nın En Büyük Mozaik Müzesi"

Kazılardan çıkarılan mozaikler 2011 yılından itibaren Zeugma Müzesi'nde sergilenmeye başladı

zaiklerin olmasının nedeni budur.” Müzenin alt kısmından hızla üst kısma doğru merdivenlerden çıkıyorum. Büyük bir heyecanla Çingene Kızı'nın bulunduğu odaya yöneldim. Çingene Kızı mozaiği karanlık bir odada korunmakta. Odaya labirent şeklindeki siyah duvarların arasından girdiğinizde farklı bir atmosfer olduğunu anlıyorsunuz ve işte Çingene Kızı mozaiği tam karşımda... Hüzünlü gözleriyle bakışlarını belirsiz bir noktaya yöneltmiş, gözleriyle sanki sizi takip

ediyor. Hüznü ve sevinci aynı anda hissettiren bakışlarının izleyende yarattığı duygu bambaşka.. Zeugma Antik Kenti'nin sembolü olan Çingene Kızı mozaiğinin önemini bir kez de müze görevlisi Zeynep Yıldırım'a soruyorum. “Çingene Kızı sadece Gaziantep Zeugma'nın değil, Türkiye'nin ve dünyanın da sembolü olmuştur,” diyor ve devam ediyor: “Özelliği üç çeyrek bakışlıdır. Hangi yöne giderse-niz gidin sanki sizi gözleriyle takip ediyormuş gibi

hissedersiniz. Onun da beraberinde burnunun da döndüğünü fark edersiniz ve bu küçük taşlarla yapılmıştır. Çingene Kızı diğer eserlerden önce çıkmıştır. Bu eseri karanlık odaya almalarının sebebi öteki mozaiklerden daha farklı olduğu için. Diğer mozaiklere bakarsanız onlar büyük taşlardan yapılmıştır ve üç boyutludur. Bunu daha önceki tarihi eser kaçakçıları eser kaçırdıkları zaman bu eseri fark etmiyorlar. Sebebi ise üstüne sütun başlığı düşüyor. O sırada da kazı çalışması yapan

arkeologlar buluyor. Kulağındaki küpesi, saçlarının uzun olması, başındaki bandanası, gözünün sürmesiyle bir Çingene kızına benzetmişler. Bir şakalaşma olarak adı 'Çingene Kızı' olarak kalmış ama Çingene Kızı değildir. Bunun kim olduğu bilinmiyor. Ne kız ne erkek. Ama benzetenlerde elmacık yanağı iri olduğu için göz iri ve kaş kalın olduğu için Büyük İskender'e benzetiyorlar. O dönemde Büyük İskender de bu şekildeymiş."

"Çingene Kızı dünyanın en büyük mozaïği"

Müze görevli arkeolog Ayşe Demir konuşmamıza katılıyor. "Çingene Kızı'nın bir özelliği de dünyanın en büyük mozaïği olması," diyor ve hala yeterince tanıtılmadığını vurguluyor. Çingene Kızı'nın bulunduğu büyük mozaïğin karşısında ise "Kahvaltı Sofrasındakiler" mozaïği sergileniyor. Çok yüksek kalitede olan bu mozaik mükemmel yakın bir vaziyette korunmuş. Bu mozaik zengin bir biçimde dekore edilmiş bir evin muhtemelen yemek odasında bulundu. Kahvaltı sofrasındakiler mozaïğinin yanından ayrılıp diğer mozaikleri de incelemeye devam ediyorum. Gezmeye biraz ara verip üst kattan aşağıdaki mozaikleri kuş bakışı seyretemeye başlıyorum. Tarifi zor bir seyir. Uzun süren Zeugma ziyaretimin sonlarına doğru yaklaşıyorum. Son dakikalarım da benimle onlarca insanın da Zeugma'da olduğunu fark ederek şaşırıyorum. İnsan burada sadece mozaiklerle baş başa olduğunu zannediyor. Oysa Zeugma'yı kuş bakışı seyre daldığım bu yerde 7'sinden 70'ine gelen ziyaretçiler gözüme takılıyor. Bazı çocuklar müze koridorlarında bir uçtan diğer uca koşturup duruyorlar. Bilmiyorlar ki 2200 bin yıl öncesindeki bir villanın içindeler. Gözümde onları o zamanda yaşayan çocuklar olarak hayal ederek Zeugma'dan ayrılıyorum.

Yazı ● **Başak Nur Gökçam** (İAHA)
Fotoğraf ● **Sinan Daşpınar** (İAHA)

Marmara'nın yakışıklısı Fenerbahçe

BUGÜN HALIÇ'İN KIYISINDAKİ RAHMI M. KOÇ MÜZESİ'NE BAĞLANAN FENERBAHÇE VAPURU, EŞİ DOLMABAHÇE VAPURUYLA BİRLİKTE 1952'DE İSKOÇYA GLASGOW'DA WILLIAM DENNY & BROTHERS DUMBARTON TEZGAHLARINDA İNŞA EDİLDİ. ŞİRKET-İ HAYRİYE'DE, BUGÜNKÜ ADIYLA TÜRKİYE DENİZCİLİK İŞLETMELERİ'NDE 14 MAYIS 1953 TARİHİNDE HİZMETE GİRDİ. İSTANBUL BOĞAZI VE MARMARA DENİZİ'NDE 55 YIL BOYUNCA MİLYONLARCA YOLCU TAŞIDI.

Sıcak bir cumartesi sabahıydı. Haliç'in kıyısındaki Rahmi M. Koç Müzesi'nin girişindeydik. Müzenin girişinde F-104 model bir savaş uçağı karşıladı bizi. Bu uçak 1968-1994 yılları arasında Kıbrıs ve Kuzey Irak harekâtlarında görev aldı.

Fenerbahçe vapuru oradaydı, tüm ihtişamıyla, asil duruşuyla Haliç kıyısında Marmara'nın yakışıklısı, emektar ve hâlâ ziyaretçilerin göz bebeği olan Fenerbahçe vapuru bizi bekliyordu. Emektarın önünde de efsanevi DC 3 Dakota model bir savaş uçağı dikilmişti. Ama hiçbir şey Fenerbahçe kadar göz kamaştırıyordu.

Rahmi Koç Müzesi'ne sırtını yaslamış Fenerbahçe vapuruna adım attık.

*Tuncer Şensoy
yıllarca
Fenerbahçe'nin
kaptanlığını
yaptı*

Genel Müdür Ertuğrul Duru'nun vapurun içinde olduğunu söylediler. Yanında Fenerbahçe'nin yıllarca kaptanlığını yapan Tuncer Şensoy oturuyordu.

Dedik ki, "Fenerbahçe İstanbul'un bir sevgilisidir. Yıllarca Yalova, Eminönü, Köprü, Adalar arasında yorulmadan insanları taşıyıp durmuştur."

Daha sonra da hepimizin aklında yer eden soruyu Genel Müdür Ertuğrul Duru'ya pat diye sorduk. Kimin fikriydi Fenerbahçe vapurunu müzeye getirmek?

Müze Müdürü Ertuğrul Duru:

"Müşterek bir fikirdi. İstanbul Büyükşehir Belediyesiyle birlikte verdiğimiz ortak bir karardı. Vapurun emekliye ayrılacağı haberi bize bildirildiğinde biz de bu konuyla ilgilendik. Sonra oturuldu, konuşuldu, olabilirliğine bakıldı. Gemiye onardılar, restore ettiler ve 2008 sonlarında gemiyi bize teslim ettiler. Gemi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin malıdır, çünkü devlet malıdır. Bize on yıllık mukavelelerle verilmiştir. Gördüğümüz gibi Fenerbahçe vapuru yaşayan bir müze gemidir."

"Denize çok yakışan gemilerdir bunlar"

"Fenerbahçe vapurunun özelliği nedir?"

"En büyük özelliği 1953 yılında ülkemize gelen ilk motorlu gemiler grubu Fenerbahçe, Paşabahçe ve Dolmabahçe içinde yer almasıdır. Bu üç gemi kardeş gemilerdir. Dolmabahçe ile Fenerbahçe İskoçya'nın Glasgow şehrinde, Paşabahçe ise İtalya'nın Cenova şehrinde yapılmış. Ağabeylerimiz derlerdi: 'İnsanlarda kadının güzeli, erkeğin yakışıklısı.' İşte Fenerbahçe ve Dolmabahçe de gemilerin yakışıklısı ve güzeldir. Denize çok yakışan gemilerdir bunlar. Üçünün de ma-

kineleri, teknik yapıları aynı. Üçünün de motoru Sulzer marka motordur. Paşabahçe gemisi İtalyan yapımı. Aynı resim üzerine yapılmış gemiler, aynı tesisat üzerine kurulmuş ama Paşabahçe bunlar kadar estetik değil, biraz kabadır. Makine sesinden bahsetmişsiniz. İşte o makine sesi Fenerbahçe ve Paşabahçe'de aynıdır."

Meraklı arkadaşımız araya giriyor.

"O sesi teybe aldığınızı biliyorum."

Kaptan Tuncer Şensoy hemen cevap veriyor:

"Evet, burada film oynuyor. Onun sesi de burada var."

Makine dairesinden de veriyoruz biz bu sesi."

Genel Müdür Ertuğrul Bey de kaptanın bıraktığı yerden devam ediyor.

"Kaptanımızın söz ettiği gemi Fenerbahçe, William Denny Kardeşler tersanesinde yapılıyor. William Denny Kardeşler tersanesi çok meşhur bir tersaneymiş. 1990'da da tersane müze hâline gelmiş. William Denny Kardeşler tersanesinde meşhur gemiler Flipper gemileri vardır ya Hindistan'da çay taşıyan büyük yelkenli, üç direkli filan, onların yapıldığı bizdeki Kadisak'ın da bakımının yapıldığı önemli bir tersane. William Denny Kardeşler efsanesinin yapıldığı gemilerden dünyada sadece 12 tanesi su üstünde kalabilmiş, biri de bu Fenerbahçe. Bundan haberdar olduklarında Denny Kardeşler'den biri, bize Fenerbahçe'yi görmeye geldi. Çok memnun oldu. Çok şaşırdı, bu geminin hâlâ canlı olduğuna. Su üstünde oluşuna şahit oldu. Bu gibi gemileri dünyada merak edenler var. Bu meraklılar bu gemileri takip ediyorlar." Soruyoruz:

"Rahmi Koç da çok meraklı galiba böyle objelere."

"Meraklıdır, çok seviyor, biliyor, koruyor, değer veriyor. Böyle bir gemiyi ayakta tutmak zordur."

"Gemiye bakmak kolay değil"

Muhabir arkadaşımız:

"Yıllarca İstanbullular o iskeleden bu iskeleye taşıyan Paşabahçe vapurunu batırıyorlarmış. 1953 doğumlu vapuru 'Çok yoruldu,' diye batırıyorlarmış. Emektar

vapuru suyun altına indireceklermiş."

Ertuğrul Bey:

"Balıklara yuva olacak yani. Gemiye bakmak kolay değil. Biz bu gemiyi aldık, geminin içindeki kadronun hepsi bu gemide görev yapmış."

Arkadaşım merakla soruyor:

"Seyir tarafı ahşap olan ilk gemilerden değil mi?"

Kaptan Tuncer Bey cevaplıyor:

"İnşa edildiği yılları düşünürsek 50'li yıllarda çelik ve ahşap iç içeydi. Bu da o gemilerden bir tanesiydi. Bunun karinası, yani su altı kısmı perçinlidir. Kaynak kullanılmamıştır."

Sohbet devam ederken ben de etrafı gözlemliyorum. Her yerde Mustafa Kemal Atatürk'ün çocuklarla çekirmiş olduğu fotoğraflar var. Bunun yanında gelen ziyaretçilerin duygularını, düşüncelerini yazdığı ziyaretçi defteri bulunmakta. Aynı zamanda oyuncak gemiler ve bir tane televizyon var. Televizyonda ise Fenerbahçe vapuru ile ilgili görüntüler dönüyordu.

"Mesela Paşabahçe'nin üst tarafları çelikti."

Genel Müdür Ertuğrul Bey de:

"Fenerbahçe'nin estetiğinin yerine hiçbiri geçemez. O kadar zarif ki, kuğu gibidir. Bacası zaten kendi başlı başına sembol olmuş, kumbarası yapılmış, hediyeleşya olarak satılıyor."

Kaptan Tuncer Bey ekliyor:

"İşte biz bu gemiyi sahipleneli 9 sene oldu. Rutubet olmasın diye hâlâ akşamları kaloriferleri çalıştırıyoruz."

Ve kaptanımıza zamanında yolculuk yapmış olan ada yolcularını soruyoruz.

"Ada yolcusu iki gruptu. Bir sabah erken gelen ada yolcusu vardı. Vapur 6.50'de Yalova'dan kalkardı. Genellikle 7.30 sıralarında Büyükkada ve Heybeliada'dan yolcu alınırdı. Dört ada çalışan gemiler de vardı. Ekspresler zaten adaya uğramazlardı. İki grup yolcu vardı yani. İşçiler ve memurlar. Ayrım olurdu yolcularda. Tanırsınız zaten geminin kirliliğinden, geminin içindeki hareketlerden, seslerden, garsonların çay satışından tanırsınız, anlarsınız. Herkesin yeri vardır. Üç mevki

*Fenerbahçe tüm
heybetiyle Haliç
kıyısına bağlı*

vardı. Birinci mevki, ikinci mevki, bir de lüks mevki.”
Kaptana soruyoruz, “Denizciliğe ne zaman başladınız?” diye.

Kaptan da:

“1977 yılında denizciliğe başladım, 82 yılında açık denizciliği bırakıp şehir hatlarına geçtim. 84 senesinden sonra kaptan oldum ama direkt olarak bu gemilere başlayamadım. Burası bir okul, insanı iyi eğitiyorlar. En azından şunu öğretiyorlar, paha biçilmez kargo taşıyorsunuz. Bunun eğitimini değil, bilincini veriyorlar. Çünkü insan canının bedeli yoktur.”

Arkadaşımız Sinan:

“Kaptanım ben çok lodosa yakalandım.”

“Lodos tabii ki vardır, bu bir rüzgâr. Rüzgâr ne yapar? Estiği zaman denizi kabartır, dalgalar oluşturur ve gemi sallanır. Bu doğanın bir kanunu, bunda bir sıkıntı yok. Oradaki incelik şu, gemi seferini yapacak ama gemideki yolcularını rahatsız etmeyeceksin. Sizin asli göreviniz bu, onların emniyeti. Gemiye ilk defa binmiş olan vardır, hasta vardır, hamile vardır, yaşlı vardır, çocuk vardır. Onları korkutmayacaksınız. Onları korkutmamak da bizim elimizde. Seferi iptal ederiz, biraz daha itidalli seyir yaparız. Yani yavaş gideriz, dalgaların üstüne gideriz. Biraz zaman uzar, ama ada yolcusu da buna tahammülsüzdür ha! Onlar bilirler

ki 20-25 dakika sonra bu sıkıntı bitecek çünkü alışmışlar. 'Gidelim,' diye baskı yaparlar, rahatsız olanlar yeni binenler, alışık olmayanlardır, onlar da korkarlar. Ama normalde teorik olarak bu gemi batmaz."

"Gemi müze içinde müze gibi"

"Bugün Fenerbahçe'nin iç durumu nasıldır?"

Genel Müdür:

"Gemi müze içinde müze gibi. Burada çocuk kitapları yazarı Yalvaç Ural tüm oyuncak koleksiyonunu bize bağışladı ve koleksiyonu burada tematik olarak sergileniyor. Eğitimde kullanılıyor. Yani orayı gezdiğinizde sadece dökme bir oyuncak sergisi görmüyorsunuz. Hepsi kendisi tarafından sınıflandırıldı, arkalarına panolar kuruldu. Topaç da var, ilk oyunculardan da var,

yakın zamanın oyuncaklarından da örnekler var. Kendi kitapları da var ama o daimî sergi olarak yer alıyor. Vapurun büfesi orijinal hâline geri döndürüldü gemiyi teslim aldıktan sonra. William Denny Kardeşler'den çok önemli evrak ve fotoğraflar geldi, onlar sergilendi. Geminin çizimlerini, taslaklarını getirdiler ve biz orijinal hâline döndürdük gemiyi. Arka bölüm doğum günleri için kullanılıyor. Bunun yan tarafında bir sergi var 'Atatürk ve Çocuk' Sergisi adında. Eski ikinci mevki denilen salon da yine sergi salonu, alt katı da çocuklar için atölye. Eski birinci mevki, alt katı ise Gemiseverler Derneği ve Modelciler Kulübü'ne tahsis ettik, onlar orada toplantılarını yapıyorlar."

"Rahmi Koç müzeye sık sık geliyor mu?"

"Vakit buldukça geliyor. Her cumartesi gününü bu-

*Yalvaç Ural'ın
oyuncak
koleksiyonu
Fenerbahçe'de
geziliyor*

rada geçirmeye çalışır. Türkiye’de en iyi 10 müze arasında beşinci sıradayız.”Daha sonra hep birlikte Kaptan Köşkü’ne doğru ilerledik. O sırada geminin üst katında onarma ve boyama işlerini yapan işçiler vardı. Bunun nedeni de yaz döneminde ziyaretçiler orada masa ve çadır kurup çay içiyorlarmış. Böylece Fenerbahçe vapuru emekliyken bile insanların keyifli vakit geçirmesini sağlıyor.

“Sefere çıkarken bir duanız var mı?”

Kaptan cevaplıyor:

“Tabii ki var. İhsan Kalmaz gemisinde yolcuymdum ben. Duvarda asılı bir şey görmüştüm. Çok hoşuma gitti ve onu da kendime ilke edindim. ‘Tedbir kaptandan takrir Allah’tan’ diye. Bir de Türkiye’de açılmış olan ilk Deniz Meslek Lisesi mezunuyum. Meslek dersi hocamızın bir sözü vardır bir de hocamız Niyazi Koç’un, ‘Arkadaşlar! Defterlerimizi çıkartalım. Bugün biraz ders yapalım, işleme yapalım. Açtık birinci sayfayı, ‘Yazın arkadaşlar!’ dedi. ‘Bismillahirrahmanirrahim,’ yazdık. ‘Almış olduğumuz tedbirin yeterli olmadığını tedbirini alınız,’ ve ‘Bu üç sayfa da bunlarla dolacak arkadaşlar,’ dedi. Herkes yazdı ertesi gün göstereceğiz. Hoca, ‘Arkadaşlar, ben biliyorum hepimizin yazdığını ama önemli olan onu kafanıza yazmak. Almış olduğunuz tedbirinizle baş başasınız. Size kimse yardımcı olmayacak. Sizin yanınızdaki deneyiminiz, kabiliyetiniz, bilginizdir,’ dedi başka yok. Biz onu kendimize ilke edindik.”

Fenerbahçe’den ayrıldık. Müzenin diğer kısımlarını dolaştık. Yapılan İstanbul’daki iskele maketleri bizi bilmediğimiz bir zamana daha götürdü. Bunun yanında hem denizde hem de karada giden bir araç gördük. Tam o esnada klasik bir arabanın üstünde poz veren bir gelin bizim onun fotoğrafını çektiğimizi fark edince kendi fotoğrafçısı yerine bize doğru bakarak poz verdi. Biz müzede gezmeye devam ederken Rahmi Koç’un dünyayı dolaştığı tekneyi de gördük. Gerçekten her şey çok etkileyiciydi. Hepimiz Fenerbahçe vapurundan ve müzede gördüklerimizden çok etkilenmiştik. Gençler olarak böyle bir müzeyi İstanbul’a kazandıran Rahmi M. Koç’a bin teşekkür.

Fenerbahçe’nin motorları pırl pırl

Yazı • Nesrullah Hasdemir (İAHA)
Fotoğraf • İAHA Fotoğraf Grubu

Sen Ne Hallere Düşmüşsün Paşabahçe

YILLARCA KÖPRÜ, KINALIADA, BURGAZADA, BÜYÜKADA, YALOVA ARASINDA NE ÇOK YOLCUYU TAŞIDI. EMEKLİ OLDU; BEYKOZ BELEDİYESİ'NİN KARŞISINA ÇEKİLDİ, İNSANLAR ZİYARET ETSİN DİYE. BİR ZAMANLARIN HEYBETLİ VAPURU ŞİMDİLERDE PAS İÇİNDE, DÖKÜLÜYOR. BEYKOZ BELEDİYESİ İSE VAPURU ONARAMADIĞI İÇİN BATIRMAYI DÜŞÜNÜYOR.

Suyun üstünde sallanmıyor bile. Altından koca denizi çekseniz ruhu bile duymaz güzelim Paşabahçe'nin. Paşabahçe vapuru emekli olduktan sonra 6 yıldır Beykoz sahilinde bekletiliyor. Bu süre içerisinde dizi, film ve çeşitli aktiviteler düzenlenmiş vapurda. Bunların hepsi gelip geçince bir başına kalmış Paşabahçe. Vapura girmek için Beykoz Belediyesi Basın Danışmanı Muzaffer Topcu, uzun demir bir kapıyı açıyor. Anlayacağınız vapura herkes giremiyor. Kapının yanında güvenlik kulübesi bile var, ama vapurda kimse-cikler yok.

Vapurun künyesi yerli yerinde

Bir tahta kalas üzerinden atladık vapura. Kapının tam üstünde "M/S PAŞABAHÇE" yazıyor. Girişte gözüme çarpan her şey eskimiş. İçeride bir sessizlik var demeyin gitsin.

*Paşabahçe'nin
kaptan köşkü nice
kaptan gördü*

*Paşabahçe
vapurunun üst
katına çıkarken
merdivenlerin
başını tutan Avcı
Tanrıça Artemis*

Muzaffer Topcu, "Biz vapurun masraflarını karşılamıyoruz," diyor.

"Ne kadar masraf gerekiyor," diye sordum.

"Altı yedi milyon lira."

"Kimse yardım etmiyor mu?"

"Kimseden bir ses çıkmadı."

Vapurun künyesi yerli yerinde. Bakır künyesinden öğreniyoruz.

"CANTIERI NAVALI DI TARANTO S.P.A COSTA.141 TARANTO 1952"

Birinci katta oturma yerlerinin hepsi sökülüp üst üste yığılmış. Buranın kapısı kilitlenmiş. Kenardan dolanıp ön tarafa gittik, orada da durum aynı. Parkeler çürümüş, boyalar dökülmüş... Paşabahçe tanınmaz halde...

"Vatandaşlar ne diyor bu işe Muzaffer Bey?"

"Batırmamızı istemiyorlar. Vapuru herkes çok seviyor. Bizim için de manevi değeri yüksek. Mesela ben düğünümü bu vapurda yaptım. Bu vapurda çok fazla evlilik teklifi yapılmış. Herkesin bir anısı vardır Paşabahçe ile."

"Öyleyse batırmak ne diye?"

"Biz de batırmak taraftarı değiliz. İstiyoruz ki müze olsun, ama o kadar masrafı belediye olarak karşılayamayız. Bir babayiğit çıkıp ben bu vapuru restore edeceğim demezse, büyük ihtimalle batırılacak."

Merdivenlerden ikinci kata çıkarken avcı tanrıça

Artemis'in gravürü tam karşımızda ve tozlanmış. Vapurun bir bölümü dizilerdeki aksesuarlara ayrılmış. Artık ne gelen var ne giden. Kapkaranlık bir alan. Burada birçok eşya bulunuyor.

"İnsanlar buraya çok ilgi gösterdi," diyor Muzaffer Topcu.

Buradaki eşyaların tamamı tanınmaz hale gelmiş. Proje bitince Paşabahçe'nin içinde Paşabahçe'nin kaderini yaşamış.

Bir ara vapur, nikah salonu olarak işletilmiş. Paşabahçe eskiyince hepsi geride kalmış.

İkinci katin ön kısmında yer alan kantine geldik. Kaç kişi heyecanla sıraya girip buradan çay alıp içti. Şimdi kantin demeye bin şahit ister.

YAZ YOLCU ADEDİ	: 1700
KIŞ YOLCU ADEDİ	: 1375
CAN YELEĞİ ADEDİ	: 2135
ÇOCUK CAN YELEĞİ	: 170

"Hey gidi Paşabahçe!" diyisi geliyor insanın

Dar merdivenden vapurun üçüncü katına çıkıyoruz, yukarımızda masmavi gök. Burası bir vapuru vapur yapan yer. Balkondaki sıraların çoğu sökülmüş, bazıları duruyor. Buradan ne insanlar gelip geçti. İnsana ve doğaya dair aklınıza ne gelirse yaşanır bir vapurun balkonunda. Şimdi kimse yok. İpissiz.

Ne insanlar ne martılar ne heyecanlar, kavgalar, sevgiler hiçbirisi artık burada yok. Paşabahçe'nin balkonu hiç olmadığı kadar yalnız. "Hey gidi Paşabahçe!" diyisi geliyor insanın. Kaptan köşkü hareketsiz. Kaptanın aşağıya komut verdiği telgraf sistemi elimizin altında: DUR / MAKİNE TAMAM / AĞIR YOL / YARIM YOL / TAM YOL

Birçok kaptanı eskitmiş burası. Duvarda bir çerçevenin içinde vapurda kaptanlık yapmış herkesin ismi var. Liste göz yoracak türden. Bu kaptanların tutup çevirdikleri dümen pas tutmuş. Vapurun burnuna güç bela geçiyorum. Muzaffer Topcu beni orada görünce şaşırıldı kaldı. "Kapı kapalıydı, sen nasıl geçtin oraya?" dedi, kapının üstünden atlayarak dedim. Gülüştük.

Vapurun burnunda bir çan var. Ne gariptir ki burada çalışan tek şey bu çan. Çanı çaldım kaç kere. Çıkan ses, çan sesi değil de sanki Paşabahçe'nin çılgılığı. Bu çılgılık Üsküdar'a, karşıda duran Sarıyer'e oradan da bütün Boğaz'a yayılacak kadar güçlü.

Paşabahçe vapuru denizin dibine ineceği günü beklemeye başladı

Söyleşi ve Fotoğraflar • Ömer Durmaz (İAHA)

Harika piyanist

1948 yılında, henüz yedi yaşındayken, ikinci cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Biret'in yurt dışında eğitim gereksinimlerinin karşılanması için TBMM'ye bir teklif sunar. Bu teklif sonucunda İdil Biret ve Suna Kan için özel olarak çıkartılan kanun, "Harika Çocuklar Yasası" olarak bilinir

FRANSIZ PİYANİST MARGUERITE LONG, ONUN İÇİN;
"BENİM KÜÇÜK MÜZİK PERİM," DEMİŞ. BATI'DAN
DOĞU'YA DÜNYA ÇAPINDA TANINAN OLAĞANÜSTÜ
BİR YETENEKTİR İDİL BİRET. KÜÇÜK YAŞTA TÜRKİYE
CUMHURİYETİ'NİN İKİNCİ CUMHURBAŞKANI İSMET
İNÖNÜ'NÜN ÖNÜNDE PİYANO ÇALDIĞI ZAMAN İLERİDE
İSMİNDEN SIK SIK SÖZ ETTİRECEĞİ BELLİYMİŞ.

İdil Biret

İdil Biret'in Sagalassos Vakfı için düzenlediği konseri izlemek için İş Sanat Konser Salonu'na gidiyorum. Heyecan içinde yerime oturuyorum ve konserin başlamasını bekliyorum. Aradan birkaç dakika geçtikten sonra Biret sahneye çıkıyor. Çok güzel, çok zarif bir kıyafetle seyirciyi selamlıyor ve konser başlıyor. Ben de konser sonunda diğer seyirciler gibi İdil Biret'in performansına hayran kalıyorum. Konser sonrası İdil Biret'le söyleşi yapmak üzere kulise doğru gidiyorum, ama o da ne! Kulis önünde inanılmaz bir kuyruk... En gencinden en yaşlısına herkes elinde İdil Biret'in albümünü ve kitabını tutmuş imza sırasına girmiş. Sonunda sıra bana geliyor. Büyük bir heyecanla ses kayıt cihazımın kayıt düğmesine basıyorum. Karşımda İdil Biret ve eşi Şefik Büyükyüksel... Sorularımı sormaya başlıyorum.

Müziğe olan ilginiz ne zaman başladı? Ailenizde müzikle uğraşan kimse var mıydı?

Müziğe olan ilgim çok küçük yaşta başladı. Ailemde, özellikle de anne tarafımda birçok müzisyen vardı. Annem Leman Biret, çok iyi piyano çalardı. Kolaylıkla çalardı piyanoyu. Mükemmeliyetçi olduğu için, "müzikalite"den yoksun olduğunu söyler, çalışını bir parça yüzeysel bulurdu. Anneannem ise hiçbir şeyden çekinmezdi. Tereddüt etmeden doğaçlamalar yapardı. Kendisi aynı zamanda marşlar ve küçük parçalar da bestelemişti.

Çocukluğunuzda hangi Batılı sanatçılarla karşılaştınız?

Ben Fransa'ya gitmeden önce, bana Ankara'ya gelen bütün sanatçıların önünde piyano çaldırırlardı. Size hatırımda kalan birkaç ismi sıralayayım: Monique Haas, Lélia Gousseau, Madeleine de Valmaléte, Lazare Lévy, Hermann Scherchen, Devy Erlih.

Paris'e gidişinizden biraz bahseder misiniz?

Scherchen birkaç konserde, Bach'ın bütün orkestra süitlerini ve Beethoven'ın dokuz senfonisini yönetmişti. Bu büyük ustanın konserlerinden birinde din-

lediğim, Bach'ın İkinci Süit'ini ezberlemiş, ona piyanoda çalışmışım. Daha sonra, beni dinleyen Lazare Lévy bir rapor kaleme aldı. Bu rapor benimle ilgili yasanın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabulü ve ailemle birlikte Paris'e gidişimle ilgili o uzun yolun başlangıcı oldu.

İlk öğretmeninizi anlatır mısınız?

İlk öğretmenim Mithat Fenmen'di. Kendisi olağanüstü bir insandı. Onun için "laik bir azizdi" diyebilirim. Sonsuz bir iyiliği, alçakgönüllülüğü ve sabrı vardı. O bilim eğitimi almıştı ancak kendisine meslek olarak müziği seçmişti. Alfred Cortot ve Nadia Boulanger gibi önemli isimlerle çalışmıştı.

Wilhelm Kempff ile ilgili anılarınızdan söz eder misiniz biraz?

Wilhelm Kempff'e hayrandım, büyük saygım vardı ona. Onu düşünmediğim bir gün bile olmamıştır. Bu-

İdil Biret sekiz yaşında Paris Radyosu'nda ilk konserini verir

*Arkadaşımız
Ömer Durmaz,
İdil Biret
ile konser
sonrasında*

*Biret,
11 yaşındayken
Kempff ile
Mozart'ın İki
Piyano İçin
Konçertosu'nu
Paris Champs-
Elysees
Tiyatrosu'nda
çalar*

gün de aynen öyledir. Paris'e her gelişinde, beni dinlemek için mutlaka vakit ayırırdı. O sırada üzerinde çalıştığım programdaki eserleri çalardım. Piyanonun başına geçer, neleri beğenmediğini gösterir, bazen bütün bir pasajı yeniden çaldırırdı.

Daha çocukken Madeleine de Valmaléte ile karşılaştığınızı söylemişsiniz. Peki sizin üzerinizde ne gibi etkileri olduğunu anlatır mısınız?

Madeleine e Valmaléte, Paris'teki Gaveau Salonu'nda her yıl bir resital verirdi. Onun çalışı ve müzikal zekâsı, küçük bir kız olan benim için büyük bir esin kaynağıydı. Konservatuvarda geçirdiğim o zor yıllarda, Bayan Boulanger'in olağanüstü ama çok sıkı eğitimine de tanık olan Madeleine de Valmaléte beni hep desteklemiştir. Yeni yetişmekte olan bir sanat öğrencisine daha o yaşlarda bir yığın bilgi yüklenmesinin, kendiliğinden gelişme sürecini tehlikeye sokacağını çok iyi bilir, her zaman, kendime sadık kalmam konusunda beni yüreklendirirdi.

Ne zamandan beri eski piyanistlerle ilgileniyorsunuz? Size ne kattılar?

Altın Çağ piyanistleriyle ilgilenmeye bana Rahmaninov'un bir plağını dinleten dayımın sayesinde oldukça genç yaşlarda başladım. Bu piyanistlerin çalışmalarındaki kusursuzluk, hiçbir eksiği olmayan bir virtüözlüğü, olağanüstü bir mimarlık duygusunu getirir beraberinde: Mendelssohn'dan uyarladığı, Bir Yaz Gecesi Rüyası Scherzo'sunda, Liszt'in Cinlerin Dansı'nda olduğu gibi tüy gibi hafif bir tuşe'den tınının hiçbir zaman sertleşmediği en güçlü pasajlara varıncaya kadar, özellikle hiç şaşmayan, hep ileri giden bir ritim sağlamlığı, bütün bunlar bana yepyeni ufuklar açtı.

Birçok orkestra şefiyle çalışıyorsunuz ve bugüne kadar birçoğuyla çaldınız. Bu şeflerden biriyle yaşadığınız bir anınızı aktarır mısınız?

Londra'da kendisiyle birlikte Rahmaninov'un Üçüncü

Konçerto'sunu çaldığım Pierre Monteux'den söz etmek istiyorum. O sırada ben yirmi bir yaşındaydım, Monteux ise seksen sekizindeydi. Zorlukla yürüyordu ama yönetmeye başladığında, yakaladığı hızlı tempoya hayran olmuşum, tam benim istediğim tempoydu bu. Monteux bu konçertoyu Rahmaninov ile birlikte çalmıştı, çok iyi biliyordu. Konser akşamı Monteux bir köşeye çekti beni, sahne üzerinde genç oğlaklar gibi zıplayıp sıçradığımı, bu durumda, ben önde gider, o arkamdan yavaş yavaş, üstelik zorluklar içinde gelirse, gülünç bir görünüm sergileyeceğimizi ama yan yana, yavaş yavaş yürürsek alkışların daha uzun süreceğini söyledi. Muhteşem bir şefti, konçertoyu onunla birlikte çalarken yanımda o kadar sağlam birini bulmuştum ki, kendimi bulutların üzerindeymiş gibi hissediyordum. Konserden kısa bir zaman sonra aramızdan ayrıldığını duyduğumda çok üzülmüştüm. Konservatuvarın solfej sınıfında torunu ile birlikte okuduk ama hiç konuşmadık birbirimizle. Çok kırılğan, sessiz sedsız bir çocuktuk.

Peki hiç beste yaptınız mı?

Evet yaptım ama şimdilik bestelerimi dinleyici önüne çıkarabilecek kadar ilginç bulmuyorum. Geride bıraktığımız yüzyıl, bu alanda olağanüstü zenginlik ve çeşitlilik sergilemiştir. Önemli olan, insanın gelgeç modalara, fantezilere kapılmaksızın duyduğunu yazıya dökebilmesidir.

Konserinizin olduğu günlerde ya da bir gün öncesinde neler yapıyorsunuz? Konserlerinize nasıl hazırlanıyorsunuz?

Partiyonu okur, onun üzerinde çalışırım. Benim için yeni olan bir eseri çalmam söz konusuysa, bölüm bö-

lüm ele alırım onu, ne kadar gerekiyorsa o kadar tekrarlarım. Konserimin olduğu günlerle diğer günlerim arasında hiçbir fark yoktur. Konser vermek, varoluşunun bir parçasıdır benim için. Konserden birkaç saat önce hamurlu yiyecekler yemek, mükemmel bir enerji verir. Enerji biriktirmek için, siyah çikolata yemenin de büyük yararı vardır. Konser günü, on dakikayı geçmeyen kısa bir öğle uykusu da yararlı olabilir ama uyunmasa da olur. Konser salonuna son dakikada gelmekten, her tür sinir bozukluğundan sakınılmalıdır. Her şeyden önce, tam bir esnekliğe ulaşmanın gerekli olduğuna inanıyorum.

Unutamadığınız konser var mı? Varsa biraz bahsederseniz?

Elbette. 23 Kasım 1963 tarihinde İstanbul'da Boston Senfoni Orkestrası ile vermiş olduğum konseri asla unutamam. O konser vurularak öldürülen ABD Başkanı Kennedy'nin anısına sunulmuştu.

Son soru olarak şunu sormak istiyorum: Size göre, sanatçı kariyeri ne anlama geliyor?

Bir gönül yolculuğudur bu. Kariyer beni, belirli bir 'mutlak'ın arayışına dönük olduğu ölçüde ilgilendirir. Konserler veriyor, kayıtlar yapıyorum, bunların hepsini kendi zevkim için yapıyorum. Bir de, çalmam önerilen kimi eserleri çalma isteğini duyduğum için.

Bu harika söyleşi için çok teşekkür ederim.

Ben teşekkür ederim. Benim için de harikaydı. Bu güzel söyleşinin ardından İş Sanat Konser Salonu'ndan çıkarak evimin yolunu tuttum. Yağmurlu havada yürürken hayatımın sonuna kadar unutamayacağım bir akşam yaşamının vermiş olduğu mutluluk vardı yüzümde.

Fotoğraflar • **Kayhan Güven** (İAHA)

TAHTAKALE KARELERİ

TELEFON ETTİLER, "İKİ GÖZ BİR ŞEHİR"
BELGESELİ İÇİN BENİMLE ÇALIŞACAKLARDI.
DEDİLER Kİ, "İSTANBUL'DA FOTOĞRAF
ÇEKMEMİZ GEREKİYOR." DÜŞÜNMEDEN,
"TAHTAKALE" DEDİM. ÇÜNKÜ TAHTAKALE,
İSTANBUL'DA HAYATIN BİR ÖZETİYDİ.

■ Koca şehrin aort damarı burada atıyordu. Yeni Cami'nin önündeydik. Muhafazakâr bir kızımız elinde telefonu sanal dünyaya kaptırılmış gitmişti. Tarihi duvarın önünde durmasını istedim. Amacım "Biyografik ya da tarihsel bir andır".

■ “Öbür görsel imge-
lerden farklı olarak
fotoğraf, konunun
icra edilmesi ya
da yorumlanması
değil, o konunun
gerçek bir izidir.”

■ Tahtakale’de neredeyse her şey Çin malıydı. Genç adam Çin’den ithal edilen oyuncak tabancayı kafasına dayayarak poz vermeyi tercih etti. Fotoğrafın öznesi, sanki yaşamın öyküsünü anlatır gibiydi. Takındırılmış pozda bir sahtelik yoktu. Fotoğrafta “Pozlama süresinin yaşam müzesinin ta kendisi olduğu duygusuna kapılıyordu insan.”

■ “(...) Bununla birlikte fotoğraf makinesinin yaptığı, oysa gözün hiçbir zaman yapamayacağı şey, o olayın görünümünü dondurmaktır”. Kocaman oyuncak ayı Çin’den getirilmiş, satılmayı bekliyordu.

■ Oyuncak kaplanlar sanki gerçekmişcesine bir tavır içerisindediler.

■ Eminönü'nde Çiçek Pazarı'nda bin bir tohumu bekliyor, hep bekleyecek... "Bu tür fotoğraf bilgi verir bize, ama tüm deneyimlerden koparılmış bir bilgi".

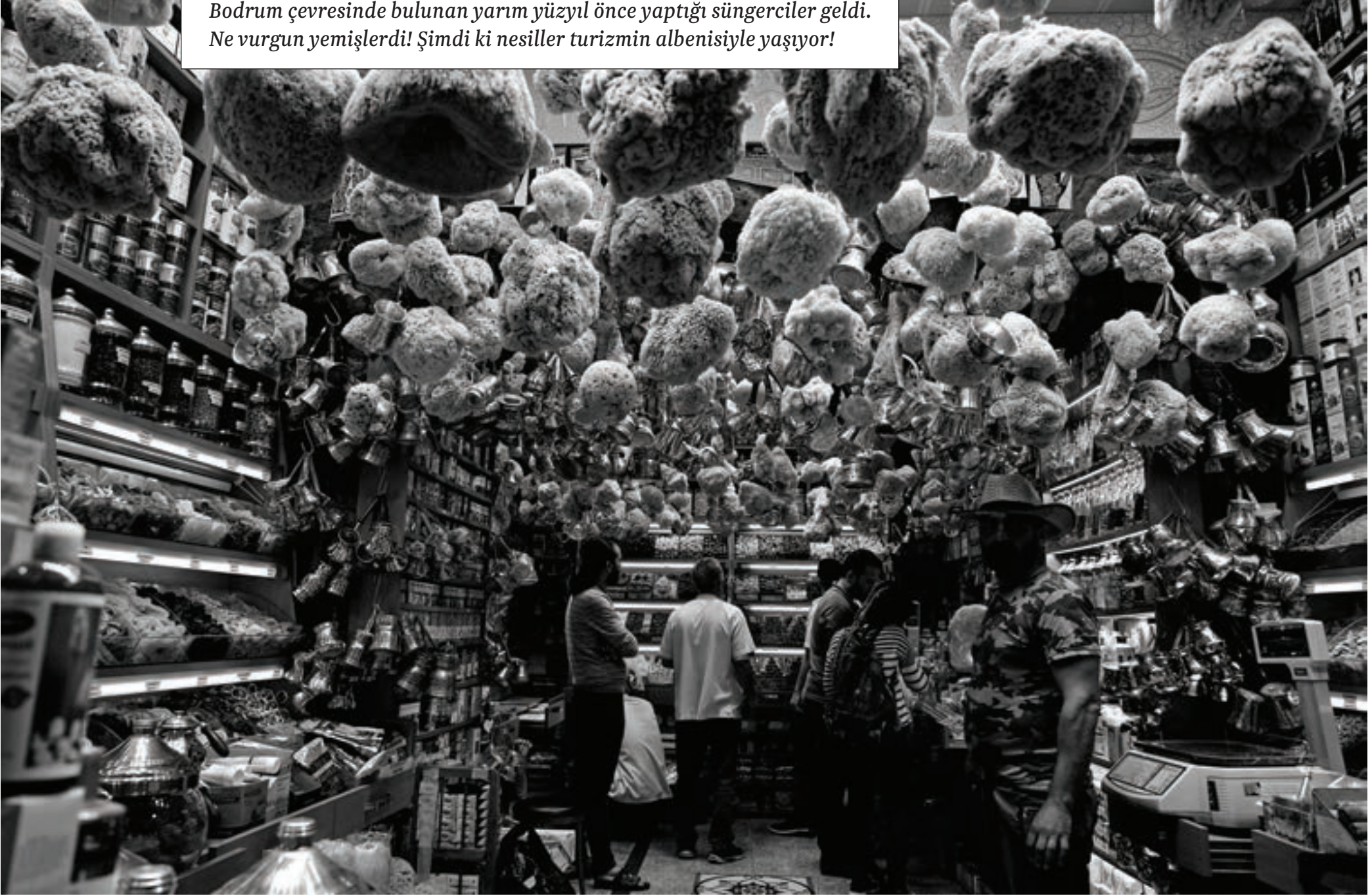
■“Seçilip de kaydedilen anda genel olarak uygulanabilir bir hakikat payı varsa ve mevcut olanı gösterdiği kadar olmayanı da gösteriyorsa, o zaman fotoğraf etkili olur.”
Tahtakale’de tesbih satıyordu ama elinde tuttuğu bıçakla güya çevresini korkutuyordu.

■ “Fotografin biçimsel düzenlenmesi hiçbir şey ifade etmez. Tasvir edilen hadiseler, izleyicinin fotoğrafı görmezden önceki bilgi birikimine bağlı olarak izah edilebilir. (...) Bir fotoğrafın hakiki içeriği görünmezdir, zira biçimle değil zamanla ilgili bir etkileşimden türer.”

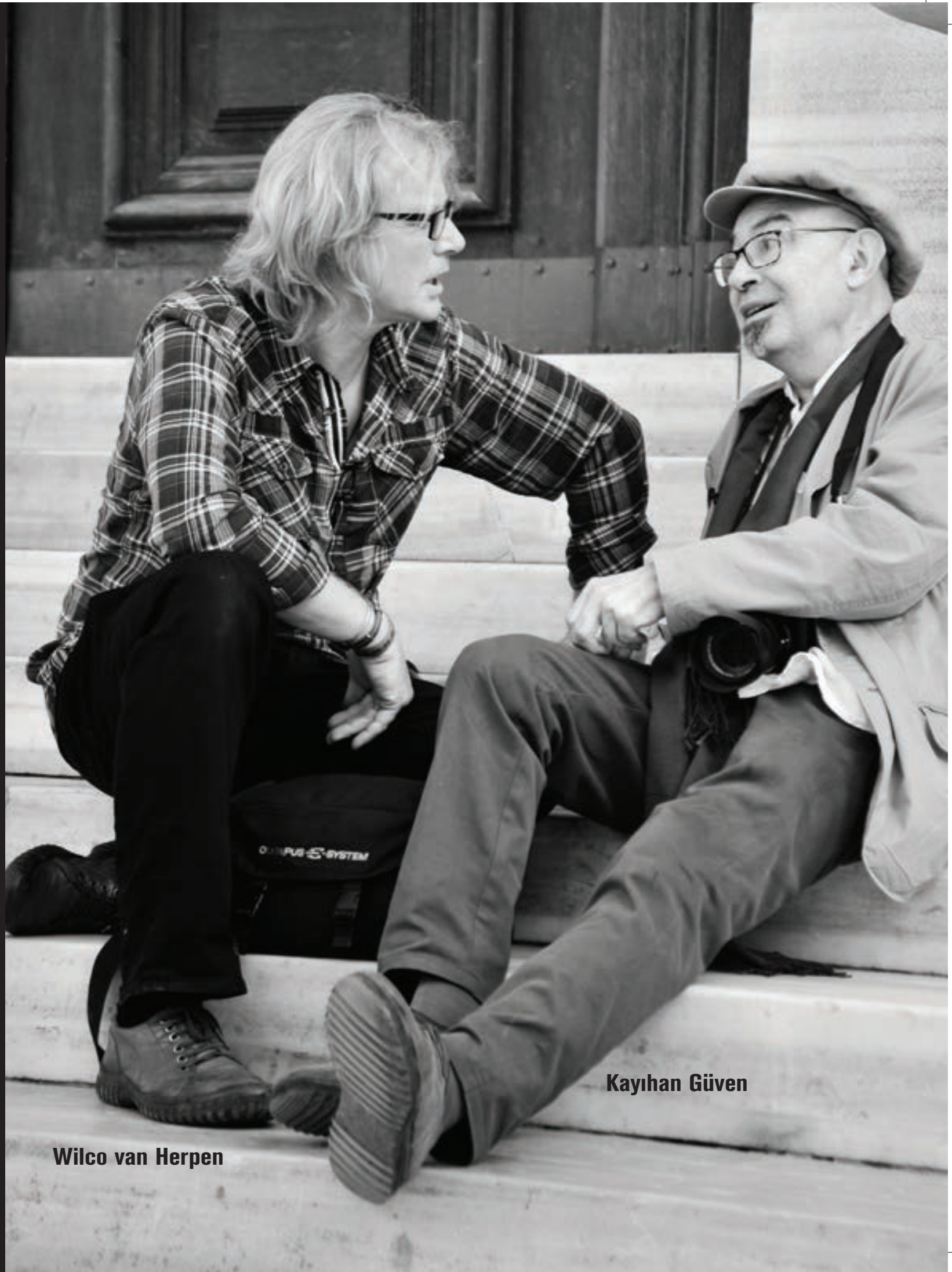

■ Dediler ki, “Mısır Çarşısı’nda yürü, arkandan gelecek seni çekeceğiz.”
Çektiğim fotoğraflardan biri dükkânların tepesine asılı süngerlerdi.
Sahicimydiler yoksa suni miydiler? Bilmiyorum, aklıma Yaşar Kemal’in
Bodrum çevresinde bulunan yarım yüzyıl önce yaptığı süngerciler geldi.
Ne vurgun yemişlerdi! Şimdi ki nesiller turizmin albenisiyle yaşıyor!

Not: Tırnak içindeki alıntılar John Berger’in “Bir Fotoğrafi Anlamak” yapıtındandır.

Yazı • Ayşe Sema Sayar (İAHA)
Fotoğraf • İAHA Fotoğraf Grubu

Wilco van Herpen

Kayihan Güven

İki göz bir şehir...

HER GÜN YAPTIĞIMIZ GİBİ TOPLANTI ODASINDA MASANIN ETRAFINDAKİ YERLERİMİZİ ALMIŞTIK. GÖZ DERGİSİ İÇİN HAZIRLADIĞIMIZ YAZILARIMIZIN DÜZELTİLERİNİ YAPARAK KONULARIMIZ HAKKINDA KONUŞUYORDUK. KAPININ ARALANMASIYLA HEPİMİZİN DİKKATİ BİR ANDA İÇERİ GİRİP MASADAKİ YERİNİ ALAN HOLLANDALI GEZGİN WILCO VAN HERPEN'E TAKILDI. SAMİMİ VE SICAK TAVIRLARI VARDI. GENEL YAYIN YÖNETMENİMİZ KAYIHAN GÜVEN VE BİZLERLE NELER YAPTIĞIMIZ HAKKINDA KONUŞMAYA BAŞLADI.

Wilco van Herpen “İki Göz Bir Şehir” programı için İAHA’da

Wilco Van Herpen, 2006 yılından beri BeIN İZ TV’de “Wilco’nun Karavanı” “Wilco’yla Yaşasın Yemek” “İki Göz Bir Şehir” kuşaklarını hazırlayıp sunan başarılı, samimiyetiyle Türk halkının gönlünde taht kurmuş sempatik bir sunucu.

“İki Göz Bir Şehir” programı için İstanbul Aydın Üniversitesi Öğr. Gör. Kayıhan Güven’in belgesel çekimlerini yapacak olan ekip, İstanbul Aydın Haber Ajansı’na (İAHA) geldi. Çekimlerin iki günü okulda, bir günü ise programın formatı gereği dışarıda yapılıyordu. Hocamızın çekim için seçtiği yer tam da hayatın merkezi olan Tahtakale olmuştu.

Wilco ekranlardakinden hiç de farklı değildi. Sevecen, gezgin, eğlenceli bir o kadar da bilgili ve sadece kendisi gibi olduğunu hemen hissettiren bir adam.

BeIN İZ TV ekibi tam bir takım ruhu taşıyor

Yapım sorumlusu ve metin yazarı Nazmiye Şeralioğlu, kurgu yönetmeni Batuhan Tunçer, görüntü yö-

netmeni Eren Arpacık ve sunucu Wilco van Herpen... Hepsinin yaptığı iş o kadar önemli ki, bunu çekimlere şahit olduğum için çok daha iyi anladım diyebilirim. Belgesel çekimini yapacak olan ekip bir arı gibi durmadan çalışıyor. Bir yandan en iyi mekan diğer yandan en iyi ışığı kovalayıp duruyorlar. Kayıhan Güven’in İstanbul Aydın Üniversitesi R blok -4 kattaki “Küçük Şeyler” isimli fotoğraf sergisi alanını daha sonra da fotoğraf stüdyosu, toplantı odası ve Kayıhan Hoca’nın fakültede bulunan odasını tek tek büyük bir titizlikle geziyorlar. Okulumuzdaki alt yapıyı beğenmişlerdi. Wilco van Herpen, Kayıhan Güven ile söyleşisine başladı. Meraklı gözlerle onları izliyorduk. Aralarında konuşmalar geçiyor, birkaç saniyelik bir sahneyi çekmek dakikalar alabiliyordu. Wilco odadan çıkıyor, tekrar giriyor. Çıkıyor tekrar giriyor... Yaptıkları bir konuşmayı tekrar tekrar yapıyorlardı. Televizyoncu olmak hiç de kolay değildi. Sonrasında çekimler devam etti. Kayıhan hocamızın odasında, sergi alanında stüdyoda...

“Ben fotoğraf çekmem, fotoğraf beni çeker” diyordu usta foto muhabiri Kayıhan Güven. Hocamızın fotoğrafı bakış açısı ve çektiği başarılı karelere yaklaşma biçimi farklıydı.

Stüdyodaki çekimler sırasında şaşkınlığım doruk noktaya ulaştı diyebilirim, eminim tek şaşırana da ben değildim. Kayıhan Hocamız ünlü sunucunun stüdyoda bir fotoğrafını çekecekti, Wilco eline mavi bir şal aldı, bekliyoruz, belgesel çekimi devam ediyor. Şalı boynuna takmasını bekledik, zaten başka ne yapılabilir, en fazla koluna dolar ya da başına sarar diye düşünürken, ünlü sunucu önce ayakkabılarını, çoraplarını hemen peşinden de kıyafetlerini çıkarmaya başlayınca hepimiz bakakaldık. Şalı boylu boyunca sadece yüzünü gösterecek şekilde boynundan aşağıya doğru tuttu ve o şekilde fotoğraf çekti. Bu farklılığı, cesareti, cüret etmeyi, hayata herkesin baktığı yerden bakmamaktı.

Kayıhan hocamızın yüzünde anlamlı bir tebessüm... Deklanşöre basıp anlamlı bir fotoğraf daha ekledi,

bugüne kadar kaydettiği karelerin arasına.

Röportaja ilk olarak Yeni Cami civarında başladılar

Kayıhan Güven ertesi sabah Tahtakale'ye gitmek üzere Yeni Cami'nin önünde Wilco ve ekibi ile buluştu. Wilco, hocamızın hayatına tanıklık ederken biz de onların yaptıkları işe tanıklık ediyorduk.

Hava ne sıcak, ne soğuktu. Röportaja ilk olarak Yeni Cami civarında başladılar. Wilco, usta foto muhabirinin hayatına tanıklık ediyordu. Kayıhan Güven hocamız dikkatini çeken bir insan ya da bir olay olduğunda büyük bir hızla ona doğru yöneliyordu. Hızına yetişmek hiç de kolay değildi. Karşısındaki insanla kısa bir konuşma yapıp, sonrasında bir fotoğraf karesi için ikna ediyordu. Bazen de büyük bir ustalıkla çektiği kareden, karşısındakinin haberi bile olmuyordu. Bu bazen sokakta yürüyen bir adam, bazen bir esnaf, bazen bir Çingene, bazen bir tinerici çocuk, herkes olabiliyordu. En çok çocuklar memnundu poz vermekten,

İAHA
Muhabirleri
belgesel çekimi
öncesi İAHA'da
Wilco ile sohbet
ediyorlar

*Belgesel
çekimlerinin
bir bölümünü
R Blok TV
stüdyolarında
gerçekleştirdiler*

*Kayıhan Güven
ve Wilco van
Herpen fotoğraf
çekimi için
Eminönü'nde*

onları ikna etmek zor olmuyordu, ortalarda gezinen bir köpeğe hepsi bir taraftan sarılıp poz veriyorlardı. Dikkatimi çeken şeylerden biri de Wilco'nun elindeki küçücük fotoğraf makinesi. Onun da kendine has bir tarzı var. Dikkatini çeken bir şey olduğunda makineyi cebinden çıkartıp, gözüne bile yaklaştırmadan tak diye hızlıca bir kare alıp geri yerine yerleştiriveriyor. Tahtakale'ye doğru ilerliyoruz, kalabalık her zamanki kıvamında. Yukarı doğru yürürken bir yandan da çekimler devam ediyor. Acı baharat kokusu genzimize dokunuyor, çeşit çeşit hurmalar tezgahlara büyük bir özenle dizilmiş, ileride bir sokaktan kahve kokusu alıyoruz. Hem bütün kokular birbirine geçmiş, hem de her kokunun nereden geldiğini fark etmek mümkün. Wilco bizi Tahtakale Hamamı Çarşısına götürüyor. Burası Fatih Sultan Mehmet döneminde Mimar Sinan tarafından yapılan İstanbul'un en eski eserlerinden biri. 1980'li yıllardan itibaren ticaret merkezi olarak hizmet veriyor. Kilim, oyuncak gibi şeyler satılıyor. Yürürken yavaş yavaş acıktığımızı hissediyoruz. Wilco kokoreç yemek istiyor, kendisi bir kokoreç hayranı. Bu durum bizim de işimize geliyor. Hemen bir kokoreççi arıyoruz. Bulduğumuz salaş ve sevimli bir yere hemen oturuyoruz. Yemek sırasında da kısa bir çekim yapıyor. Yemeğimizin üstüne mis gibi kokan çaylarımızı yudumluyoruz.

Wilco'nun hayranları bizi sık sık durduruyor

Tahtakale'den aşağıya doğru süzülürken, o çeşit çeşit dükkanları, esnafların babacan ve samimi tavırlarını dünyanın başka neresinde görebilirim bilmiyorum. Çeşitlilik saymakla bitmez herhalde. Bakırcılar, boncukçular (özellikle de nazar boncuğu), yorgancılar, oyuncaklar, şifalı taşlar (ametist, kuars, akik gibi, bunların nelere faydasının olduğu kocaman beyaz tahtaların üstüne yazılmış), saatler, renk renk tespihler, matruşkalar, keseler, hasır sepetler, hediyelikler, çocuklar için asker, polis kıyafetleri satan dükkanlar, tatlıcılar, kahveciler daha neler neler var, saymakla bitmez.

Sonraki durağımız Sirkeci Postanesi, Kayıhan Güven ve Wilco van Herpen postanesinin tam önündeki beyaz mermer merdivenlerde oturuyor, röportaj orada devam ediyor. Çekim için düşünülen mekanlar güzel, röportajlar güzel, hava güzel her şey oldukça yolunda devam ediyor. Röportaj sonrasında biz de bembeyaz olan mermer merdivenlere oturuyoruz, hep beraber güzel bir kare fotoğraf çektiyoruz.

Kayıhan Güven'in Sirkeci'de her zaman gidip fotoğraflarını bastırıldığı bir fotoğrafçı vardır. Hep birlikte oraya doğru gidiyoruz. Hocamızın çektiği fotoğrafları bastıracağız. Yolda yürürken Wilco'nun hayranları bizi sık sık durduruyor, ünlü sunucuyla fotoğraf çekilmek istiyorlar, tabii Wilco hiçbirini kırmıyor, herkesle tek tek fotoğraf çektiyor.

Baskılarımızı aldıktan sonra sevimli ekibimiz, hocamız ve bizimle vedalaşıyor, tatlı bir yorgunlukla ertesi gün tekrar İstanbul Aydın Üniversitesi'nde buluşmak üzere ayrılıyor. Son gün, bir gün önce baskısı alınan fotoğraflar inceleniyor. Okulun stüdyosunda çekimler ve röportaj devam ediyor. Günün sonuna doğru Wilco van Herpen ile kısa bir söyleşi yapmak istiyorum. Üç gün boyunca yaptığı işe tanıklık etmek benim için büyük şanstı, şimdi de kendisiyle kısa bir konuşma yapma şansını yakalamıştım. Başlıyorum merak ettiklerimi sormaya...

Wilco seni Türkiye'de neden bu kadar çok seviyorlar, bize Türk halkının sevgisini nasıl kazandı-ğından bahsedebilir misin?

"Bilmiyorum. İşimi severek yapıyorum, çok keyif ve enerji alıyorum. Şöyle bir şey var tabii ki bazen insanlar için benim hayatım çok maceralı bir hayat, bazen benim için de fazla maceralı oluyor, BeIN İZ TV bana bir pencere verdi, ben o pencereyi açıyorum ve maceramı seyirciye gösteriyorum."

Bu senin doğallığın ve bu işi çok sevmenle de ilgili bir durum, seyirciye de hemen yansıyor tabii.

"Yurt dışına gidiyorsun ve orada bir televizyon prog-

ramı başlıyor, nereye gitmek istiyorsan oraya gidiyorsun bu harika bir şey değil mi?"

Evet bu harika bir şey... Peki, seni yolda insanlar sürekli çeviriyor ve Türkiye için iyi şeyler yaptığını söylüyorlar bu işin bir sırrı var mı?

"Kendin ol. Rol yapıyorsan bitiyor bence, rol yapmak yalancılıktır ve insanlar artık yalandan bıktılar bence o yüzden dürüst konuşan insanlara değer veriyorlar."

Daha önceden aşçı olduğunu biliyoruz peki gazeteciliğe başlaman nasıl oldu?

"Aşçılıkta güzel bir meslek ama ben sıkıldım. Mesleğimden de nefret etmek istemedim bu sebeple bıraktım, bana uygun olmadığına karar verdim. Aşçılığı sanat olarak görmediler gerçi şimdi yavaş yavaş değişiyor."

Aşçılığın sanat olarak görülmemesi mi seni meslekten soğuttu?

"İyi bir aşçı aynı zamanda iyi bir de sanatçıdır. Ama o dönemde sanatçı olarak değerlendirilmiyordu. Ama

son 5-10 yıldır o bakış açısı değişti.

Ben arkadaşlarımla konuşurken aşçılık yapmak istemiyorum ama şimdi ne yapacağım diye sorunca bana bir arkadaşım 'sen manyak mısın yanında sürekli bir kamera taşıyorsun, sen neden fotoğrafçı olmuyorsun? Eğitim al' dedi. Ben de haklı diye düşündüm, aşçı olarak çalışıyorum ama yanımda hep bir kamera var. Ben eğitime başladım, sonrasında Hollanda'da düğün fotoğrafçısı oldum. Bazı fotoğrafçılar düğün fotoğrafçılığını salak bir iş olarak görür. Bana göre düğün fotoğrafçılığı bu mesleğin en zor taraflarından birisi çünkü hep çok heyecanlı insanlar ile çalışıyorsun. İki kişi değil bütün aile heyecanlı. Anne geliyor 'şuram güzel mi?' Baba geliyor 'ne yapmak gerekiyor? Ne kadar vermek gerekiyor?' Damat geliyor 'nereye gidiyoruz?' Falan yani herkes heyecanlı. Biraz şanslıysan çirkin bir damat vardır ve gelin de nasıl bir elbise seçmiş olursa olsun o gün dünyanın en muhteşem insanı o ikisi ve onu göstermek gerekiyor. E şimdi buyurun yani, git ve çek. Çok zor bir iş, o işi yapabiliyorsan aşağı yukarı her şeyi yaparsın. Düğün fotoğrafçılığı benim için iyi bir alt yapı oldu."

Düğün fotoğrafçılığını çok güzel anlatıyorsun. Konuya bakış açım değişti diyebilirim. Düğün fotoğrafçılığının zorluğunu şu an anladım.

"Sonrasında Güney Afrika'ya gittim orada bir sene kaldım döndüm. Sonra defalarca Türkiye'ye geldim ve dedim ki: Wilco neden Türkiye'de yaşamıyorsun? Yıl 1987. Ben ilk turist olarak geldim, Türkiye'nin güzel taraflarını gördüm, yemekler, insanlar falan, sonra 1995-96 da fotoğrafçı olarak geldim. Ben o dönemde Türkiye hakkında hiçbir şey bilmiyorum tabii. Bir süre sonra İstanbul'da bir sergi açtım. O dönemde Beyoğlu'nun arka sokaklarında dolaştım ve bir şey hissettim; Türkiye yakın zamanda ya da uzak zamanda değişecek bir şey olacak ve ben burada olmak istiyorum, aklımdan bunlar geçiyordu."

Televizyonculuk anlamında yaptığın işleri sıralayacak olursak:

*Kayihan
Güven ve
İZ TV ekibi*

"TRT'den teklif geldi, televizyoncu olarak çalıştım. Şubat 2001'deki krizden dolayı o programı bitirdik. 2003'te TV8 geldi, onlarla 6 ay çalıştım. 2005 de İZ TV de başladım. Benim programlarımı çok rahat sunmamın sebebi şu; çocukken kasapta çalıştım, manavda çalıştım, bahçıvan olarak çalıştım, çevreci olarak gönüllü çalıştım. Peynir fabrikası var, garsonluk var, aşçılık var, motosiklet kullandım, at bindim, tatil için kamp yerlerine gittim, çadırda kaldım, karavanda kaldım falan filan, belli bir süreden sonra düşünüyorsun, bu kadar farklı şeyler yaptım ama şimdi ne yapacağım ben bütün bu şeyleri neden öğrendim dedim, garip geldi bana tamam mı, sonra İZ TV'ye başladığımda anladım ki öğrendiğim her şey birleşti ve inanılmaz büyük bir kablo oldu. Bu kabloyu kimse benden çalmaz. İnsanlarla iyi ilişkiler kurmak babamdan, doğaseverlik dededen. Bu iş için öğrendiğim her şeyi kullanıyorum. Bir çiftçiye gidiyorum orada çiftçi olmak ne demek

Kayhan Güven:
“Ben fotoğraf
çekmem fotoğraf
beni çeker”

az çok biliyorum, bir şarap üretim yerine gidiyorum, o adam orada ne yapıyor az çok biliyorum. Kasapta adam ne yapıyor az çok biliyorum, uzman değilim ama bu meslek için bende acayip bir hazine var.”

Türkiye’de en sevdiğin yer neresi?

“Bir cevap yok. 120 program Wilco’nun karavanını yaptık. O, 120 program için birçok şehri ziyaret ettim falan filan bütün yerler güzel. Her yer güzel. Bakmak ve görmek, o çok önemli. O kadar güzel yerler var ki; Mesela Konya Karaman’da ne var ki derler. Binbir Kilisesi, Taş Kale ne bileyim, şehrin içindeki Osmanlı evleri bunları kimse bilmiyordu. Gitmek, yaşamak, görmek ve tadına bakmak gerekiyor. Çıldır gölünün kenarında küçük bir köy hiç unutmuyorum, insanlar tatlı, göl donmuş, arkadaşlarla balık tuttuk. Her yerde bir derinlik var ama bizim en büyük problemimiz artık süpermarket hayatı yaşıyoruz, AVM güzel, güvenli sıcak ama içi boş. Dışarı çık, biraz efor sarfet, enerjini kullan, aktif ol, o zaman her yer seninle konuşuyor, her yer sana bir şey veriyor, seni besliyor.

Gerçekten ben bu ülkeyi yaşıyorum, belki sizden daha fazla yaşadım. Bir yabancı olarak bütün ülkeleri gezerken o kadar farklı şeyler görüyorsun ki, sizin his-

settiğiniz duygular bambaşka duygular tabii ki ben her zaman bir yabancı oluyorum istersin istemezsin, ama bu ülkeyi yaşıyorum böyle söyleyeyim.”

Senin beslendiğin bir yer var ve enerjin de oradan geliyor.

“Evet, bir süre sonra yoruluyorsun ama. Benim çekim iki gün mü sürüyor, bir ay mı sürüyor hiçbir sıkıntı yok. Gidiyoruz, çekiyoruz, bütün enerjiyi harcıyoruz ama güzel oluyor. Kameraman derse ‘Wilco çekim bitti, çok da güzel oldu.’ O zaman ben eve gitmek istiyorum, saat kaç olursa olsun, evime gidiyorum.”

Wilco burada güzel bir anısını anlatıyor.

“Bir cumartesi günü evde vakit geçirmek istiyorum. Gonca geldi (eşi). Bir cami varmış oraya gitmek istiyormuş. Ben de evde vakit geçirmek istiyorum, gidemeyeceğimi söyledim tabii, onunla vakit geçirmek istemediğimi söyledi, kızdı kendisi gitti. Ertesi günü bana hala kızgınlığının geçmediğini söyledi, daha sonra lavaboya girdi. Bir türlü çıkmıyor, on dakika, 15 dakika geçti sonra kapı bir açıldı, Gonca geldi. ‘Wilco galiba hamileyim’ dedi. Sonra hastaneye gittik, Gonca gerçekten hamileydi ve 9 ay sonra Şira doğdu.”

Wilco bir yere giderken yapacağın programla ilgili çalışıyor musun? Yoksa spontane mi gelişiyor?

“Spontane gelişiyor, çok da fazla ön bilgiye gerek kalmıyor. Spontane olmak benim için çok daha kolay ama bazen ufak detayları bilmek ve kullanmak hoşuma gidiyor. Benim de hoşuma gidiyor, seyircinin de hoşuna gidiyor. Mesela ben burada hocayla konuştum, program yaptık, hakkındaki her şeyi bilince çok teknik bir röportaj oluyor. Fakat bizim yaptığımız konuşmalar hep çok doğal gelişti. Otostop çektiğin kişiyle nasıl konuşursun aynı onun gibi. Yeni tanışmışsan ve her şey çok doğal gelişir. İşte ben bunu seviyorum.”

Sence İletişim Fakültelerinde nasıl bir eğitim verilmeli?

“Okulda iyi bir eğitim gerekiyor ama en iyi eğitim sokakta, insanlarla olan ilişkilerde. Bir şeyler bizi engelleyebilir ama bunları nasıl çözdüğümüz önemli. Teori çok önemli ama ben pratik diyorum. Çekim yaparken birden elektrikler kesildi ne yapacaksın? Hemen pratik olarak buna bir çözüm getirmeye çalışıyorsun, işte camdan mı ışık geliyor ya da bir ayna var mı? Gibi. Yani bence pratik.”

Türkiye’de önüne çıkan genç gazeteciler hakkında ne düşünüyorsun?

“Ne diyebilirim... sonra cevap vereceğim”

Bir yabancı olarak Türkiye’de yaşamının dezavantajları ve avantajları nelerdir?

“Biraz Türkçe biliyorsan kapılar açılıyor senin için. Türkler o kadar misafirperver ki, ama görüyorum ki o misafirperverlik yavaş yavaş azalıyor. Şimdi insanlar, Wilco sen artık Türkleştin diyorlar falan, her şey iyi gidiyorsa insanlar böyle bakıyorlar ama bir fırtına çıktığı zaman ben bir anda düşman da olabiliyorum. Bu bir refleks, insanların refleksi. Türkiye’de de oluyor, Hollanda’da da oluyor fark et-

miyor. Keşke... İleriye gidebilirdik ama... Biz hepimiz avcıyız sadece ok ve yayımız yok, bu bir avcı hareketi, amaç yemek ve ev, bunlar olmazsa ölüyorsun, bunun için çalışıyorsun. İnanılmaz basit.”

Wilco’ya bana zaman ayırdığı için teşekkürlerimi sunuyorum. Kayıhan Güven hocamızın belgesel çekimleri sona erdiği için BelN İZ TV ekibinin aramızdan ayrılma vakti geliyor. Hepsile tek tek vedalaşıp tekrar görüşmek üzere uğurluyoruz.

“İki Göz Bir Şehir” in çekimleri için İZ TV ekibi İAÜ’de

Almanya'da bir Türk Düğünü

GÖRMELİYDİNİZ 1960'LI YILLARDA İSTANBUL'DAKİ SİRKEÇİ GARI ANA BABA GÜNÜYDÜ. TÜRKLER ALMANYA'YA TRENLE, ÇALIŞMAYA GİDİYORLARDI... GİDECEKLER VE DÖNECEKLERDİ, HIÇ DE ÖYLE OLMADI. GİDENLER HAYATLARINI ORADA KURDULAR, ORADA OKULLARA GİDİLDİ, ORALARDA TORUN SAHİBİ OLUNDU. BUGÜN ALMANYA'DA YAŞAYAN TÜRK KÖKENLİ İNSAN SAYISI 3 MİLYONU GEÇTİ. TÜRKLER ALMANYA'DA YAŞAMALARINA RAĞMEN KÜLTÜRLERİNİ GURBET KOKAN TOPRAKLARDA SÜRDÜRÜYORLAR. BU ÖZELLİĞİN EN BELİRGİN GÖSTERGESİ DÜĞÜN GÜNLERİDİR. BEN DE ALMANYA'DA BİR TÜRK DÜĞÜNÜNÜ SİZİNLE PAYLAŞMAK İSTEDİM.

Düğünümüz var! Düğünümüzün tarihi, 14 Nisan 2017, Cuma. Bugünün Hıristiyanlar açısından da ayrı bir önemi var. Çünkü 14 Nisan Cuma gününü Hıristiyanlar, "Kutsal Cuma" olarak kabul ederler. İnanışlarına göre o gün Hazreti İsa çarmıha gerilerek öldürülmüştür. "Sessiz Cuma" olarak da anılan bu günde resmi olarak bar ve disko gibi eğlence yerlerinin çalışması kesinlikle yasaktır. Biz ise düğünümüz var diyerek sokaklarda ve daha sonrasında düğün salonunda doyuya eğlenecektik. Aslında böyle bakınca yaptığımız şeyin çok büyük saygısızlık olduğu kanaatine varılabilir. Fakat Almanlar da bugünün eğlencelere engel olmaması gerektiği düşüncesinde. Bu nedenle eğlenmemize aldırış etmiyor, aksine ilgiyle ve tebessümle bizleri izliyorlardı.

Öğle saatlerinde öncelikle erkek tarafı, birer birer araçlarıyla damadın evinin önünde toplanıyorlar. Evin önü yavaş yavaş dolmaya başladıktan sonra ilk önce düğün evinden aşağıya baklava gönderilir. Düğün sahibinin komşuları ise dışarıda bekleyenlere çay ikram ederek düğün sahibine bir nevi yardımda bulunur. Çay ve baklava eşliğinde damat beklenirken dışarıda koyu bir sohbet başlar aynı zamanda. Büyükler kendi aralarında damadın küçüklüğünü birbirlerine hatırlatırlarken, damadın arkadaşları da sıradaki "kurbanın" kim olacağını tartışırlar. Diğer taraftan konvoyu katılacak arabaların sağ ve sol arka camlarına Türk bayrakları asılarak süslenir. Kapı kollarına ise havlular bağlanır. Sonra damat evden çıkar ve onu bekleyen topluluğun arasına girer. Damadın gelmesiyle beraber hazırolda bekleyen davulcu ve

Öğle saatlerinde öncelikle erkek tarafı damadın evinin önünde toplanıyorlar

zurnacı hemen çalmaya, akrabalar ve arkadaşlara düğün öncesi ısınmak için damatla beraber oynamaya başlarlar.

17 araçla gelin almak

Kuralcılık ve disiplinle adından söz ettiren Alman insanının en hassas olduğu noktalardan ilki trafik-tir. Araçla trafiğe çıkan kişilerin kurallara kesinlikle uyması gerekir. Aksi taktirde yanınızdaki araç sahibi bile plakanızı alıp sizi polise şikâyet edebilir. Türk insanı ise rahatlığıyla, pratik zekâ ve kural tanımamasıyla bilinir. Özellikle trafikte "insanımız" kuralların çoğuna dikkat etmez, aksine trafikte kendi kuralını kendi belirler. Bu rahatlık şüphesiz düğün konvoylarında da görülür. Almanya'daki düğünlerde, Almanların en çok sıkıntı çektiği durum yollarda oluşan uzun düğün konvoylarıdır. Konvoylar kornalar eşliğinde yollardan geçerken birbirlerinden kopmamak için trafik kurallarını göz ardı ederler. Alman polisi ise zamanında bu durumun önüne ağır cezalarla geçmek istedi. Fakat düğün sahipleri "hayatımızda bir kere düğünümüz oluyor cezayı da öderiz" deyince polisler de yavaş yavaş duruma göz yummaya başladı.

Alman polislerin bu davranışına ve insanların hoşgörüsüne rağmen gurbetçi vatandaşlarımız düğün konvoyunda kendilerini sürekli "geliştirmekte". Geçtiğimiz günlerde Alman haber kanallarında geçen habere göre otobanda ilerleyen düğün konvoyu yolun üç şeridini de kapatıp arabadan inerek müzik eş-

liğinde oynamaya başlamış. Hızla gelen arabaların aniden fren yapmasına sebep olan bu olayda şans eseri kaza yaşanmazken haber, Almanya'da büyük yankı uyandırmıştı. Bizim düğünümüzde neyse ki Almanya'nın olumsuz yönde ilgisini çekecek bir konvoy olayı yaşanmadı. Damadın evinden Türk bayraklarıyla süslenmiş 17 araç, kornalar eşliğinde gelin evinin yolunu tuttu. Metrelerce uzunluktaki konvoyu gören Alman vatandaşların kimisi geçen konvoyu alkışlarla eşlik ediyor, kimileri ise bu konvoyu arkadaşlarına da göstermek için telefonlarına kayıt ediyorlar. Gelin evi uzaktan duyulan korna sesiyle kızlarından ayrılacakları vaktin geldiğinin farkına varıyor. Gülen gözlerin ardına saklanmış yaşlar kendini gösteriyor artık birer birer. Gelin için belki de en zordur babaya olan veda, en az babanın kızına olan vedası kadar... Fazla sürmüyor ama bu hüznü ortam. Konvoy evin önüne vardktan sonra davul ve zurna sesi geliyor. Kısa zaman sonra da damat evin kapısının önünde dikilmeye başlıyor. İş kapıyı

Çocuklar da düğünde çok şıktırlar

*Gelinin kapısı
damada kolay
kolay açılmaz*

açmaya gelince devreye âdetler girmeye başlıyor. Gelin kapısı damada kolay kolay açılmaz sonuçta. Damadın sağdıcı ise kapının ardındakilerle türlü pazarlıklardan sonra kapının açılmasını sağlıyor. Gelin damada teslim edildikten sonra ise damat ile gelin dışarıda bekleyen topluluğun arasına, davul ve zurnanın çaldığı çiftetelli şarkılarıyla, karışıyor. Bu anda sokağın ortasında bekleyen topluluk, kendisini yine müziğin ritmine teslim ediyor. Sokaktan geçen insanlar da duruma karşılıksız kalmıyor. Kimileri ritme alkışla eşlik ediyor, kimileri ise evlerinin camından bizleri çekerek anı ölümsüzleştiriyor. Geline aldıktan ve sokak ortasında oynadıktan sonra hepimiz tekrar arabalara dağılmaya başladık. Rotamız tekrar damadın evi olacaktı. Bunun sebebi ise “gelini evinden aldık yeni evine götürüyoruz” demekmiş. Bu olayın hangi yörenin âdeti olduğuna dair en ufak bir bilgim yok. Almanya’daki düğünlerde de âdetlerin hepsi birbirine karışmış vaziyette zaten. Bunun nedeni ise farklı yöreden insanların Almanya’da toplanıp iç içe karışmasıdır. Hâl böyle olunca âdetler de birbirine karışmış durumda. Bilmiyorum ama belki de bir 10 yıl sonra bazı âdetlere “bu Almanya yöresine ait bir âdet” denilecek.

“Mazot bitti araba ilerlemiyor”

Yola çıkan gelin arabası olur da onu durduran da olmaz mı? Olur tabii ki de. Türkiye’de gelin arabasının

önünü genelde sokakta oynayan çocuklar keserken Almanya'da arabanın önünü konvoy içerisinde yer alan arabalar kesmekte. Neyse ki bunu konvoy içerisinde yer alan tüm arabalar değil sadece bir iki araç yapmakta. Bu da herhalde âdet yerini bulsun diye yapılan bir prosedürdür diye geçiriyorum o an içimden. Bizim bulunduğumuz düğünde ise gelin arabasının önünü damadın en yakın arkadaşı kesti. "Mazot bitti araba ilerlemiyor" bahanesini üreten arkadaşta damadın sağdıçı cevap verir "ulan sen bizden değil misin, destek olacağına niye köstek oluyorsun". Fakat arkadaş kararlıdır. Kendi düğününde dağıttığı mazot paralarını birer birer bu şekilde tekrar toplayacaktı anlaşılın. Bu düğünde istediğini aldı da devamı gelecek düğünlerde artık.

Konvoy damadın evine geldikten sonra damat, gelini arabadan indirir. O sırada damadın annesi ve babası gelini karşılamak için alel acele eve çıkmak isterler. Lakin onları da bir sürpriz beklemekte. Apartmanın

giriş kapısının ardında bu sefer komşunun çocuğu var. Kapıyı kilitlemiş harçlık peşinde damadın babasıyla pazarlık etmekte. Babadan istediğini aldıktan sonra ise kapı açılır ve gelin yeni evine gelmiş olur. Eve girip çıktıktan sonra ise gelin ve damat tekrar arabaya biner. Bu seferki rota fotoğraf çekimleri için gidilecek olan mekân.

Onlar fotoğraf için mekâna giderlerken harçlıklarını alanlar yemeğe geri kalanlar ise evlerine gidip düğün kıyafetlerini giyinmeye.

"Siz hiç altı saatlik düğün gördünüz mü?"

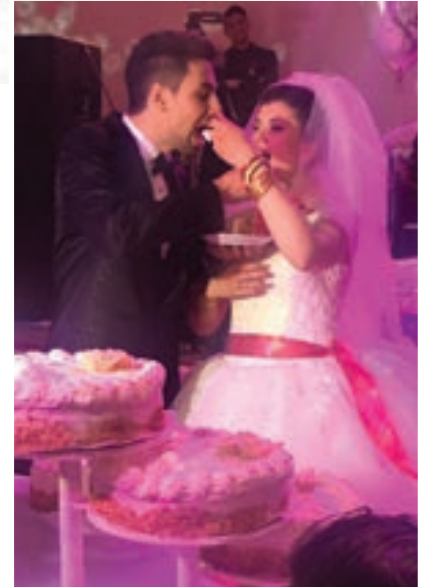
Küçüklüğüm Almanya'da geçtiği için düğünlerin altı saat sürmesi bana hep normal geliyordu. Ta ki Türkiye'deki düğünleri görene kadar. Türkiye'deki düğünler sadece 4 saat sürüyormuş ve düğün o kadar hızlı bir şekilde ilerliyor ki bazen hızına yetişmek zor oluyordu bizim için. Veya Türkiye'deki düğünlerin geneli yemeksiz olurmuş, Almanya'da ise düğün yemekleri

Konvoy damadın evine geldikten sonra damat gelini arabadan indirir

Almanya'da bir düğünde davetli sayısı 700 ile 1000 kişi arasında değişmektedir

Almanya'da yapılan düğünler Türkiye'dekileri andırır

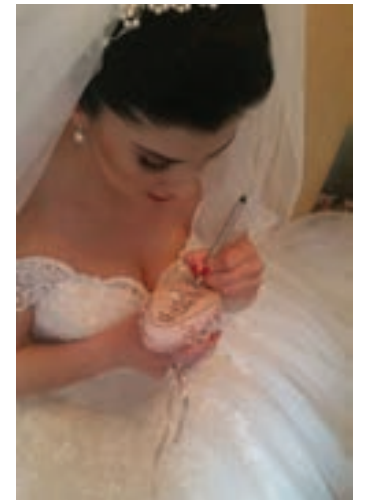
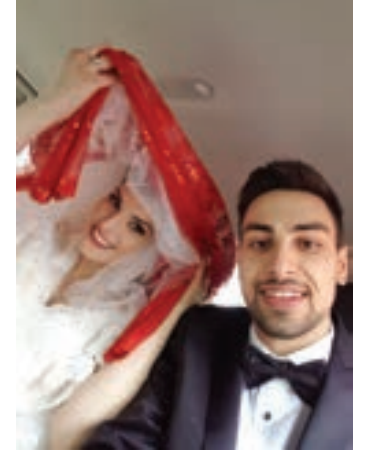
olmazsa olmazlar arasındadır. Tıpkı bulunduğum düğünde olduğu gibi. Düğün salonuna düğün sahipleri saat 18'den önce gelir ve yavaş yavaş salona gelen davetlileri kapıda karşılarlar. Gelin ve damadın anneleri ve babaları davetlilerle birer birer tokalaşırken kardeşler, davetlilere şeker ve kolonya ikram ederler. Bu arada, Almanya'da bir düğüne gelecek olan davetli sayısı 700 ile bin kişi arasında değişmektedir. Sayının bu kadar çok olmasının sebebi ise düğün sahiplerinin sokakta sadece merhabalaştıklarını bile davet etmesinden kaynaklanıyor. Anlayacağınız gurbette insanlar birbirlerine daha sıkı bir şekilde bağlıdırlar ve bu bağlılıklarını iyi ve kötü günde

sürekli gösterirler.

Davetlilerin salona yerleşmesi yaklaşık olarak bir saat sürer ve salonun bekleme odasında bulunan gelin ve damada salona giriş için haber verilir.

Romantik bir şarkının eşliğinde gelin ve damat salona girişlerini yaparlar. Bir taraftan salonda konfeti patlarken diğer taraftan davetlilerin alkışlarıyla beraber, gelin ve damat salonun ortasına ilerler. Burada damat gelinin duvagını sonunda açar ve alnına bir buse kondurur. Daha sonra ise salondaki ilk danslarını annelerinin sevinç gözyaşlarının eşliğinde yaparlar. Yeni çiftlere eski çiftler de eşlik eder. Daha sonra oyun havası çalar ve salon kendinden geçer. Yaklaşık bir saat sonra ise eğlenceye yemek arası verilir. Davetliler yemeklerini yerken gelin ve damat masaları teker teker gezip davetlilere selam verir. Damadın kuzeninin demesine göre salonda bin kişi bulunuyordu. Bu bin kişinin kaçını gelin ve damat tanıyor acaba, sorusu geçmedi değil aklımdan.

Yemek ardından davetliler tekrar sahneye davet edilir ve eğlence kaldığı yerden devam eder. Ardından takı töreni başlar. İlk önce çiftin yakınları takılarını takar, sonra sıra davetlilere gelir. Fakat bu işlem sürer de sürer. Davetli sayısı çok olunca haliyle kuyruklar da metreleri buluyor. Lakin kuyruk aslında görüldüğünden de daha uzun oluyor. Siz önünüzde bir kişi olduğunu düşünürken sıra o bir kişiye gelince

birden birden beş kişi oluyor. Elbette kimse şikâyetçi değil. Anonslar yapılıyor.

“Gelinin komşusundan 50 Euro”

“...”

“Damadın kuzeninden 100 Euro” anonsunu anlamak zor olmuyor ama bir de “damat tarafının eski mahal-
ledeki komşusu, aynı zamanda gelinin babasının iş arkadaşı ve köylüsünden 100 Euro” anonsu duyulunca kafalar karışmıyor değil. Öyle ki bazı anonslara nefes bile yetmiyor.

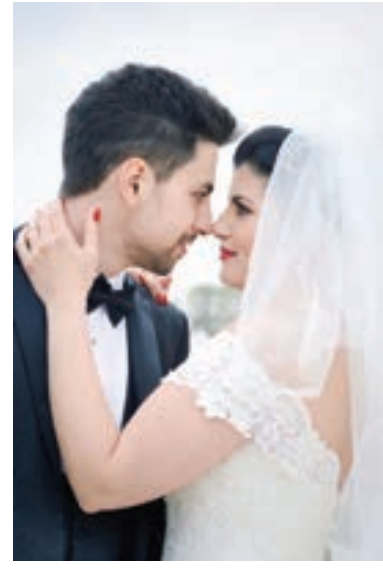
“Damat, arkadaşları tarafından kaçırıldı”

Taki merasimi de bittikten sonra davetliler, yine oyun havası eşliğinde eğleniyor. Oyun pistinde eğlence devam ederken damadın arkadaşları damadı çember içine alarak sağdıçtan gizli bir şekilde salondan uzaklaştırıyorlar. Damat arkadaşları tarafın-

dan bir arabaya bindirilirken salonda şarkı söyleyen solistin kulağına başka bir arkadaş da damadın kaçırıldığını, sağdıç ve babanın kendileriyle görüşmelerini söylüyor. Solist bu anonsu yaptıktan sonra damadın babası ve sağdıç ile arkadaşları arasında pazarlığa tutuşuyorlar. Sağdıç, gün boyu dağıttığı Eurolardan son kalanları cebinden çıkarırken damadı kaçırmanın temsilcisi kalan son paraları da alıp dışarıya damadın serbest bırakılması haberini gönderiyor.

Düğün pastası ve son

Saatler 23’ü gösterirken düğünün de yavaş yavaş sonuna geliniyor. Son olarak ise salona düğün pastası geliyor. Her zaman olduğu gibi burada da pastayı kesmesi gereken bıçak maalesef kesmiyor. Bu sefer bıçağın kesmesini sağlayan damadın babası

oluyor. Düşünüyorum da düğün günü dağıtılan bu paralarla herhalde bir düğün daha yapılırdı. Pasta, kesilebilecek duruma geldikten sonra gelin ve damat pastayı kesiyor. Daha sonra pastayı birbirlerine yedirmek için iki taraf birer dilim alıyor. Eşler burada ne kadar büyük dilim yerlerse eşini de o kadar seveceği anlamına geliyormuş. Bu nedenle iki taraf da pastadan büyük bir dilim alarak karşı tarafı zor ama bir o kadar da komik duruma düşürüyor. Pasta bir yandan kalan davetlilere dağıtılırken, diğer taraftan son kez oyun havaları eşliğinde eğlenilir. Horon, halay, kolbastı, damat halay, roman havası ve daha birçok yörenin oyun havasını bir düğün içerisinde görebilirsiniz Almanya'daki bir düğünde, ve bu havaların tamamını oynayacak en az bir on kişi bulabilirsiniz. Saatler artık yeni gün için ilerlemeye başladıktan sonra ise müzik biter kalan davetliler gelin ve damatla resim çektirerek salonu terk ederler. Almanya'da bir Türk düğünü de böylece bitmiş olur.

Eğer 1961 tarihinde o antlaşma imzalanmasaydı, dedelerimiz Almanya'da kalmaya karar vermeseydi ve her şeye rağmen Almanlar bizleri bağrılarına basmasaydı ne bizim çiftimiz birbirini tanıyıp evlenecek ne de bu yazıda olacaklardı.

Bu yazıyı yazmama vesile olan Dursun Tolga ve Nurgül Kabakçı çiftine teşekkür ediyor, kendilerine ömür boyu mutluluklar diliyorum.

**Nurgül Kabakçı
ve Dursun Tolga
çiftine mutluluklar
diliyoruz**

Yazı - Fotoğraf ● **Sinan Daşpınar** (İAHA)

Boğaz'ın Afganlıları

"ABİ, ARTIK AFGANİSTAN İLE BAĞIMI KOPARMAK İSTİYORUM. BURASI RAHAT MEMLEKET, BURADA RAHAT YAŞIYORUZ," DİYOR AFGANİSTANLI ADEM MUHAMMED KASİMİ. İSTANBUL'DAKİ AFGANLAR UZUN ZAMANDAN BERİ DÜNYALARINI BOĞAZ'IN ANADOLU YAKASINDAKİ SEVİMLİ SEMTLERİNDEN KÜÇÜKSU'DA KURMUŞLAR. ADEM MUHAMMED KASİMİ DE İKİ AY ÖNCE AFGANİSTAN'DAN KAÇIP BOĞAZ'IN KADİM SEMTİ KÜÇÜKSU'DAKİ AFGAN DÜNYASINA KARIŞMIŞ. BU ÖYLE BİR DÜNYADIR Kİ MARKETLERİ, KASAPLARI, FIRINLARI EKSİK DEĞİL. HEMEN YANI BAŞLARINDA BOĞAZ AKAR, GÖKSU DA AKAR..

■ İstanbul Boğazı'nın Asya yakasında bulunan sevimli semtlerinden birisidir Küçükusu. Yeşilçam filmlerinde sıkça gördüğümüz Göksu Deresi ve Seveda Tepesi buradadır. Hemen biraz ileride Anadolu Hisarı karşılar sizi. Hemen yanı başında denize açılan ünlü Göksu deresini görürsünüz.

Size Üsküdar Küçükusu mahallesindeki Afgan dünyasından söz edeceğim.

Ara ara yağın yağmur beni ıslatıyor ama yağmurla birlikte yayılan ıslak toprak kokusu yol boyunca bana eşlik ediyor. Küçükusu sokaklarında ilerledikçe Afganlarla karşılaşmaya başlıyorum. Afganlar uzun zamandan beri Boğaz'ın kadim semtlerinden Küçükusu'da ya-

şarlar. Orada dünyalarını kurmuşlardır; marketleri, fırınları, kebabçıları bile Afganlıdır. Sokak başlarında bulunan telefon dükkanlarından sarkan büyük Afganistan bayrakları da buradaki Afgan dünyasını ele veriyor.

Telefon dükkanlarında asılı büyük Afgan bayraklarının yanında öteki ülkelerin bayrakları da asılı. Bu dükkanları mülteciler yurt dışındaki akrabalarıyla daha ucuza görüşmek için kullanıyorlar.

Küçüksu sokaklarında yol aldıkça Afganlar daha sık karşıma çıkıyor. Ellerinde akıllı telefonlarıyla oynayan ya da sokakların başlarında ayak üstü sohbet eden Afgan erkekleri.

Kimi dükkânların vitrinleri ve evlerin pencereleri gazete kâğıtlarıyla kaplanmış. Bu evlere Afganlar sürekli giriş çıkış yapıyorlar. Sokağın başında bir lokanta, tabelası yok. Lokanta olduğunu kaldırımın kenarına konmuş büyük ocaktan ve içeriye baktığımda yemek yiyen insanlardan anlıyorum.

Küçük bir Afgan lokantası

Selam vererek yanlarına gidiyorum, onları haber yapacağımı söylediğimde sanki haftalardır beni bekliyorlar; sevindiklerini belli ederek beni dükkanlarına buyur ediyorlar.

“Selamunaleyküm”

“Aleyküselam”

Burası küçük bir esnaf lokantası. İçeride 5-6 masa. Masalardan birinin üstüne yerleştirilmiş elektrikli semaver sürekli kaynıyor. Dükkânda tüm masalar dolu, ayakta bekliyorum. Bir masada bana yer açılıyor ve oraya ilişiyorum.

Biraz sonra yanıma, ocakta etleri pişiren Adem Muhammed Kasimi geliyor. Yarım Türkçesiyle konuşmaya başlıyoruz.

“Abi, iki ay oldu Türkiye’ye geleli, 40 gündür burada çalışıyorum. Daha önce Türkiye’de her işi yaptım, ne iş verdilerse yaptım,” diyor.

Afganistan’da ne iş yaptığını soruyorum. Kâbil’de yine lokanta işi yapıyormuş. Evli olup olmadığını sor-

duğumda ise gülerek “Yok evli değilim,” şeklinde cevaplıyor.

“Eğer evlenmek istersen Türk kızıyla mı yoksa Afgan kızıyla mı mi evlenmek isterdin?”

“Nasip,” diyor gülümseyerek.

Adem Muhammed Kasimi ile sohbetimiz sürerken yeşil çayın biri geliyor biri gidiyor. Dikkatimi çeken yeşil çayın lokantadaki Afganlar tarafından çokça tüketilmesi; müşteriler yemeklerini yedikten sonra önlerine bir yeşil çay getiriliyor. Neden yeşil çay diye soruyorum.

“Afgan sofralarının bir geleneğidir,” diyor Âdem Muhammed Kasimi.

Lokanta hakkında bilgi veriyor, “4 kişi çalışıyor dükkânda, bir kişi fırında Afgan ekmeği yapıyor, bir kişi hamurları yoğuruyor, bir kişi etleri hazırlıyor ben de pişiriyorum,” ve ekliyor Kasimi.

“Bizim patronun bir de yukarı mahallede dükkânı var, oraya da Afgan otellerinde kalanlar gidiyor.” Patronunun Afgan Türkmen’i olduğunu söylemeden edemiyor. Biz konuşmaya devam ederken lokantaya müşterilerin biri giriyor biri çıkıyor. Anlaşılan burası sıkça uğranılan bir mekân. Gelenler neredeyse birbirlerini tanıyorlar.

Müşteriler bir yandan yemeklerini yerken diğer yandan dikkatlice bizi dinliyorlar. Ben de bir yandan sohbet edip diğer yandan lokantaya gelen müşterileri tek tek süzüyorum. Afganlı Aziz’i gözüme kestiriyorum. Aziz, Türkiye’ye okumaya gelmiş, İstanbul Kartal’da Ziraat Mühendisliği okuduğunu söylüyor. Yemek yemeye sürekli bu lokantaya gelirmiş.

Çöp şişte köfte et, ciğer yanında Özbek pilavı

Kasimi ile lokantanın mutfağına doğru ilerliyorum. Et ve baharat kokusu daha da yoğunlaşmaya başlıyor şimdi.

“Bu lokantada hangi yemekleri pişiriyorsunuz?”

“Kebab çeşitlerimiz var, çöp şişte köfte et, ciğer yanında Özbek pilavı,” içerden yoğun bir ekmeğin kokusu geliyor. Lokantanın mutfağına girdiğimde ilk dikkati-

Afganlılar mutfaklarını kendilerine göre düzenlemişler

mi çeken şey mutfağın ortasına bir tandırın yerleştirildiği ve bir tüpün üstünde kaynayan tencere.

23 yaşındaki Nur Muhammed karşılıyor bizi mutfakta. 10 gündür burada çalıştığını söylüyor, "İki senedir Türkiye'deyim abi," diyor. "Afganistan'da Şibirgan şehrinde fırınımız vardı, fırında çalışıyordum, günde 3 bin tane ekmek pişiriyorduk, askerlere ekmek gönderiyordum, Taliban sıkıştırdı benden para istedi. "Askerlere ekmek verme," dediler. "Hiç rahat bırakmadılar beni. Hepsi tanıyordu zaten beni, ekmek pişireceğim de kimseye vermeyeceğim, peki nasıl para kazanacağım, o yüzden kaçtım geldim Türkiye'ye."

Nur Muhammed bir anda susuyor. Mutfağı kısa süreli derin bir sesizlik kaplıyor. Bir müşterinin siparişini vermek için hızla mutfağa giren garson derin sessizliğimizi bir anda dağıtıyor. Nur Muhammed konuşmasını sürdürüyor:

"Ben Afganistan'da kalmak isterdim, hep itiraz ettim onlara beni rahat bırakın diye ama götürüp beni bağladılar. 5 gün 10 gün bir yerlerde bağlı beklettiler, ne yapayım ben de dayanamayıp bıraktım, yani işte zulüm ediyorlardı."

Afganistan'daki hayatını anlatırken bir taraftan da ekmek hamurunu yoğuruyor. Yoğurduğu hamurlara sanki bir heykeltraş titizliğiyle şekiller veriyor ve ekmeklerin üstlerine desenler çiziyor.

"Burada en çok hangi yemek tüketiliyor?"

"En çok Afgan pilavı yeniyor burada, Özbek pilavı da deniyor." Afganistan'da sevdalandığı kızı anlatıyor bu sefer, ufak bir tebessümle aynı anda hızlıca ekmeklerin hamurlarını açmaya devam ediyor.

"Sevdik Abi. Ama uzaktayız, ne yapayım yapacak bir şey yok, anca telefonla görüşebiliyoruz, internetten görüntü açıyoruz öyle görüşüyoruz, yoksa başka nasıl görüşelim, özlüyorum ama işte."

"..."

"Sevdiğin kızı Türkiye'ye getirmek ister miydin?"

"Tabii ki getirmek isterdim Abi, bir de artık Afganistan ile bağımlı koparmak istiyorum."

İçeresi sıcak. Tandırda ekmek pişiren Abdullaziz'e doğru gidiyorum. Sıcaktan dolayı terlere karışmış bir şekilde tüm gücüyle çalışıyor.

"30 yaşındayım, Afganistan'da fırında çalışıyordum, evliyim." Türkçesi pek az, bize Nur Muhammed yardımcı oluyor. İki yaşında bir erkek çocuğu olduğunu, hepsinin şu anda Afganistan'da yaşadığını anlatıyor. Burada kazandıkça Afganistan'daki karısına ve çocuğuna yolluyormuş parayı, bir taraftan da tandırın ateşini güçlendirmeye çalışıyor.

"Herkes buraya kazanmaya geliyor, orada iş azdır şimdi, hepsi böyle geliyorlar Ağabey, burası rahat memleket, burada rahat yaşıyoruz, orada ne olduğu artık hiç bilmiyoruz patlama mı oldu ne oldu bilinmiyor, insanlar artık orada çok yoruldu. Çalışmaktan

*Küçüksu'da
oturan
Afganlular
ekmeği çok
seviyorlar*

değil, patlamalardan savaştan, orada halen savaş devam ediyor.”

Masama dönüyorum, yeşil çayım hazır, yanıma ustaları Abdulmecit Kasimi geliyor. Bana hiç konuşma fırsatı vermeden lokantada pişirilen yemekleri teker teker saymaya başlıyor. Israrlı biçimde “Et, köfte, kuzu şiş hangisini yersiniz?”

Bana bir şey ikram etmeden göndermeyeceklerini söylüyorlar, kurtuluş yok. Köfte ısmarlıyorum.

Abdulmecit Kasimi, 20 senedir lokantacılık yapıyor. Afganistan’da hayatını lokantalarda geçirmiş, “Bunlara bu işleri ben öğrettim,” diyor. Mutfaktakiler de gülümseyerek ona katılıyorlar, onaylar gibi. “En çok Özbek pilavını seviyorum, yemeklerin hepsini pişiririm. Biz Afganlar et yemeğini çok severiz. Lokantalarımıza birçok ülkeden insan geliyor, Türkler de geliyor.”

Kasimi: “Nişanım var onu da getireceğim”

“Bu dükkan yeni açıldı, nişanım var Afganistan’da onu da getireceğim, emniyete başvurdum şimdi cevap bekliyorum sonra buraya yerleşeceğim. Dayılarım 35-36 yıldır burada yaşıyorlar. Biraz onların yanında kalırım sonra para biriktirip ev alırım. Toy’u, yani düğünü Afganistan’da babamın annemin yanında yapacağım,” diyor.

“Nasıl bir toy yapacaksın?” diye soruyorum.

“Aynı sizinki gibi bizim toylar, Afgan oyunları oynanıyor, şarkılar var güzel geçiyor, yemekler pişiyor, arkadaşlarımla hepsini çağıracağım,” diyor.

“Türk şarkılarını çok seviyorum,” derken cep telefonunu çıkararak bir İbrahim Tatlıses şarkısı dinletiyor.

“Kader ayırdı bizi

Elimizden ne gelir

Sabrin sonu selamettir.

Başa gelen çekilir,

Kader ayırdı bizi

Elimizden ne gelir.”

İstanbul’un her yerinde çok sayıda Afganın yaşadığını anlatıyor. “Buradan başka en çok Zeytinburnu’nda var. Ben çok seviyorum Türkiye’yi. Afganistan’da bir

şey yok.”

Biz konuşurken Âdem Muhammed Kasimi az önce fırından çıkmış sıcacık Afgan pidesini getiriyor, üstüne desenler işlenmiş, pide sanki bir ev süsü gibi duruyor. Daha sonra bakır tabakta art arda sıralanmış çöp şişler geliyor masamıza, sanki Küçüksu’da değil de Afganistan’da bir kebabçıda yemek yiyorum.

Dükkanındaki müşterilerin bakışları arasında çatal ve bıçak arıyorum, bulamıyorum. Halbuki köfteler Afgan ekmeğinin arasına konuyor ve öyle yeniyor. Bunu bana öğrettiler. Yediğim en güzel köftelerden biriydi, acılıydı. Artık vedalaşma vakti gelmişti. Gitmeye hazırlandığımda akşamüstü olmuştu dükkanın kalabalıklaştığını gördüm. Afganlar ekmek almaya geliyorlardı. Poşetlerin içine onlarca Afgan ekmeği atılıyordu. Abdulalaziz ve Nur Muhammed bütün güçleriyle ekmek yetiştirmeye çalışıyorlar. Nur Muhammed günde 2 bin ekmek pişiriyoruz diyor.

Lokantadan ayrılırken yediğim köftelerin hesabını ödemek istiyorum “Yapma böyle şeyler, sen Afgan kardeşlerini ziyaret ettin, ne parası ödeyeceksin, bizden ikramdır”

Küçük Afgan lokantasından çıktıktan sonra, Afganların çokça yaşadıkları sokakta ilerliyorum ve bir Afgan marketine giriyorum. Marketin ortaklarından Hidari, 2008’den beri bu dükkânı işlettiklerini söylüyor, önce ağabeyinin 2001’de geldiğini burada her işi yaptığını, 20 liraya 30 liraya çalışarak para biriktirerek burayı açtığını söylüyor. Market kalabalık, müşterilerden biri Afgan pilavı için kuş üzümü aradığını söylüyor. Müşteriyle tanışmak istiyorum. Kabul ediyor. Dükkanın üstündeki apartmanın ikinci katına çıkıyoruz.

Büyük bir kazanda Afgan pilavı kaynıyor

Ayakkabılarımızı çıkarıyoruz. Küçük mutfakta tüpün üstünde büyük bir kazanda Afgan pilavı kaynıyor. Yemeği Hikmet pişiriyor. Üç aydır Türkiye’deymiş. İnşaatlarda çalışıyormuş. Küçüksu’da kurulan Afgan amele pazarından söz açıyor. Sabahın ilk saatlerinde amele pazarına gittiklerini, daha sonra insanların

*Afganluların
pişirdikleri
ekmek sanki bir
“sanat” eseri*

araçlarıyla gelerek onları seçtiğini anlatıyor.

“Sizleri neye göre seçiyorlar?”

“Bize daha önce inşaatta çalışıp çalışmadığımızı soruyorlar. Bir de bakıyorlar güçlü mü gözücüyor güçsüz mü, ona göre seçiyorlar.”

Her zaman iş çıkmadığını, bazen akşama kadar orada beklediğini söylüyor. “İş çıkarsa gidiyoruz, çıkmazsa dönüyoruz.”

Bu sırada pilav pişiyor, salona buyur ediliyorum. Büyüğe bir salonda Afganlar bağdaş kurup oturmuşlar. Hepsi meraklı gözlerle bana bakıyorlar. Kendimi tanıtıyorum, nereden geldiğimi ve ne yaptığımı anlatıyorum. Sonra onların yanına ben de bağdaş kurup çöküyorum. Evde normalde sekiz kişi kaldıklarını

söylüyorlar, bugün toplantılarının olduğundan dolayı misafirleri gelecekmiş. Bu nedenle bolca Afgan pilavı pişiriyorlarmış.

Muhammed Özbek başlatıyor sohbeti. “Afganistan’da Faryab’da kalıyordum. Sonra 2008 yılında İran’dan kaçak olarak geldim. Türkiye’ye gelmeden önce İran’da çalıştım. Artık çevre edindim inşaat işi oldu mu haber veriyorlar. Türkiye’de oturma izni de aldım gidip geliyorum sürekli. Hanımı çocukları da buraya getirmek istiyorum ama şartlar el vermiyor.”

Daha sonra Sakhi Bekzade kendini tanıtıyor. “40 yaşındayım, 1999 yılında geldim, burada inşaat işleri yapıyorum, çalışıyoruz, kazanıyoruz Allaha Şükür.” İki oda ve mutfaktan oluşan evde, salonda 10 kişi

*Afganlıların
sevdikleri
yemekler
arasında şişler
var*

oturuyoruz Afganlar bir taraftan göz uçlarıyla televizyona bakarken, bir ellerinde telefon eksik değil. Afganistan'da gün içinde olan bitenden haberleri var, bunu bana telefonlarında gösteriyorlar. "Yeşil çay mı içersin yoksa siyah çay mı?"

"Yeşil çay mı içersin yoksa siyah çay mı?"

"Siyah çay," diyorum. Akşamki toplantı için insanlar artık gelmeye başlıyorlar. Afganistan'da yapılacak cami için yardım toplanacağını öğreniyorum toplantıda. Siddik Bekzade'nin kardeşi Sher Bekzade'nin üniversite mezunu olduğunu da öğreniyorum. 21 yaşındaki Sher Bekzade Afganistan'da mühendislik fakültesini bitirip Türkiye'ye gelmiş. Taliban okuyanları sıkıştırdığı için kaçıp Türkiye'ye gelmiş. Sher Bekzade Türkçe bilmediğinden Muhammed Özbek ona tercümanlık yapıyor. Türkiye'ye geleli bir ay olduğunu, şu an inşaatlarda amelelik yaptığını söylüyor. Sher Bekzade evin en genci. Evin en yaşlısı Rauf Bekzade 49 yaşında, o da Afganistan'da mayına basması sonucu sakat kalmış. Sakat kaldıktan sonra Türkiye'ye gelmiş. Sakat olmasından dolayı bir yerde çalışmıyor. Afganistan'ın bütün umutlarını ve heyecanlarını bırakıp İstanbul'da şirin Küçüküsu mahallesinin ve ara sokaklara yerleşmişler. Sevdiklerini Afganistan'da bırakıp gelmişler, onlara bakmak için para kazanıyorlar. Yıllar önce bu topraklarda çalışıp para biriktirmiş dükkân açmış olanları da var. Kendimi birkaç saatliğine bir Afgan dünyasında bulmuştum. Boğaz'ın Anadolu yakasında şirin Küçüküsu semtinde.

İTALYA'NIN BİLGE, TOMBUL, KIZIL KENTİ

BOLOGNA!

TATİL DENDİ Mİ, BELKİ DE İLK AKLA GELEN ÜLKEDİR İTALYA! BAŞKENT ROMA, FLORANSA, VENEDİK, MODA TUTKUNLARI İÇİN MİLANO, GÖZÜPEK GEZGİNLERİN SEVGİLİSİ NAPOLİ, DENİZ MEVSİMİYSE SARDİNYA ADASI ÇOK GÖZDEDİR. GİDEN DE GİTMİYEN DE BU YERLERLE İLGİLİ AZ ÇOK BİR ŞEYLER BİLİR. BOLOGNA İSE PEK BİR ŞEY İFADE ETMEZ DUYANA, ÖZELLİKLE DE HAVAALANINDAN BİNDİĞİNİZ TAKSİNİN MERAKLI ŞOFÖRÜNE.

*Bologna,
Avrupa'nın en
iyi korunmuş
Ortaçağ kenti*

Nereden geliyorsun abla?
- Bologna! (Bolonya diye okunur)
- Polonya mı dedin?
- Hayır, Bologna!

- Nerede orası?

- İtalya'nın kuzeyinde bir kent! Venedik ile Floransa arasında kalır.

- Haa!

Coğrafi konum açısından, İtalya'nın kuzeyinde, turistlerin bir heyecan Venedik'ten Floransa'ya, ya da Floransa'dan Venedik'e geçerken, gözden kaçırdıkları muhteşem bir Ortaçağ kenti Bologna. İtalyanlar'ın adını duyar duymaz "Dotta, grassa, rossa", hemen ardından da "turrita" diye nitelendirdikleri kentin bu özelliklerini, sırasıyla "Bilge, tombul, kızıl, kuleli" diyerek çevirebiliriz Türkçe'ye.

Bilgelik özelliği üniversitesinden gelir. Avrupa'nın, Batı dünyasının ilk üniversitesi, 1088 yılında "Alma

Mater Studiorum" adıyla burada kurulmuştur. O tarihten bugüne Bologna Üniversitesi, dünyanın dört bir yanından gelen binlerce öğrencisiyle, sadece kentin değil tüm Avrupa'nın ekonomik ve kültürel gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur. Dante Alighieri, Mozart gibi önemli isimleri yetiştirmiş üniversite, bugün de yakın zamanda kaybettiğimiz Umberto Eco'nun üniversitesi olarak bilinir.

Çok kuleli bir Ortaçağ kentidir de Bologna. 13. yüzyılda 60 bin nüfusla Avrupa'nın beşinci büyük yerleşim alanıdır. Tekstil endüstrisi sayesinde büyümüş, zenginleşmiştir. O dönemde kentin varlıklı aileleri, evlerinin yanına kuleler inşa ettirmeye başlarlar. Ama öyle her zenginin harcı değildir kule yaptırmak. Ancak en varlıklılar, en soylular kuleli evlere sahiptir. Kim en zengin en güçlüyse, en yüksek kuleyi yaptırır mantığıyla, bir yarıştı başlatırlar. Sonuçta da 12 ila 13'üncü yüzyılda hemen hepsi kent merkezinde ol-

mak üzere yüz kadar kulesi olur Bologna'nın. Günümüze ancak yirmi kadarının ulaştığı bu kuleler, savaş zamanlarında da gözetleme ve savunma amaçlı olarak kullanılmış.

"Venedik'ten sonra en iyi korunmuş Ortaçağ kentidir Bologna"

Minik Porta Ravegnana Meydanı'na sıkışmış iki kule "Due Torri" bugün Bologna'nın dünyadaki sembolüdür. 1109 ila 1119 tarihleri arasında inşa edilmiş, yaptırın ailelerin isimleriyle anılan bu iki kuleden Asinelli, 97 metre ile en yüksek olanıdır. Üşenmeyip 498 basamağı çıkabilenlere, kule, muhteşem bir Bologna manzarası sunar. Dante'nin ünlü eseri İlahi Komedi'de de yer verdiği diğer kule Garisenda ise, 48 metre yüksekliğindedir. Yalnız bu kulenin bir küçük kusuru var; yamuk!

Garisenda'yı gördükten sonra, "Ya biz hiç dik duran

kule yapmayı beceremeyecek miyiz?" diye hayıflanılan İtalyanları duyarsanız şaşırmayın. Ünlü Pisa kulesi gibi eğimli pek çok kulesi var Çizme'nin. Garisenda'nın yere eğimi ise 3,25 metre.

Bu kuleler, İtalya'nın Venedik'ten sonra en iyi korunmuş Ortaçağ kenti olan Bologna'nın vazgeçilmez mimari özelliğidir. Bir diğer özelliği ise, "portico"; üzeri çatılı, çoğunlukla kubbelerle kapalı geniş kaldırımlar. Ortaçağdan itibaren binaların ilk katlarının tavanlarının dışarı uzatılarak sütunlarla desteklenip yolun bir kısmının kapatılmasıdır. Birbirine bitişik inşa edilen binaların portico'ları da birbirine bitişik. Dolayısıyla tarihi kent merkezi, tamamı 53 kilometreyi bulan bu üstü çatılı geniş kaldırımlar, birbirinden güzel, zarif portico'larla örülür. Çok gezenler hafızalarını şöyle bir yoklasın, sanıyorum ki dünyada başka bir benzeri yok. Yağmur, kar yağdı mı, şemsiye taşımadan tüm kenti ıslanmadan dolaşabiliyorsunuz, bu nedenle portico'ya

“halkın şemsiyesi” de deniyor. Bir de Venedik’te olduğunuzu, şemsiyesiz ve çizmesiz yağmura yakalandığınızı düşünün!... Eyvah ki ne eyvah!!!

Bologna’nın kent merkezi, surları yıkıldığı halde günümüze kalabilen 12 gösterişli tarihi taş kapının çevrelediği bir daire içinde. Bu alanda kentin tüm önemli yapılarını, sembollerini yürüyerek dolaşmak mümkün. Mesela, Due Torri’den sonra, Bologna’nın kalbinin attığı büyük meydan, Piazza Maggiore dolaşılmalı. İtalya’nın en büyük, en çekici, en eski meydanlarından biridir. Bir zamanlar yasaların halka duyurulduğu, festivallerin düzenlendiği, şövalyelerin at koşturduğu meydan, bugün de önemli bir buluşma, toplama noktasıdır.

“Bir ailem yok, benim evim Büyük Meydan’dır!

Kadınlar bana karşı cömert değil, ben aşkı Büyük Meydan’dayken çalarım!

Büyük Meydan’da ölmek isterim, sahipsiz kediler arasında!”

Piazza Maggiore’yi böyle anlatır bir şarkısında, birkaç yıl önce yitirdiğimiz dünyaca ünlü Bologna’lı müzisyen Lucio Dalla.

Meydandaki en haşmetli yapı, San Petronio Bazilikası’dır. Yapımına 1390 yılında mimar Antonio di Vincenzo ile başlanmış. Hıristiyan dünyasının en büyük haç biçimli kilisesi olacağı iddiasıyla başlanılan kentin koruyucu azizinin adını alan bazilika projesi, çok masraflı olduğu için sonraki yıllarda değiştirilmiş. Yine de San Petronio, 130 metre uzunluğu, 58 metre genişliği, merkezde 45, öncephede 51 metre olan uzunluğuyla Hıristiyan dünyasının en büyük kiliseleri arasında yer alıyor. Avrupa’nın altıncı, İtalya’nın ise üçüncü büyük kilisesi. Gotik tarzdaki iç yapısı, zemindeki 1655 tarihli Gian Domenico Cassini tarafından yapılmış ünlü güneş saati, Giovanni da Modena, San Rocco del Parmigiano gibi ünlü sanatçıların freskleriyle süslü kubbeleri, Bolognalı ressam Amico Aspertini’nin tabloları bazilikanın görülmeye değer eserleridir. Kilisenin öncephesindeki mermer kaplamanın yarım kalmış olması, üst tarafın kızıl tuğlalarla öylesine bı-

rakılmış olması ise, bir diğer dikkat çekici özelliğidir. Nedenini araştırınca, misafirperver Bolognalılar'ın önemli bir karakteristiği daha ortaya çıkıyor.

Neptün Çeşmesi, Bologna'yı Bologna yapan önemli bir sembol

Duomo'nun yapılmasına papalık, yani kilise üstyönetimi değil de, geleneğin tersine Bolognalı sivil halk karar verip, kendi parasıyla bazilikayı yaptırır. Papalıktan özerk, bağımsız olma isteği, kentin bu güçlü "laik" karakteri, San Petronio'nun tamamlanmamış ön cephesinde yüzlerce yıldır vurgulanıp duruyor. Din dışında laik eğitimin görüldüğü ilk üniversitenin Bologna'da kurulmuş olması tesadüf değil yani. Papalık ordusu 1506 yılında kente girer ve sivil halkın kendi parasıyla yaptırdığı, parası yetmediği için de mermerlerin tamamını alamadığı, sadece dini değil laik törenlerin de düzenlendiği San Petronio'nun ön-

cephesini, papalık kilisesi olmadığı için tamamlamaz. Bologna'lılar da Vatikan'a inatlarının, isyanlarının bir simgesi olarak duomo'yu özellikle öyle yarı çıplak bırakırlar... San Petronio 1929'da Vatikan'a dahil olur ve ancak 1954'te takdis edilir.

Meydandaki haşmetli San Petronio Bazilikası'na sırtınızı döndüğünüzde, iki gösterişli taş bina Palazzo del Podestà ve Palazzo Re Enzo karşınızdadır. Bir zamanlar yasalarla idam kararlarının duyurulduğu 1200 tarihli Palazzo del Podestà, uzunca bir süre Adalet Sarayı olarak da hizmet vermiş. Kentin en büyük salonuna sahip bina, bugün önemli sanatsal etkinliklere evsahipliği yapıyor. Binanın girişindeki zarif cafelere, portico'sunun altındaki masalara kurulup meydanı izlemek de ayrı bir keyif! Sabah saatlerinde sütlü kahve "cappuccino", günbatımında ise bir kadeh kırmızı şarap, Piazza Maggiore'de bulunma keyfinizi bir kat daha arttıracaktır.

Porta Ravegnana Meydanı'na sıkışmış iki kule "Due Torri" bugün Bologna'nın dünyadaki sembolüdür

Palazzo del Podestà'nın hemen yanı başında Piazza del Nettuno, Neptün Meydanı bulunur. Bu meydan-daki ünlü Neptün Çeşmesi, Bologna'yı Bologna yapan bir diğer önemli semboldür. 1564 tarihli çeşmenin mimarı Palermolu heykeltıraş ve ressam Tommaso Laureti'dir. Kasların, güçlü vücut yapısının öne çıkarıldığı bronz Neptün heykeli ise flaman Jean Boulogne de Douai, nam-ı diğer Giambologna'nın eseridir. Çeşmenin çevresindeki bronz deniz kızları da Neptün heykeli kadar ilgi çekicidir. Deniz kızları göğüslerinden akıttıkları suyu sunarlar yorgun ziyaretçilerine. Neptün Meydanı'nı arkaya alıp yeniden yönünüzü Piazza Maggiore'ye çevirdiğinizde, meydanın sağ yanda tarihi Palazzo Comunale (Belediye Sarayı), sol yanda ise Palazzo dei Banchi ile kapandığını görürsünüz. Belediye Sarayı'nın giriş kapısının üzerindeki 13'üncü papa Gregori'nin heykeli dikkat çekicidir. Antik Giuliano takvimini reforme eden papa olarak

bilinen Bologna'lı Gregori, ana girişin üzerine yerleştirilmiş heykeliyle onurlandırılmış.

1412 tarihli Palazzo dei Banchi de adını ilk ev sahipleri olan bankerlerden almış. Bugün şık butikleri barındıran yapının ünlü portico'su "del Pavaglione"nin altından, bazilika sağ yanda kalacak şekilde yüründüğünde Arkeoloji Müzesi ile az ilerisindeki Archiginnasio'ya varılır. Bologna'nın en önemli binalarından biridir Archiginnasio. 1562 tarihli yapı 1803 yılına kadar Bologna Üniversitesi'nin merkezi olarak kullanılmış. Bugün Archiginnasio 500 binin üzerindeki eser ile 12 bin el yazmasını bünyesinde barındırdığı kütüphanesiyle biliniyor.

2000 yılının Avrupa Kültür Başkenti olan Bologna'ya gidilmişken görülmesi gereken bir diğer meydan, Piazza Santo Stefano'dur. Üniversite öğrencilerinin en sevdiği meydan olan Santo Stefano, yine yürüme mesafesinde. Gösterişli binalar ve Santo Stefa-

no Bazilikası ile çevrelenmiş meydan, sık sık önemli kültürel etkinliklere ve konserlere de evsahipliği yapıyor. "Sette chiese" (7 kilise) olarak da adlandırılan bin yılı devirmiş bu bazilika, ilk zamanlar içiçe geçmiş 7 kiliseyi barındırırken, 19'uncu yüzyılın sonlarına doğru geçirdiği restorasyon çalışmalarıyla sayısını 4'e düşürmüştü. Kudüs'ün kutsal kiliselerini andıran bu Bazilika'da, 431'den 450'ye Bologna piskoposu olan, sonrasında ise kentin koruyucu azizi kabul edilen Petronio'nun mezarı bulunuyor.

Kızıl kent Bologna

Mimarisiyle Ortaçağ'ı olduğu gibi günümüze taşıyan Bologna'da tüm bu kiliseler, binalar, meydanlar, kuleler ve portico'larda taş, bir dantelmişçesine ince ince zevkle işlenmiştir. O binanın kapısı, buranın penceresi, portico'nun kubbesi, sütunlar, kaldırımlar derken gözler mimari güzellik görmekten sarhoş olur. Detay-

ları aramak için çaba sarf etmez meraklı gözler, her şey ama her şey gözönündedir! Bir de kızıldır, kıpkızıl! Bologna'nın tüm yapıları kızıl renkli tuğla, terracotta'dan yapılmıştır. Öyle kırmızı, sarı, yeşil badanalı binalar bulamazsınız burada, yeni yapılan binalar da kentin bu mimari dokusuna uyum sağlar.

Politik anlamda da kızıldır Bologna, sadece İtalya'nın değil, Batı Avrupa'nın da Soğuk Savaş dönemindeki en önemli komünist kentidir. 1950'li yıllar Amerika'nın komünizmle dörkoldan savaşa girdiği yıllardır. O yıllarda NATO'nun kuruluşu gibi sadece askeri alanda değil, kültür sanat alanlarında da önemli ve çok akıllıca girişimlerde bulunurlar. Komünist Bologna da kapitalist Amerika'nın yatırımlarından nasibini alır. Akademik alanda çalışmalar yapan ünlü Mulino yayınevi ABD'nin desteğiyle 1954'te kurulur. Amaç Amerikan yazarlarını, düşünürlerini Bologna'ya tanıtmak, kitaplarını İtalyancaya çevirtmek, kapitalizm ile

Bologna'nın tüm yapıları kızıl renkli tuğlalar ile yapılmıştır

liberalizmin tohumlarını yeşertmek ve güçlendirmek- tir. Bir diğer önemli hamle, Batı dünyasının ilk üniver- sitesine sahip Bologna'ya ilk Amerikan üniversitesini de getirmektir. Ünlü Johns Hopkins Üniversitesi'nin Bologna yerleşkesi 1955'te kurulur. Akademik hayat renklenir, daha da canlanır kentte. Dünyaca ünlü pek- çok profesör, akademisyen, filozof, politikacı yolunu Bologna'ya düşürür. Çok sıradandır örneğin 1 metre ötenizdeki bir kürsüde oturmuş Gorbaçov'un birin- ci elden Sovyetler Birliği'nde perestroika (yeniden yapılanma) ve glasnost (açıklık) reformlarını hayata geçirip Soğuk Savaşı bitirdiğini anlatması. O "Soğuk Savaşı sona erdirdik" diye anlatırken, siz aklınızdan "Amerikalılar komünizmi yıktı" diye geçiriverseniz de olur tabii ki! Tüm sulandırmalara karşın Bologna hala kızıl, hala İtalya'da solun önemli bir kalesi. 1945'ten günümüze, sadece 1999-2004 dönemi hariç, tüm belediye başkanlarını sol partilerden çıkarmıştır kent.

Tombul kent Bologna

Her haliyle farklı bir kenttir Bologna. Sadece mücev- herler, birbirinden şık giysiler sergilenmez kentin ta- rihi, otantik dükkanlarında, envayi çeşit salamı, ma- karnası, peyniri, şarabı da ışıltılı vitrinlerde özenle sergilenir. O vitrinlerin önünden öylece geçip gitmek yürek ister, duracaksın, merakla, iştahla uzun uzun bakacaksın salamlara, peynirlere... Sonra da aniden içeri dalıp, yaptırılacak lezzetli bir "panino", ekme- karası! Ekmekarasını ısıra ısıra mekanları dolaşmak daha bir keyifli olacaktır, şiddetle öneririz...

Kilo alırım kaygısı mı? Boşvereceksin, bir dirhem et bin ayıp örter! Hem Bolognalı balıketli, tombul se- ver!... Bereketli toprakları, güçlü endüstrisi sayesinde tarih boyu pek fakirlik yaşamamış Bolognalı'nın fiziksel özelliğidir bu; besili, etine dolgun olmak!

Mutfağı zengindir, lezzetlidir. Tortellini, lasagna, taglia- telle, mortadella, torta di riso en bilindik lezzetleridir. Dana kıymadan yapılan ragù sosu (bizde Bolonyez sos diye bilinir) her tür makarnada kullanabilirsiniz, ama en çok tagliatelle ile fırında pişen lasagna'ya yakışır.

Ragu'yu İngilizler gibi spaghetinin üzerine dökerek yemek ise Bolognalı'ya ağır hakarettir, bilersiniz!

Bu lezzetlerin kimilerinin ilginç öyküleri de var. Örneğin, tagliatelle, soylu güzel Lucrezia Borgia'nın 1487'deki Ferrara Dükü I. Alfonso ile yapacağı evlilik dolayısıyla sofralardaki yerini almış. Düğün yemekle- rini hazırlayan aşçı, Lucrezia'nın uzun sarı saçların- dan çok etkilenmiş ve bu güzel sarı saçları anımsata- cak uzun kesimli yassı tagliatelle makarnayı yapmış.

Bizdeki mantıyı hatırlatan tortellini'nin ise Venüs'ün göbek deliğinden esinlenerek üretildiği söyleniyor.

Bologna şarap bakımından da zengin bir kent. Çevre- sindeki tepeler üzüm bağlarıyla alabildiğine kaplıdır. Pignoletto, Pinot Bianco, Riesling Italicco, Barbera, San Givese bölgenin bilindik şarap türlerindedir.

Bilge, tombul, kızıl Bologna sadece geçmişle yaşa- yan bir kent değil, geleceği de güçlü bir şekilde ko- valıyor. Bugünkü zenginliği, ne tarımından ne tarihi güzelliklerinden ama endüstrideki gücünden geliyor. İtalya'nın en önemli endüstri kentlerinden olduğunun altını önemle çizmek gerek. Üniversitesinin mühen- dislik fakülteleri dünyaca namlıdır. Mekanikte, oto- masyonda öncü! Ducati, Lamborghini, Ferrari marka- larının Bologna'ya ait olması tesadüf değil.

Uzun lafın kisası, bu güzel kente yolunuzu düşürürse- niz, kaybetmez tersine çok şey kazanırsınız!

Yazı • Ayşe Sema Sayar (İAHA)
Fotoğraf • Sinan Daşpınar (İAHA)

BUSE BİÇER

*Hayatın içinde
olmak gerek”*

BUSE BİÇER, HABERTÜRK KANALINDA SABAH SAATLERİNDE YAYINLANAN “GÜNE BAKIŞ” PROGRAMINI SUNUYOR. O, AYNI ZAMANDA İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ’NDE ÖĞRETİM GÖREVLİSİ VE BİR ANNE... UZUN YILLARDIR ÇOK ZAHMETLİ BİR İŞTE BAŞARIYLA UĞRAŞ VERİYOR. BİZ BUGÜN HAYATINI İŞİNE, KENDİNİ GELİŞTİRMEYE ADAMIŞ, AYAKLARI YERE SAĞLAM BASAN, KARARLI, DİMDİK BİR KADININ EKRAM ÖNÜNDEKİ BİR GÜNÜNE TANIKLIK EDECEĞİZ.

İlk bir ilkbahar sabahı. Saat 08.00... Türkiye'nin önde gelen haber kanallarından biri olan Habertürk Televizyonu'nun önündeyiz. Üzerimizde ilk defa bir haber kanalına gelmiş olmanın heyecanı var. Kanalın -2'nci kattaki kafeteryasına usulca yerleşiyoruz. Hemen her gün televizyonlardan izlediğimiz o dünyanın bu sabah tam da ortasındayız. Buse Biçer yayın öncesi yanımıza tüm sadeliği ve sıcaklığıyla geliyor. Henüz makyajı ve saç yapılmamış. Bir spiker yayın öncesinde neler yapar, hangi aşamalardan geçerek milyonların karşısına çıkmaya hazır hale gelir, yani aslında onun hayatına tanıklık edeceğiz birazdan. Yayının hemen öncesinde çaylarımızı yudumlayarak söyleşimize başlıyoruz.

Buse Biçer her sabah 06.50'de Habertürk'te oluyor. Güne öncelikle gündem toplantısıyla başlanıyor.

"Sabahları 06.50'de buradayım. Trafik sebebiyle erken çıkmak durumundayım. Önce gündem toplantısı yaparak üç saati nasıl dolduracağımızı planlıyoruz. Bugün ne yapacağız? Örneğin Cumhurbaşkanı'nın ABD ziyareti gündem haberlerimizden biri. Konuk koordinatörlerimiz var, onlar sabah 08.00'den sonra geliyorlar. Onları bekliyoruz, yani bir zincir var. Bu zincire göre ilerliyoruz. Bir programda editör, sunucu ve prodüktör var. Bunlar sabit, yayın anında ikisi de rejide oluyorlar. Herkes kendi görevini yapıyor, akış sağlanıyor, ben akışı okuyorum. Ne var ne yok, gündemde ne oluyor, ne bitiyor, hangi haberleri gireceğiz ve sonrasında hazırlık aşaması saç, makyaj; işte her güne bu şekilde başlıyoruz."

"Meslekte ilerleyince son dakika sıcak gelişmelerde bile heyecan hissetmiyorum artık," diyor ve medya sektörüne ilk adım attığı günleri anlatmaya koyuluyor.

"Ben 1999'dan beri sektördeyim. Üniversiteye giderken yerel bir televizyonda başladım. Birinci sınıftaydım, o zamandan beri de devam ediyorum. Orada iki sene kaldım. Daha sonra üniversitenin sunuculuğunu

yapmaya başladım. Bir süre sonra da Sakarya'dan Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümüne geçiş yaptım. İki yıl da orada okudum. Bu süreçte staj yaptım. NTV'de staj dönemim oldu, sonra Flash TV'ye geçtim. Baktım İstanbul-Sakarya arası çok zor. İstanbul'da olmam gerek diye düşündüm ve NTV'de staja başladım. Bana NTV'de 'Kal!' dediler fakat muhabir olarak devam etmem istendi. Ders programım çok yoğun ve muhabirlik zordur. Geceniz gündüzünüz yok. O sıralar Kanal 6 tatil programı gibi bir şey yapıyor. Oradan sunuculuk teklifi aldım. İşini yapıyorsun, sunuyorsun, gidiyorsun, sonuçta sunuculuk. Ekran önündeysen bir pratik kazanmak lazım. Bir de her sunduğun şeyin sana faydası oluyor. O yüzden tatil programı, sağlık programı yaptım."

Mezun olduğu 2005 yılında tekrar habere dönen Biçer, bir yıl Kanal 7 televizyonunda çalışır. Daha sonra yeni kurulacak 24 TV'den teklif alır.

"24 TV yeni kurulacak bir kanaldı. 'Bu kanal tutacak, gayet de iyi isimler var,' dedim. O yüzden oraya geçiş yaptım, üç yıl da orada çalıştım. Bu sırada da ekonomi yüksek lisansı yapıyordum, üniversite bittikten sonra hiç ara vermedim, doğrudan ekonomi yüksek lisansına başladım, o da üç yıl sürdü. Kanal 24'de iken yüksek lisansı bitirdim."

Daha sonra Buse Biçer, Yiğit Bulut'tan Habertürk'te sunuculuk yapması için teklif alır.

"Yiğit Bulut bana Habertürk'te çalışma teklifi getirdi. İlk hafta görüştüm önce sıcak bakmadım çünkü ben de çalıştığım yere karşı bir aidiyet duygusu oluyor. 'Ben düzenimi bozmayayım,' dedim. Orada da ekonomi yüksek lisansı yaptığım için ekonomi programı yapıyordum, bir de haber sunuyordum ikisini birlikte götürüyordum. Sonra ekonomi programı daha ağır basınca ekonomiye döndüm. Habertürk'te de bir süre

ekonomi programı yaparak sonra tamamen habere geçtim. 2009 eylülünden beri de buradayım. Yiğit Bulut ile gelmiştim hala devam ediyorum."

Mesleğe ilk başladığı yılları anlatmaya devam ediyor.

"2003 benim için çok yoğun bir seneydi, NTV'de staj yaparken bir de sertifika programına katıldım. Ücretli bir program değildi, onlar seçip alıyorlar, aynı zamanda da bir kurumda çalışmanız gerekiyor. Sektörel insan yetiştirmek üzere senede iki kez açılan bir yer ve Boğaziçi Üniversitesi'nde açılıyor. Sektörün yetkin isimleri gelip size ders veriyor. Sami Kohen, Mithat Bereket, Enis Berberoğlu, Nuriye Akman gibi isimlerden ders alıyorsunuz."

Buse Biçer sabah saat 06.50'de kanala giriş yapıyor

“Nuriye hanım röportaj tekniklerinde çok iyidir, O dönem ‘Empati’ diye bir programa başlayacaktı. Bana da Sky Türk’te kendisi ile çalışmayı teklif etti. Sky Türk’teki programın yapımcılığını ben, sunuculuğunu Nuriye hanım yaptı. birlikte çalıştık. Nuriye hanımdan çok şey öğrendim. Soru sorma, programı yönetme bu çok önemli bir şey çünkü haberde de aynı şekilde geçerli. Bu sebeplerden sıcak haberde iyiyimdir yani bu konuda mütevazı olmayacağım. Koordinasyonum, adaptasyonum, hemen hakimiyet bunlar çok önemlidir. 8-9 saat yayını götürürsünüz, şimdye kadar hiç zorlanmadım, takılmadım, herhangi bir sıkıntı yaşamadım, Allah da yaşatmasın tabii.”

Buse Biçer’in öğrencilik hayatı dolu dolu geçmiş ve hiçbir fırsatı kaçırmamış.

“Benim öğrenciliğim de çok aktifti, bu sebeple öğrenci arkadaşlara hep diyorum, boş geçirmemek lazım, asıl birikim öğrencilikte başlıyor, arkadaşlar da çok önemli, eğlence de çok önemli onlar da insana bir şeyler katar ama o pastanın yüzde 25’i olmalı, yüzde 75’i kendinize yatırım yapmalısınız. Bu da nedir? Bizim öğrenciyken uluslararası ilişkiler kulübümüz vardı, çok aktif yürütüyorduk, sempozyumlar düzenliyoruz, işte o içerik hazırlama seni bambaşka bir noktaya getiriyor, bugün yapacağım programlara bir ön hazırlık aşaması oluyor. Ona göre bir insan portföyü oluşturuyorsun. Ben hep şunu söylüyorum, bir koltuğa iki karpuz sığdırmak lazım. Çünkü öteki türlü yetişemiyorsunuz. Donanımlı insanlar da var, Türkiye’de dengeler biraz daha farklı yürüyor. CV ile değil de kartvizitle de insanlar istihdam ediliyor. O yüzden sizin dolu dolu olmanız lazım, rekabet çok fazla var. Ben okurken çalıştım. Okul size formasyon sağlıyor, bir kapı açıyor o diplomaya ihtiyacınız var. Diğer taraftan da yapacağınız işin ve iş hayatının pratiğini de öğrenmek gerekiyor. Çok dağıtmamak lazım. Ben gençlerde bir belirsizlik görüyorum. Belirsizlik insanı bir yere getirmiyor, tam tersi geri götürüyor. Çok iyi hedef koymak lazım, kariyer planlamasını çok iyi yapmak lazım.”

*Buse Biçer:
“Televizyon
sunucusu çok
donanımlı olmak
zorunda”*

“Ben hayatımda 5’er yıllık planlar yaparım,” diyor Buse Biçer. Kendisine baktığınızda bu başarının, bugün bulunduğu yerin ve kariyerin, aslında adım adım planlandığını ve bunun öğrencilik yıllarına dayandığını hemen görüyorsunuz, o zaman anlıyorsunuz ki bu özveriyi sadece işini gerçek bir sevgiyle yapan, tutkulu, bir o kadar da çalışkan insanlarda görebilirsiniz.

“Ben 5’er yıllık planlar yaparım hayatımda. 30 yaşında nerede olmak istiyorum, 35 yaşında nerede olmak istiyorum.” Bunu çok iyi planlamak lazım. Onu planladığınız zaman, ulaştığınızda bir tik atıyorsunuz ve bir sonraki adıma geçiyorsunuz. Mesela ben kendi programımı hazırlayıp sunmayı istedim, yerel medyadan geldim, yerel medya ile uluslararası

medya arasında çok fark var. O zaman benim asistan arkadaşlarım vardı, üniversitenin sunuculuğunu da yapıyordum. Bana neden bu kadar çok çabaladığımı sordular ve sonuç olarak bölümüm itibarıyla bankacı olacağımı söylediler. Ben de bir gün kendi haberimi hazırlayıp sunacağımı ve merkez medyada çalışacağımı söyledim. Bu sizin kendinize nasıl bir değer biçtiğiniz ve nasıl yön verdiğinizle alakalı. İnsanlar çok daha farklı yaklaşabiliyorlar. Yıllar sonra o arkadaşlarımla karşılaştık ve ben bu söylediklerimin hepsini gerçekleştirmiştik. Mesela kendime koyduğum birkaç hedef daha var, onlar yıllar sonra gerçekleştireceklerim arasında yer alıyor. Hala var bitmiyor, öyle de olması lazım, o size bir perspektif bir bakış açısı sağlıyor.”

**“Güncel dünyaya kendinizi nasıl hazırlıyorsunuz?”
diye soruyoruz Buse Biçer’e...**

“Bir kere çok okuyorum, her şeyi okuyorum, teknolojinin bütün imkanlarından yararlanıyorum. Artık yanımdan ayırmadığımız şey cep telefonu, telefonda bir program var, oradan bütün ajansları takip edebiliyorsun, haberler geliyor, şöyle bir şey var. O haberlerin kaynağı çok önemli, kaynakta doğruluk çok önemli. Eğer siz her bilgiyi doğru diye alırsanız bu ciddi bir problem demek. O yüzden ince eleyip sık dokuyorum. Biz haberciler 7/24 mesai yapıyoruz. Bir tek uyuduğunda bir şeylerden haberdar olmuyorsun, onun dışında her şeyden haberdar olmak durumundasın. Ne yapıyorsun? Mesela bir uyarıcı oluyor, internete girip uyarıcı hale geliyorsun, haber sitelerini okuyorsun, zaten güne başlarken gazeteleri de okuyorsun, köşe yazılarını okuyorsun bunlar şart. Bir de anlık bilgiler var. Benim izlediğim bir dizi yok. En zayıf noktam odur çünkü öyle bir vaktim yok, vakit kalmıyor. Hani televizyon aptal kutusu diyorlar katılmamak mümkün değil. İnsanlar orada zaman öldürüyorlar. Benim öldürecek bir zamanım olmadığı için ben sosyal hayatın içinde olmayı tercih ediyorum. Bu da yorucu ama insanlar daha çok yoruyor, yeni insanlar tanıyoruz ya da insanlara bir şeyler anlatıyorsun, onlardan bir şeyler alıyorsun, o alışveriş insanı çok yoran bir şey.”

Anlaşıyor ki spikerlik Buse Biçer’in hayatının en önemli parçası. Biz de onun spikerlik kariyeri biterse neye yönelmek istediğini merak ederek soruyoruz.

“Akademik çerçeve benim için çok önemli. Ben zaten bildiğim şeyleri paylaşmayı seviyorum. Şu anda da yaptığım bir şey, hocalık yapıyorum dolayısıyla akademik dünyada devam etmeyi düşünüyorum. Doktora yapmayı düşünüyorum, hep düşünüyordum fakat sadece erteledim. Doktora çok yoğun bir çalışma programı gerektiriyor. Ben öngöremediğim için onu da uzatmak istemiyorum. Bazen hafta içi çok yoğun bir tempom oluyor ama onu yapmak istiyorum. Aynı

zamanda kurumsal iletişimde profesyonel dünyada burası çok önemli diye düşünüyorum. Zaten bu işi yapabildiğim kadar yapacağım. Bizim işte materyal insan olduğu için her açıdan çok yıpratıcı, insanlar sizi bir obje olarak görüyor, siz de tükeniyorsunuz ve bu durum eminim ki bütün ekran yüzlerinde oluyor çünkü kolay bir şey değil. Çok parlıtlı bir dünya zannediliyor. Tabii ki severek yapıyorum, sana çok güzel fırsatlar sunuyor ama her şeyden öte işin çok zorlukları var. Bunun bilinmesi lazım ve çok fedakarlık gerektiriyor. Özel günlerde insanlar tatil yaparken o günün tadını çıkartıp çoluğu çocuğuyla ya da ailesiyle, sevgiliyle, eşiyle olurken siz çalışıyorsunuz.

Psikolojik bir ağırlığı da var. Bizim sunduğumuz haberler lay lay lom haberler değil, hayatın içindesin, hayatın inanılmaz farklı yüzlerini görüyorsun, psikolojin bozuluyor. Bir kere insanlara bakış açın değişiyor, böyle bir etkisi de var yani. Bence her kurumda özellikle medya sektöründe kamera önünde görev yapan arkadaşlarımızın spiker, muhabir, editör bunların psikolojik destek alması lazım.”

Sürekli ekranda görünen bir yüz olarak sosyal sorumluluklarınız nelerdir?

“Toplumsal sorumluluğumuz öncelikle saygı, insanlar birbirlerine alan tanımıyorlar, hiç saygı yok ben bunu görüyorum. Toplumsal öfkenin çözümlenmesi lazım çünkü bu öfke insanları cinayete sürüklüyor, uyuşturucuya sürüklüyor yani alt yapısında o kadar çok şey var ki. Sevgisizlik var, hoşgörüsüzlük var. Bunların hepsini üst üste koyduğunuzda psikolojik olarak toplumun o sosyolojik temeline inmek lazım, en büyük sorumluluğum bu.

“Türkiye’nin en önemli gündem maddeleri dersiniz tabii ki terör, ekonomi ile ilgili problemler ama ben onun ötesinde biraz daha insani boyuta bakmak istiyorum çünkü her şeyin odağında insan var. Ben üçüncü sayfa haberlerinin çok arttığını düşünüyorum. Üçüncü sayfa haber dediğimiz işte insan öldürme, eş dövme, uyuşturucu kullanımı bunlar hat safhada ve yaş orta-

lamaları inanılmaz düşmüş durumda. Öğrenci lisede arkadaşıyla kavga ediyor bir bakıyorsunuz bıçaklayıp boğazlamış. Bence bunun üzerine gidilmesi, bunun araştırılması lazım. Toplumun en önemli değeri aileler çok koptu birbirinden, manevi değerlerimizde bir kırılma var herhalde ki herkes birbirine başka bakmaya başladı. Ekonomi diyoruz, para ile hayat daha güzel oluyor mu, oluyor ama bazen görüyoruz ki para ile hayatın çok da güzel olmadığı noktalar var. Bu yüzden dengeleri iyi kurmak lazım. Bence önce insanımızı güçlendirmek, gerçek insani değerlere, boyutlara ulaştırmak lazım.”

Başka televizyon programlarını izliyor musunuz?

“Tabii ki izliyorum. Hem ulusal hem uluslararası. Bir kere rakiplerinizi izliyorsunuz, şimdi ne var mesela? Türkiye’de haber kanallarına baktığımızda Habertürk, CNN, NTV, A Haber gibi kanallar var. Bakıyorsunuz, kim ne yapıyor? Hele ki kendi kuşağınızla ilgiliyse, karşımdaki rakibim kim, benim saatimde karşımda kim var ve ne yapıyor? Buna bakıyorum ve aynı zamanda da medyaya baktığınızda çok büyük gibi gözükür ama aslında çok küçük bir alan herkes birbirini birebir tanımasa da bilir, takip eder, izler. O yüzden çok çok önemli mutlaka izliyorum. Bir de ben hep bunu derim, aynı haberi başka gazetelerden okurum, başka televizyonlardan izlerim çünkü bakış açıları çok başka, hani bir madalyonun iki yüzü var ya aynen de öyle oluyor.”

Kendinizde eksik bulduğunuz noktalarınız var mı?

“Tabii var, şöyle söyleyeyim; insan bir şeyler öğrendikçe doldurması gereken çok alan olduğunu fark ediyor. Dolayısıyla öğrenme sürecinde üzerine koyabiliyorsanız her şeyin ki çalışarak, okuyarak o süreci deneyimleyerek zaten kazanıyorsunuz. Ben şuna inanıyorum; bir iş tanımı varsa onu en iyi şekilde yapıp geliştirmemiz lazım zaten bütün eksikliklerinizi o zaman daha net görüyorsunuz ve tamamlıyorsunuz. Her şeye yetmek çok kolay bir şey değil bir acemilik

dönemi olur fakat o dönemi kısa tutup eksiklerinizi o süreçte giderebilirsiniz. Bizim işimiz eksikliği pek kabul etmiyor. Dolayısıyla her yaptığınız işte o süreci çok iyi analiz edip ondan sonra da o boşlukları doldurmak lazım.”

Habertürk’te yapılan spikerlik diğer haber programlarındakine göre daha mı zor?

“Diğer arkadaşların başka kanallarda nasıl çalıştıklarını bilmiyorum ama Habertürk’te anchor olmak şu anlamda önemli ve zor. Bir o kadar da kolay. Bu bir ekip işi editoryel destek çok çok önemli ama onun ötesinde burada sunucu çok donanımlı olmak zorunda; yoksa yapamaz zaten. Çok fazla bilgi akışı var. O bilgi akışını toparlayıp hemen yansıtmanız lazım. Herkesin görev dağılımı çok net sınırlarla çizilmiş durumda, yukarıya bazen hengame oluyor. Bu bütün haber kanallarında böyle oluyor, dolayısıyla sizin o boşlukları doldurmanız lazım. Sadece okuyucu değil de aynı zamanda hazırlayıcı olmanız lazım ki çekip çevirebilesiniz.

“Benim yayın sırasında da ajanslar hep önümde açıktır. Bunun sebebi sıcaklığına ne oluyor, ne bitiyor bilmem lazım. Birkaç işi bir arada yapabilmesi lazım bir sunucunun. İçeride rejiyi dinliyorsun, yönetmeni dinliyorsun, yayını dinliyorsun, bir sonraki haberin haberini okuyorsun sonra bir sonraki haberde ne var ona bakıyorsun, yeni bir gelişme olup olmadığını bakıyorsun. Bunların hepsini aynı anda yapıyorsun bir de konuğun varsa konuğunla konuşuyorsun, o yüzden o yeteneklerini sürekli geliştirmen gerek.”

Sürekli ekran önünde olan biri olarak kıyafetinizi nasıl seçiyor, makyajınızı nasıl yapıyorsunuz?

“Makyajımı kendim yapıyorum, artık yılların vermiş olduğu bir şey var neyin kendime gittiğini bildiğim için kendim yapıyorum. Saçımı kuaför arkadaşlar yapıyor, bir tarz belirliyorsunuz kendinize ve onu tutturuyorsunuz. Ben göz makyajında genelde aynı renkleri kullanıyorum, fazla yapmamaya çalışıyorum. Kıyafet

olayında da senede iki kere biz burada alışveriş yapıyoruz, bir sponsor şeklinde çalışmıyor şirket, kendim seçiyorum, kombinasyonları kendim yapıyorum. Biz günde iki kez giyiniyoruz, buraya gelirken bir de stüdyoda çekim için giyiniyoruz. O kadar kolay bir şey değil, insan her gün 'Ne giysem,' diye düşünürken sen günde iki kere bunu planlamak zorundasın ama tarzınız belli, giyilecek şeyler belli, sonuçta döpiyes ya da takım elbise giyiyorsun ya da işte gömlek giyiyorsun. Kurallar var zaten belli bir çizginin dışına çıkmıyorsun. Kıyafetin ya da dekoltenin haberin önüne geçmemesi lazım. Çizgisiz, düz, sade şeyler tercih edildiği için bir süre sonra o kadar zorlanmıyorsun."

Dünyada sevdiğiniz haber spikerleri var mı?

"Ben Hala Gorani'yi çok beğeniyorum. Onlarda şunu çok seviyorum; uluslararası medyada stüdyoya takılıp kalmıyorlar, sıcak bir olay olduğunda gidip oradan haberi yapıyorlar. O zaman işte sadece stüdyoya bağlı bir spiker olmuyorsun, aynı zamanda haberin içinde oluyorsun. Bizde maalesef hala bu durum gelişmedi, bazen kanallar yapmaya çalışıyor ama çok etkin değil."

Peki siz, Türkiye'de neler olup bittiğini anlamak için sokaklara çıkıyor musunuz? Sokağa çıkmayan bir spiker eksik midir?

"Zaten içindeyim. Hayatın içinde olmak gerek, günlük işlerini yaparken de çok şey öğreniyorsun. Mesela seçim döneminde eve gelen muslukçuyla, ister istemez siz haberci olduğunuz için bir konu açılıyor, başlıyorsunuz konuşmaya; görüşleri, düşüncelerini dinliyorsunuz ya da taksiye biniyorsunuz aynı şekilde onlar bizi çok dinliyorlar hemen sestem tanıyorlar. Yani zaten hayatın içinden sokağın içinde olmak zorundasınız. Fakat o sahada olmak haberlerin içinde olarak yapmak lazım. Ben bunu 24'te yapıyordum. Hem haber sunuyordum aynı zamanda da haber bülteni bittiği zaman bazı haberlere giderek röportaj yapıyordum. Ekonomi haberleri yaparken pazarın nabzını tutuyor-

dum, enflasyon rakamları açıklanınca onu stüdyoda değerlendirmiyordum da pazara çıkıp insanlarla konuşuyordum. Bunlar hep insanı geliştiriyor."

Kaç yabancı dil biliyorsunuz?

"İngilizce biliyorum, Arapçayı da çok az biliyorum. Yazma ve konuşma yok ama okumayı biliyorum."

Türk spikerlerden beğendiğiniz isimler var mı?

"Nazlı Çelik'i, Jülide Ateş'i beğeniyorum. Moderatörlük anlamında Didem Arslan Yılmaz'ı, onun hakimiyetini beğeniyorum. Bunlar gerçekten iyi isimler diye düşünüyorum."

Bir oğlunuz var, Burak. Onu nasıl yetiştiriyorsunuz?

"En zor şey çocuk yetiştirmek. Aslında işin özü o. Mümkün olduğu kadar çok vakit geçirmeye çalışıyorum, onunla ortak paydamız çok, onun kişisel gelişimine destek verecek şeyleri yapmaya çalışıyorum. Bir spor aktivitesi mutlaka onun hayatında olsun istiyorum. Şu anda anaokuluna gidiyor, tenis oynuyor bir de satranç için eve hoca geliyor. Çocuk yetiştirmek çok büyük bir özen, sabır ve fedakarlık gerektiriyor. Benim her şeyden önce çocuğum sonra işim, ailem. Bunlar benim hayatımdaki en önemli etkenler."

Oğlunuzla birlikte spor yapıyor musunuz?

"Bazen yoga, onunla yoga yapıyoruz, top oynuyoruz, bedensel aktiviteleri beraber yapmaya çalışıyorum o da bundan çok keyif alıyor."

Üniversitede masa tenisi üçüncülüğünüz olduğunu duyduk.

"Ben masa tenisini çok seviyordum, yarışmaya girdim ve üçüncü oldum yani madalyam var."

Yakın zamanda bir Amerika seyahatiniz oldu. Orada sizi en çok etkileyen şey neydi?

"Amerika'da beni etkileyen pek bir şey olmadı. Sadece metrodan çıktığımda iki erkeğin öpüştüğünü gör-

düm. Onlar bu konuda biraz daha esnek ve rahatlar çünkü bunu özgürlük alanı olarak tanımlıyorlar ama ben irkildim ve korktum açıkçası, çünkü ister istemez o korkuları taşıyorsunuz çocuğunuz olduğu için beni bu etkilemişti.”

Bir üniversite hocası olarak iletişim fakültelerinde hangi dersler verilmeli?

“İletişim fakültelerinde ekonomi, hukuk, siyaset felsefesi dersleri çok önemli. Özellikle siyaset felsefesinin tüm bölümlerde okutulması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü toplumun aslında nasıl oluştuğu, devlete neden ihtiyaç olduğu gibi çok önemli sorgulanması gereken şeylerin karşılığını bulduran bir ders, mutlaka okutulmalı. Temelde kendi haklarını bilecek kadar hukuk, kendi bütçeni ayarlayabilecek kadar ekonomi

bilgisi, bunlar bütün okullarda ders olarak verilmeli.”

Son olarak oğlunuzun medyaya girmesini ister misiniz?

“Hayır, istemem. Kendi kararı olur, sonuçta tercih ettiği bir şeyden dolayı onu zorlamam ama benim arzu ettiğim daha reel bir iş tercihinde bulunması. Anne medyada, baba medyada bence üçüncüye gerek yok, yıpratıcı bir şey.”

Yayın saatinin yaklaşmasıyla Buse hanım saçlarını yıkatmak için aramızdan ayrılıyor, makyaj ve saç yapımı için odaya geçtiğinde bizleri de yanına çağırarak. Aradan on dakika geçiyor geçmiyor bir kanal görevlisi gelip bizi uzunca bir koridordan geçirerek Buse hanımın olduğu odaya götürüyor. Odaya girer girmez Buse hanımı aynanın karşısında buluyoruz. Odayı fön

makinesinin kokusu kaplamış bir yandan saçlarına düz fön çekiliyor diğer yandan da makyajını yapıyor. Göz makyajını kimseye bırakmıyor, orada da her şeye hakim, göz kalemini büyük bir ustalıkla göz çevresinde gezdirirken biz de fotoğraflarını çekip bu keyifli anları ve tanıklığımızı ölümsüzleştiriyoruz. Anlıyoruz ki hiç de kolay bir hazırlık aşaması değil onunkisi. Artık yayın saatinin gelmesiyle canlı yayını izlemek için stüdyoya doğru yol alıyoruz.

Stüdyo çok geniş bir alan. Yayın sırasında bir tane sabit bir tane de kontrollü hareket ettirilen bir kamera var. Işıklar, geniş ekranlar ve bir sürü stüdyo materyali. Daha kalabalık bir ortam bekliyorduk fakat stüdyonun içinde Buse hanım ile birlikte toplansanız 4 kişi var. Prodüktör ve editör rejide, kameramanlar ise stüdyoda bir o tarafa bir bu tarafa gidip geliyorlar, son hazırlıklar yapılıyor, alışık olmadığımız stüdyo

ışıkları pırıl pırıl gözlerimizi alırken arkadan bir topuklu ayakkabı sesi geliyor, Buse Biçer stüdyoda. Kendinden emin adımlarla masasına doğru ilerliyor, cam bir masa çok geniş değil, sade ve zarif, üstünde bir tane bilgisayar var. Buse hanım kulaklığıyla sürekli rejide irtibat halinde, yayın için son dakikalar, kameramanlar hazır, Buse hanım hazır, herkes kendi işine odaklanmış durumda üç iki bir yayın başlıyor. Buse hanım yine bütün profesyonelliğiyle milyonların karşısında. Tanıklık edince daha iyi anladık ki bu iş büyük bir ekip işi. Arkadakiler, öndekiler, rejidekiler, görünenler ve görünmeyenler herkesin ortaya emeğini, gücünü koyduğu bir iş... Herkes zincirin bir halkasını oluşturuyor. Burada edindiğimiz güzel deneyimin ardından Buse Biçer ile vedalaşıyoruz, öteki ekip arkadaşlarına da kolaylıklar diledikten sonra stüdyonun o pırıltılı ışıklarının altından usulca çekilip kanaldan ayrılıyoruz.

İAHA'lılar Buse Biçer'e gün boyunca konuk oldular

SELÇUK'TA BURAM BURAM TARİH KOKAN BİR MÜZE: ÇAMLIK LOKOMOTİF MÜZESİ

AVRUPA'NIN EN BÜYÜK BUHARLI
LOKOMİTİF MÜZELERİNDEN BİRİNDEYİM.
BURASI SELÇUK İLÇESİNE 7 KM
UZAKLIKTA. 5 LİRA VEREREK ÇAMLIK
LOKOMOTİF MÜZESİ'NE GİRDİM. SANKİ
BİR LOKOMOTİF MÜZESİNDE DEĞİL DE
ÇAY BAHÇESİNDEYDİM, HER TARAF
YEMYEŞİLDİ.

Müzeye girer girmez kapıdaki görevliye sordum: "Mustafa Kemal'in treni nerede?" Eliyle işaret etti, çevrede benden başka hiç kimse yoktu. Treni uzakta fark ettim ve hızla oraya doğru yürüdüm. Dikkatimi çeken ilk şey trenin dışının tozlu olması ve çocukların parmaklarıyla üstüne yazdığı yazıların, parmaklarıyla "beni yıka" diye yazmışlardı.

Üzuldüm, çok üzuldüm.

Merdivenlerden çıkarak içeriye girdim. Koridordan geçip "Toplantı Salonu" yazan kısma girdim. Ortada bir masa ve sandalyeler vardı. Şık avizeler ve kenarda duran Mustafa Kemal resmi beni etkiledi. Biraz daha ilerlediğimde Atatürk'ün yatak odasını gördüm. Yatak odası da tıpkı toplantı salonu gibi sadeydi, odada sadece bir yatak ve bir sehpa bulunuyordu. Odanın yanında bulunan banyo ise çok hoş ve modern. Bu tren 1926 yılında Almanlar tarafından Atatürk için özel üretilmiş. Tren o zaman için en üst düzey teknoloji ve güvenlikle üretilip teslim edilmiş. Mustafa Kemal 1937 yılına kadar yurt içindeki hemen hemen bütün seyahatlerinde bu treni kullanmış ve daha sonra şimdilerde müzenin bulunduğu Çam-

lık Köyü'ne geldiğinde yine bu trende konaklamış. Trenden inerken, daha önce bu müzeyi nasıl duymadığımı ve gezmediğime hayıflandım. Müze Türk insanına iyi tanıtılmamış besbelli.

Altı ülkenin ürettiği toplam otuz lokomotif müzede mevcut

Müzede Almanya, İngiltere, Amerika, İsveç, Fransa ve Çekoslovakya yapımı lokomotifler yan yana. Lokomotiflerden biri: Kar temizleme makinesi; Almanya yapımı, seriye ait lokomotif adedi; 6, hizmete giriş tarihi; 1912, çalıştığı hatlar; Çankırı, ağırlığı; 80 ton, azami hızı; 5km/saat, boyu ise; 17.8 metre. Bir başka lokomotif: 1D1-h2 model, Amerikan yapımı, seriye ait lokomotif adedi; 53, hizmete giriş tarihi; 1942, çalıştığı hatlar; Balıkesir, ağırlığı; 89.2 ton, azami hız; 70 km/saat, boyu; 20.8 metre. Müzede bulunan en eski tren 1887, en yeni lokomotif ise 1952 yılında üretilmiş. Gezintime devam ederken karşıma iki kardeş lokomotif çıktı. Yanlarına gittiğimde ise 1942 Amerikan yapımı lokomotifler olduğunu öğrendim. Ötekilerine nazaran daha iyi ve sağlam görünüyorlardı. Müzede karşıma kocaman büyüleyici bir lokomotif çıktı. Lokomotif, Almanlar tarafından Hitler için imal edilmiş bir katar lokomotifiymiş.

Çamlık Tren İstasyonu 1886 yılında inşa edilmiş ve uzun yıllar hizmet verdikten sonra 1997 yılında müze haline getirilmiş. Müzede bütün lokomotifler ve parçalar TCDD'ye ait. Atila Mısırlıoğlu müzenin 99 yıllığına yöneticiliğini almış; ne yazık ki Mısırlıoğlu geçtiğimiz sene aramızdan ayrıldığı için müzenin sorumluluğunu Makine Mühendisi Selim Güven üstlenmiş. Müzede her lokomotifin önünde bir künye var; önlerindeki tabelaları okuyordum. Kimi kar temizlemede kimi de gözlem aracı olarak kullanılmış. Çıkışa doğru yaklaşırken bir tamirhane görüyorum, içerisinde tarihi tamirat aletleri var. Çamlık İstasyonu kullanıldığı dönemde bölgenin son durağı olduğu için hem bir tren garajına hem de büyük bir tamirhaneye sahip. Eski zamanlarda yolculuk yapan trenler arıza yaptıklarında bu tamirhaneye getiriliyor ve

tamir edildikten sonra geri gönderiliyormuş. Tamirhanenin ilerisinde ise iki tane ufak mı ufak tren görüyorum. Bacaları diğer trenlerinkinden farklı. Tıpkı İstiklal Caddesi'ndeki tramvaylara benziyorlar. Bu lokomotifler İngiliz yapımı olup tarihin ilk odunla çalışan lokomotifleriymiş.

“Lokomotiflerin bakımı için özel izin alınması gerekiyor”

Müzeden çıkmaya hazırlanırken kapıda müzenin sorumlusu Selim Bey'i gördüm sorduğum ilk soru, “Müzedeki lokomotifler neden bu kadar bakımsız? Çoğu paslı ve örümcek ağlarıyla kaplı,” oldu. Selim Bey de “Lokomotiflerin boyanması veya bakım yapılması için Müzeler Müdürlüğü'nden özel izin alınması gerek ve bu izinler kolay alınmıyor. Burada otuz tane lokomotif var ve bakım maliyetleri de oldukça fazla, biz de her sene ikişer, üçer tanesine bakım yaptırmaya çalışıyoruz,” dedi ve ekledi: “Ayrıca lokomotifler tarihi eser

değeri taşıdığı için öyle kolay temizlenmiyor. Ev boyuyormuş gibi boyayamıyoruz ne yazık ki lokomotifleri.” Bana biraz sert çıktığını fark ettim. Anladım ki bu konuda düşüncelerini ilk söyleyen ben değildim.

“Burası hep böyle ziyaretçisi az olan bir yer mi?” diye sorduğumda “Hafta sonları ve düşün olduğu günler çok sayıda insan geliyor aslında,” diyor ve Türkiye’de müze kültürünün oluşmadığından ve girişi 5 lira olan lokomotif müzesinin bile insanlara pahalı gelebildiğinden yakınıyor. Hazır yakalamışken müzenin nasıl kurulduğunu soruyorum. Rahmetli Atilla Mısırlıoğlu'nun müzenin kurulmasında çok büyük emeği olduğunu ve ölümüne kadar müze için elinden geleni yaptığını anlatıyor. Atilla Bey'in babası da zamanında Çamlık Tren İstasyonu'nda şeflik yapmış. Yani iş adamı Atilla Mısırlıoğlu'nun tren sevgisi babadan geliyormuş.

Selim Bey'den ve Çamlık Lokomotif Müzesi'nden ayrılırken “Umarım Çamlık Lokomotif müzesi'nin değeri ileride çok daha iyi bilinir,” temennisinde bulunuyorum.

Müzenin bulunduğu Çamlık Tren istasyonu 1886 yılında inşa edilmiş

BEŞİKTAŞ YENİDEN ŞAMPİYON

BEŞİKTAŞ YENİDEN ŞAMPİYON OLDU. BU ŞAMPİYONLUK DİĞERLERİNDEN FARKLIYDI; ÜÇÜNCÜ YILDIZ ARMANIN ÜZERİNE TAKILACAKTI. TARAF-TARLAR (BUNA YÖNETİCİLER DE DAHİL) ERKENDEN STADIN ÖNÜNDE TOPLANMIŞ, ÖĞLE SICAĞINDA TÖRENİ BEKLİYORLAR. BOĞUCU MEŞALE DUMANLARI ETKİLEMİYORDU BU TARAFTARI. BEŞİKTAŞ'IN ON BEŞİNCİ ŞAMPİYONLUĞU ŞİMDİLİK POLİS KONTROLÜNDE YAPILIYORDU. AKŞAMA ÇARŞI'DA BÜYÜK KUTLAMAYA DEVAM EDİLECEKTİ.

"İnönü"den heykele giden yol...

Beşiktaş Beşiktaşlılara teslim.

Stadın önünde futbolcularla birlikte yapılan kutlamamın ardından, asıl kutlama yerine göç başlamıştı. Çarşı karışacaktı.

Gururlan

Kamyonet arkaları, tıklım tıklık taraftarlar. Sene boyunca sadece takım hırslanmadı, taraftar da hırslandı ve şampiyonluğu hak etti. Korna sesleri tezahüratı bastıramıyordu.

"Anlayamaz Kimse Bu Aşkı"

İşte caddeler dolu, herkes mutlu. Ağız dolusu küfürler, kargaşayla bütünleşmiş marşlar; Beşiktaş şampiyon oldu.

"Bizimkiler yetmiş meşale yakmışlar..."

Kutlamalarda binlerce meşale yakıldı. Temizlik işçilerine çok iş çıktı. Yanmış meşaleler, boş bira kutuları, sigara izmaritleri... Beşiktaş şampiyon oldu, bugünlük idare ederler artık.

O da sadece eğlenmek isterdi ama çalışması istendi, mutlu bir şekilde çalıştı. Elindeki taşları satmaya çalıştı, sattı da.

*Meşale, ter, sigara
ve alkol kokusunu
bastıran tek kokuydu o
pişkin kokoreç kokusu.
Acıkanlar, elinde
ekmekle bir köşeye çekilip
tezahürat yapıyor.*

"Gururlan Burası Beşiktaş"

*Şimdi kollar aynı yönde hareket etmekte,
diller aynı marşı söylemekte.*

*Mavi, yeşil,
kırmızı. Her renk
siyah beyazın
şampiyonluğu
için yakıldı.*

Şşş bir, iki, üç... Beşiktaş! Marşların biri başlıyor biri bitiyordu. Üçüncü yıldız takılmıştı elbette, daha coşkulu olmalıydı bu taraftar.

*Ciğere
duman tesir
etmiyordu artık.*

*Sınırlar
zorlandı,
direklere
tırmanıldı.*

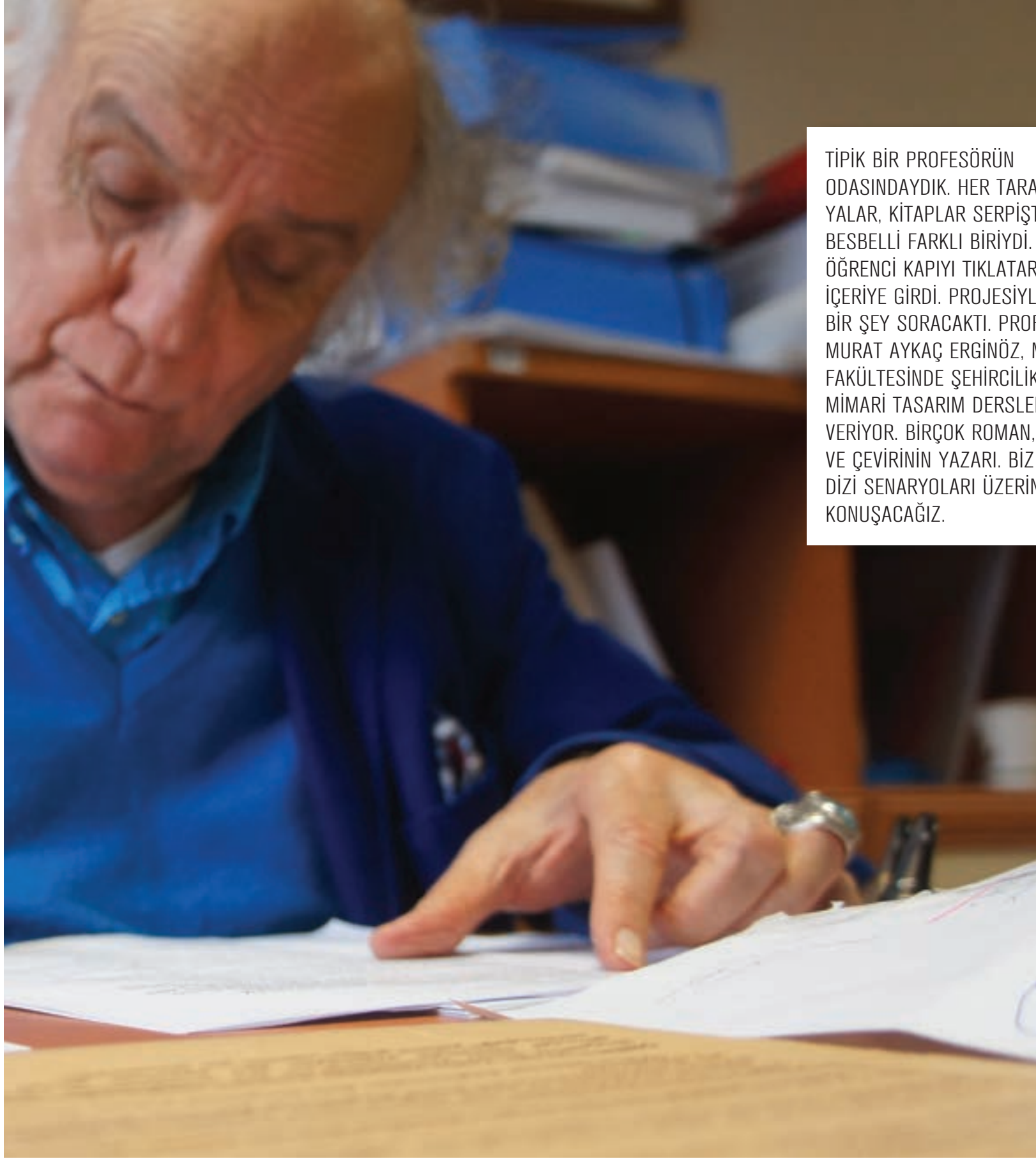

*Bayrakların dalgalanması
dumanları dağıttı. Telefonlar
ise hiç elden düşmedi.*

Yazı ● **Sebahat Çağla Kara** (IAHA)
Fotoğraf ● **Kayhan Güven**

Bir dizi senaryosu yazmak

TİPİK BİR PROFESÖRÜN ODASINDAYDIK. HER TARAFA DOSYALAR, KİTAPLAR SERPİŞTİRİLMİŞTİ. BESBELLİ FARKLI BİRİYDİ. BİR ÖĞRENCİ KAPIYI TIKLATARAK İÇERİYE GİRDİ. PROJESİYLE İLGİLİ BİR ŞEY SORACAkti. PROF. DR. MURAT AYKAÇ ERGİNÖZ, MİMARLIK FAKÜLTESİNDE ŞEHİRCİLİK VE MİMARİ TASARIM DERSLERİ VERİYOR. BİRÇOK ROMAN, OYUN VE ÇEVİRİNİN YAZARI. BİZ ONUNLA DİZİ SENARYOLARI ÜZERİNE KONUŞACAĞIZ.

Roman yazmakla senaryo yazmak arasında bir fark var mıdır?

“Senaryo daha çok görselliğe dayalıdır. Çekildiği zaman film olabilecek aksiyona ve konuşmalara dayalı bir türdür. Daha doğrusu bir romanı bir filme alabilmek için yapılan çalışmadır. Çok farklıdır. İki tür senaryo vardır. Bir tanesi özgün senaryo. Yani tamamen yazarın kendi kaleminden çıkmış, kendi yaratıcılığıyla ortaya koyduğu bir senaryodur. Bir de romanı senaryolaştırma vardır. Senaryo yazmak çok ağır bir iştir. Dizi senaryolarında bir başsenarist bir de onun yardımcıları vardır. Çünkü haftada en az 100 sayfalık bir tekst yetiştirilmelidir. Bu da gece ve gündüz çalışmayı gerektirir.”

Senaryo yazarları nasıl çalışırlar?

“Genellikle çalışmaları iş bölümüne dayanır. Her yardımcı senaristin ayrı ayrı işlediği karakterler vardır. Mesela bir dizide Mehmet'i birisi yazıyor, Ahmet'i ötekisi yazıyor. Daha sonra başsenaristin başkanlığında karar verilir. Bu şekilde ağır bir çalışma vardır. Sizlere bir örnek göstereceğim. Bizim TRT'ye sunduğumuz bir projemiz var. Bu proje benim bir roma-

nımdan oluşuyor. Varsayılan projenin adı “Nakşidil Sultan”. Türü tarihi dram, her bölüm 90 dakikadır. Bunun bir de formatı var tabii. Tarihin, gerçekliği hala bilinmeyen, saklı kalmış yasak aşklarından biri. Bir Fransız soylu Aimee'nin Osmanlı haremine girdikten sonra Nakşidil Sultan oluşu ve Osmanlı'nın yenilikçi padişahı olarak bilinen III.Selim ile arasında geçen yasak aşkı, gerileme döneminin getirdiği çalkantılar, ayaklanmalar ve saray entrikaları arka planında işleyen bir tarihi dizi.”

Böyle bir dizi senaryosunu yazarken hangi kaynaklardan yararlanıyorsunuz?

“Birçok kaynaktan yararlandım. Romanın arkasında da yazıyor. Hem yabancı hem de Türk kaynaklardan yararlandım. Zaten bu çok bilinen bir konudur. Ama bu zamana kadar hiç işlenmedi. Hürrem Sultan ve Kösem Sultan işlendi ama bunu işlemiyorlar. Çünkü Nakşidil Sultan'ın oğlu II.Mahmut reformist bir padişah. Hatta Nakşidil Sultan oğlundan ölümünün Katolikliğe uygun olmasını istemiştir. Biz de bunu senaryoya koyduk. Çünkü dramaya çok uygun. Bu iki şekilde verilebilir. Ya dizinin başında son sahne verilir. İşte

“Senaryo yazmak çok ağır bir iştir”

Yazılarınızı nasıl yazıyorsunuz?

**“BAZEN SABAHA KADAR
YAZDIĞIM OLUYOR”**

“Yazılarımı el yazısıyla yazıyorum. Akşam dokuz gibi yazmaya başlıyorum. Bazen sabaha kadar yazdığım oluyor. Dizinin birinci bölümünde bütün tiplerden birazcık birazcık vermek lazım. Tıpkı aşure gibi. Küçük küçük olaylar, karşılaşmalar falan olaylar gelişecek. İzleyici meraklanacak.”

O zaman sizin hayatınız sürekli tanıklıklarla geçiyor.

**“DİZİ REYTING ALMAZSA
ÇÖPLÜĞE GİDİYOR”**

“Evet. Mesela oyun yazdığım zamanda önce kafamda bitiriyorum, daha sonra kağıda yazıyorum. Ama inanın senaryo oyun yazmaktan daha zor. Çünkü dizinin reyting ve reklam alması gerekiyor. Eğer alamazsa dizi çöplüğüne gidiyor. O püf noktasını çok iyi yakalamak lazım.”

“Oyun yazdığım zaman önce kafamda bitiriyorum”

bir yatak odasında Nakşidil Sultan 43 yaşında veremden hayatını kaybeder. Sonrasında bir papaz gelir. Gizemli bir havada dua eder kendi dininde. Hem Müslümanlara hem Hıristiyanlara hizmet etmiş olan Nakşidil Sultan'ın ruhuna dua eder. Cenaze töreninden sonra flashback olarak başlayabilir. Bir de konu kronolojik olarak işlenebilir. Dizinin ilk bölümleri aksiyona bağlıdır. Konuşma sahnesi çok azdır. Senaryoda görselliğe çok önem verilir.”

Siz hangi karakteri yazacaksınız?

“Ben başsenarist ve romanın sahibi olduğum için her şey benim onayımdan geçecek. Senaryo yazması için biz iki arkadaşla anlaştık. Yardımcı senarist Sündüz Hasar ve Ferit Çelik.

Senaryo yazısında iki tür metot vardır. Bir tanesi Amerikan stili, bir tanesi de Fransız stili. Fransız stiline bir sayfa ikiye bölünür. Bir tarafta mekan yazılır. Mesela harem sahnesi gündüz geçiyor, karşı tarafa da karakterin konuşması yazılır. Amerikan stili böyle değildir. Dümdüzdür. Sıra sıra konuşmalar yazılır. Biz daha çok Fransız stilini tercih ediyoruz. Mekan yazılır, gündüz veya gece mi olduğu yazılır, ondan sonra da karakterin konuşması yazılır.”

İzleyiciyi etkilemek için hangi taktikler uygulanır?

“Dümdüz olaylar anlatılmaz da olaylar birbiri içine sokulur. Flashbacklerle devamlı izleyici merak içerisinde bırakılır. Dizi izleyiciyi tuvalete kaldırmayacak kadar merak ettirmelidir. Bir de bu senaryo yazıldıktan sonra yönetmenle elden geçirilir. Daha sonra çekim senaryosu yapılır. Çekim senaryosunda dizinin her bir detayı yer alarak yönetmene verilir ve dizi çekilir.”

Peki siz sette bulunuyor musunuz?

“Evet. Ben iki önemli dizi senaryosu yazdım. İkisinde de sette bulundum. Hatta yönetmen dedi ki, “Bir iki sahnede gözük hatıra olur. Ama inatla oynamak istemedim. Keşke oynasaydım.”

Neydi bu diziler?

“Bir tanesi “Bir Yabancı Konuk” benim romanımdan alınma bir senaryo. Salih Güney ve Deniz Gökçer oynuyordu. Konusu doktora yapmaya gitmiş bir Türk ile Fransız'ın evlenmesi ve bir çocuklarının olması. Sonunda da Fransız kadının çocuğunu alarak memleketine Paris'e dönmesi. İkincisi ise “Kara Elmas” adlı bir dizi. Emile Zola'nın “Germinal” adlı eserini okuduktan sonra çok etkilenmiştim. Türkiye'de de maden işçileri var. Zonguldak'ta ölen işçiler var. “Bunları gidip inceleyeyim,” dedim. Beni maden ocağına soktular. Maden işçilerinin tek tek evlerini ziyarete gittim. Hatta orada bir maden işçisinin ailesi ile tanıştım. Onların liseye giden bir kızları ve iki küçük çocukları vardı. Ben de “Bunları dizide oynatacağım,” dedim. Orada kafaya koydum. Mekanı seçtim. Sonrasında oturup yazdım. TRT'ye müracaat ettik, onlar da kabul ettiler. Tabii grev sahneleri vardı onları çıkardılar. Göçük olayları, maden işçilerinin hayatlarını kaybetmesi gibi konular vardı. Dört bölümden oluşan dram türünde bir diziydi. Erdoğan Sevgin'nin o zamanlarda bir dergisi vardı. Derginin yaptığı ankette “Kara Elmas” yılın en iyi dizisi seçilmişti.”

Siz eğitim verdiğiniz Mimarlık Fakültesinde geçen bir dizi yazmak istiyorsunuz.

“Evet. Mimarlık Fakültesinde geçen bir dizi yazmak

istiyorum. Karakterleri çıkarttım. İşte çalışkan bir kız öğrenci, yakışıklı tembel öğrenci, tombul iyilik yapan bir kız, Anadolu'dan gelen mert bir delikanlı, zengin toprak ağasının oğlu, idealist mimar tipleri, okula özel arabasıyla gelen öğrenci. Bu karakterleri okuldaki öğrencilerden esinlenerek yazdım. Öğretmenlere gelirse yaşlı profesörler, sinirli bir dekan, evlenmemiş doçentler, iyi ve kötü huylu hocalar, Paris' te okumuş şık giyinen bir hoca gibi tipler."

O zaman sizin hayatınız sürekli tanıklıklarla geçiyor.

"Evet. Mesela oyun yazdığım zamanda önce kafamda bitiriyorum, daha sonra kağıda yazıyorum. Ama inanın senaryo oyun yazmaktan daha zor. Çünkü dizinin reyting ve reklam alması gerekiyor. Eğer alamazsa dizi çöplüğüne gidiyor. O püf noktasını çok iyi yakalamak lazım."

Dizinin için şu an da Mimarlık Fakültesinde geçen olayları daha dikkatli izliyorsunuz. Öyle değil mi?

"Evet. Her şeyi daha dikkatli izliyorum ve o komiklikleri yakalamaya çalışıyorum. Onları o anda not etmeye çalışıyorum. Dizi tam bir gençlik dizisi olacak. Öğrencilerin arasındaki komiklikler, hocalar arasındaki ilişkiler yer alacak."

Senaryoyu yazarken bir şeyden esinlendiniz mi?

"Burada bir aşk öyküsü var. Odama bir Kürt kıza geldi. Boylu poslu çok güzel esmer bir kız. "Kızım, nereden geliyorsun?" diye sordum. "Yüksekova'dan geliyorum," dedi. "Baban ne yapıyor," dedim. "Aşiret reisi," dedi. Kız gayet güzel başı açık, modern bir kız. Tam bir Kürt güzeli. Arkadan bir çocuk girdi kayıt yaptırmak için. Çocuk çok hoş bir delikanlı ve elit bir tabakadan geldiği belliydi. Uzun boylu, sarışın, yakışıklı bir çocuk. Şimdi bunlar burada karşılaştılar. Benim o anda aklımda bunların arasında bir elektriklenme ve bir aşk öyküsü canlandı hemen. Dizide mutlaka aşk öyküsü olmalı. Asıl hikaye burada başlıyor. Aileler arasındaki çatışmalar. Kız çocuğu alıp Yüksekova'ya götürecek. Orada Kürtçe halaylar çekecekler. Acaba aile çocuğu kabul edecek mi? Kızın ailesini çocuğun ailesi isteyecek mi? Mesela ikisinin de arkadaşları olacak sabaha kadar proje çezecekler. Proje yaparkenki espriler, hocalarını taklit etmeleri falan yer alacak."

Şimdi siz aynı zamanda şehircilik uzmanısınız. Bir de bu yönünüz var. Edebiyatla öğretim üyeliği nasıl gidiyor?

"Edebiyat ve Mimarlık ilişkilerini anlatan bir kitabı Mimarlar Odası yayımladı. Çok ünlü kimi mimarların hepsinin de çok iyi bir yazar olduğunu söylüyor. Kitap 51 ünlü mimarı ele almış. Mesela Vedat Dalokay çocuk kitapları yazmış, Cengiz Bektaş şair, Aydın Boy-san gibi isimleri sayabiliriz. Edebiyatla mimarlık hep iç içedir."

Prof. Dr. Murat Aykaç Erginöz bu konuşma için size teşekkür ediyoruz.

Yazı • Nesrullah Hasdemir (İAHA)

Kesik kuyruk ve ben

Fotoğraf • Derya Şengülen

BURASI YEDİKULE HAYVAN BARINAĞI... BU ALAN ESKİDEN BİR HAVAGAZI FABRİKASIYMIŞ. YAKLAŞIK 18 YIL ÖNCE HAYVAN BARINAĞINA ÇEVİRİLMİŞ. BARINAĞIN GÖNÜLLÜ YÖNETİCİLİĞİNİ MİMAR MERAL OLCAY YAPIYOR. FATİH BELEDİYESİ TARAFINDAN DA DESTEKLENEN BARINAKTA TOPLAM 22 KİŞİ ÇALIŞIYOR. BARINAĞIN KÖPEKLERİN BAKIMI İÇİN EN ÇOK İHTİYAÇ DUYDUĞU MALZEMELER KURU VE YAŞ MAMA, SÜT, BİSKÜVİ, MAKARNA VE GAZETE KAĞITLARI. BARINAĞIN AŞAĞISINDA SAYISIZ YÜK TRENİNİN GÖZÜKTÜĞÜ ZEYTİNBURNU SAHİLİ, YAN TARAFINDA İSE ULUSLARARASI BARIŞ PARKI YER ALIYOR.

Fotoğraf • Ercan Özdemir

Bizi avluda yirmiden fazla köpek karşıyor. Bunların kimisi hasta ve engelli. Kimisi kafeslere yerleştirilmiş, kimisi ise sırtını surlara dayamış kimisi masaların, bankların üstüne yatmış, kimisi ise etrafta dolaşiyor. İçlerinde yavru olanlar da var.

Benden önce Vefa Lisesinden yaklaşık 20 kişilik bir grup ziyaret ediyor. Başlarında bir öğretmen, öğrencilerin biri hariç hepsi kız. Hepsi köpekleri sevmekte yarışıyorlar. Ellerinden geldiğince oradan oraya koşturarak hiçbirini es geçmek istemiyorlar.

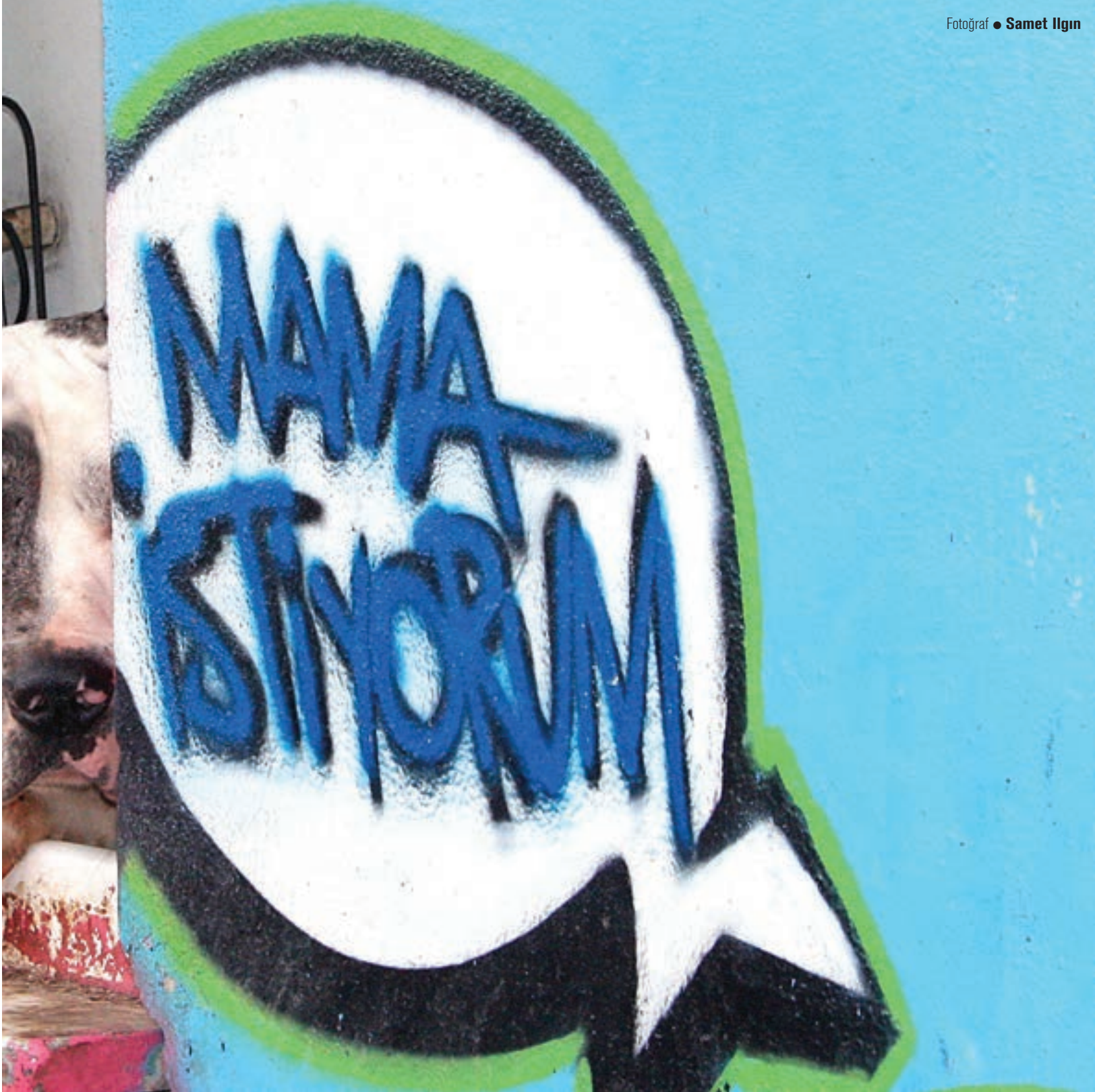
"Sen ne kadar güzel şeysin böyle", "Şunun tatlılığına bakar mısınız?" gibi arada bir köpeklere tatlı gazeller dizmeyi de ihmal etmiyorlar. İnsan acıyı, sevinci, hüznü, neşeyi başka bir mahlukta gördü mü, işte o zaman anlıyor bu dünyada ondan başka birileri de yaşıyor. İçerideki havlama sesleri giderek artarken bize refakat edecek rehber geliyor ve barınağın kapısını açıyor. Kapının tam önünde ciddi bir sesle, "Arkadaşlar! Lütfen içerde yüksek sesle ve bağırarak konuşmayın, köpekler korkuyor."

Köpeklerin yüksek sesteki korkacağını daha önce hiç duymamıştım. Öğrenciler hızla içeriye giriyorlar. Önümüzde orta uzunlukta bir koridor yer alıyor. Kori-

Fotoğraf • Dilek Oben Karaçam

Fotoğraf • Samet Ilgın

Fotoğraf ● İdil Şen

Fotoğraf ● Murat Şengül

Fotoğraf ● Murat Şengül

*Yedikule Hayvan
Barınağı 18 yıl
önce faaliyete
geçti*

Fotoğraf ● Ercan Özdemir

Fotoğraf • Samet Ilgin

Fotoğraf • Murat Şengül

dorun sağında 4-5 kulübe, her birinin önünde zincirli bir köpek. Kulübelerin arkasında bölümlere ayrılmış kocaman kafesler. Köpeklerin çoğu burada yaşıyor. İçeriye giren kalabalığı görünce birden şahlanıyorlar. Ne şahlanmak ama!..

Günün ilk ziyaretçileriydik, hepsi bize bir selam gönderir gibiydi, başlarının okşanmasını istiyorlardı. İstedikleri şey belliydi; sevgi, merhamet, şevkat... Onlara verecek daha çok şeyimiz varken onlar yalnızca bunu istiyorlardı.

Koridorun sağ tarafında ise bölümlere ayrılmış odalar yer alıyor. Odaların birinin duvarında şöyle bir yazı: "Benim hayatım 10 ile 15 yıl sürer... Senden her ayrılışım bana acı verir. Beni almadan önce bunu düşünün."

Bize refakat eden gence sordum.

"İsteyenler buradan köpek sahiplenebiliyorlar mı?"

"Evet. İsterseniz bir köpeğin hamisi de olabilirsiniz."

"Nasıl yani?"

"Mesela seçtiğiniz bir köpeğin aylık mamasını ve masraflarını karşılıyorsunuz ve dilediğiniz zaman gelip ziyaret edebiliyorsunuz."

"Bu hayvanlar buraya nereden ve nasıl geliyor?"

"Bazıları sokaklardan bazıları da insanlar istemedikleri için evlerinden ya sokağa atılıyor ya da buraya getiriliyor."

"İnsanlar neden evlerinden atıyorlar ki?"

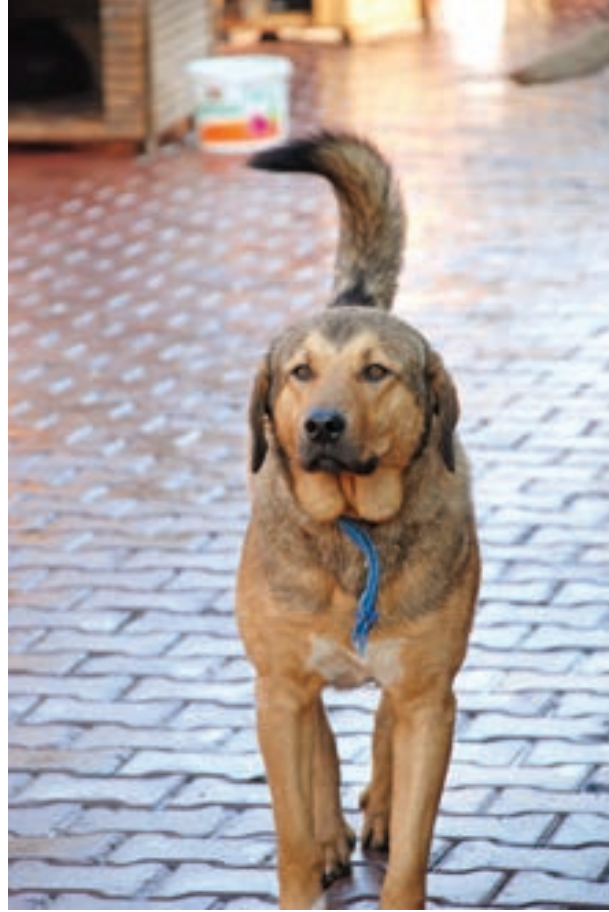
"Çocuklarının geçici hevesleri için alıyorlar sonra çocuklarının hevesi geçince sokağa atıyorlar."

Yani buradaki köpeklerin çoğu evden atılanlar...Bakımı zormuş köpeklerin. Öyle bir yemek bir kap suyla olacak iş değilmiş bu. Evvela arkadaşı olacaktımsın

Fotoğraf ● Onur Umutlu

Fotoğraf ● Murat Şengül

Buradaki köpeklerin çoğu sahipleri tarafından sokağa terk edilmişler

Fotoğraf ● Mükerrerem Ülker

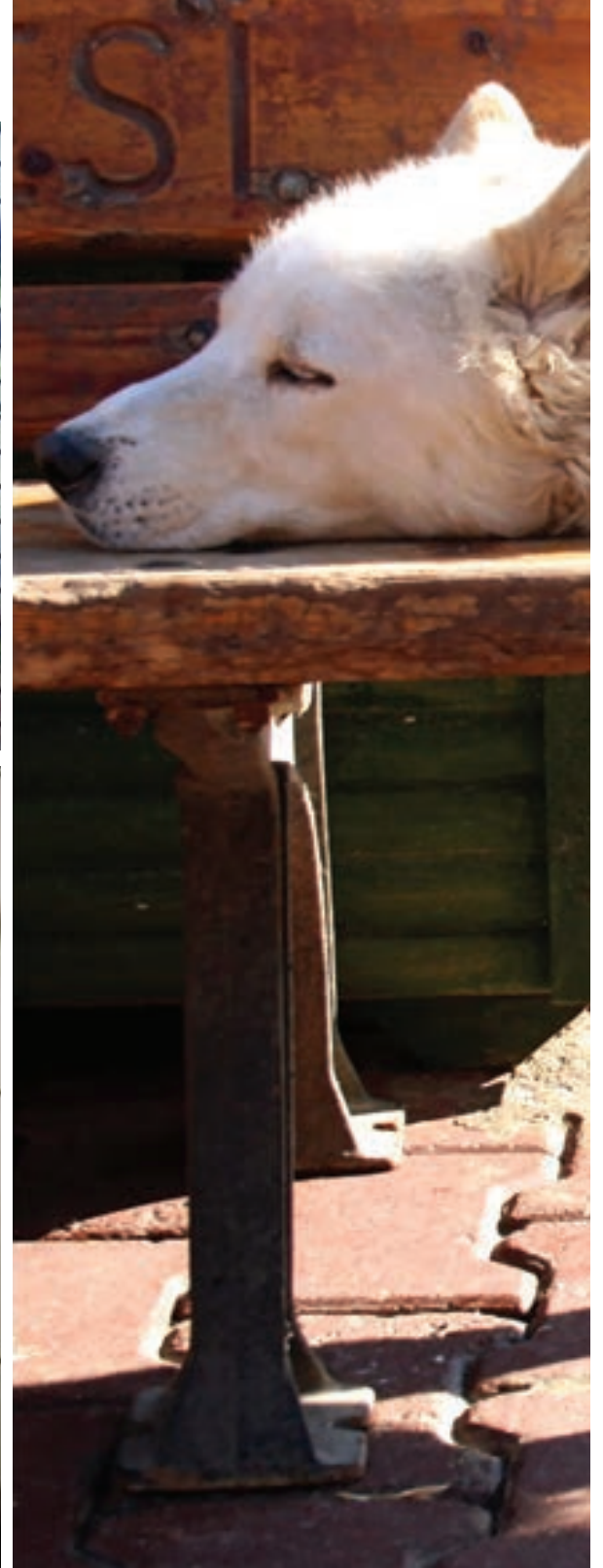
Fotoğraf ● Meltem Telli

*Barınakta
toplam 22 kişi
köpeklerin
bakımıyla
ilgileniyor*

Fotoğraf • Ayřegül Işık

Fotoğraf • Murat şengül

Fotoğraf • Merve Antlı

onun, ardından sırdaşı, sarılacakmışsın ona. Rehberimiz diyor ki bir insanda bulamadığınız sıcaklığı onlarda bulmanız mümkündür. Ne hikayeler vardır onlarda bilir misiniz? Yıllarca insanlarla iki kelam etmeyip yalnızca köpekleriyle konuşan insanlar gelip geçmiştir bu dünyadan. Ne insanlar ölüm döşeğindeyken köpeğinden başkası yokmuş başlarında. Sahibi öldüğünde her gün mezarına gidip ağlayan köpeklere rastlanırmış.

Sarılmadan bırakmayan köpek

Öğrencilerle birlikte barınağı dolaşıyoruz. Bir ara ben de öyle bir sevinç dalgası başladı ki demeyin gitsin. Kuyruğu kesik bir köpek. Zayıf. Uzun kulaklı, kahve renkli, bacakları hafif gri. Hüzünlü, solgun bir yüzü var, bir o kadar da sevinç dolu sanki. Ha bire havlıyor, önünden geçeni yanına çağırıyor. Derdi nedir acaba? Anlaşıldı sevilme istiyor o. Bırakır mı kızlar. Sırayla gidiyorlar yanına başını okşamak için, bizimkisi yetin-

miyor bir okşamayla, zıplıyor sarılıyor gelene gidene, zıplıyor sarılıyor kolay kolay bırakmıyor. Bir insan sevdiğine nasıl sarılırsa aynen öyle sarılıyor ve bırakmıyor. Kız öğrenciler bizim kesik kuyruğu çok sevdiler. Neredeyse tek tek sarıldılar. Bir ben kalmıştım sarılmayan. Ben de gittim, gelin görün ki kesik kuyruk yüzüme bile bakmadı. Şaşırdım. Bir nedeni olacaktı elbet. Ne kötülük etmişim ki ben ona? Darılmıştım, "Alacağın olsun," dedim, bir sarılmayı bana çok gördün demek! Gel zaman git zaman dolandım çevrede, bir ara kesik kuyrukla göz göze geldik, kaldırdı kafasını bir hav etti, bir daha etti. Sarılmadığına pişman olduğunu anlamıştım. Hızlı adımlarla gittim ona doğru, tasmaşının uzadığı yere kadar çıktı kulübesinden dışarıya, sarıldık. Sarıldık dedimse ne sarılmak ama bir insanın bana böyle sarıldığını hatırlamıyorum. Hepsini geçtim, bir insanın başka bir insana böyle sarıldığına tanık olmamıştım. Ben ve Kesik Kuyruk işte böyle sarılmıştık birbirimize.

Fotoğraf • Murat Şengül

*Barnak,
köpeklerin
bakımı için en
çok yaş mama,
süt, bisküvi,
makarna ve
gazete kağıdına
ihtiyaç duyuyor*

Ayrılmamız da kolay olmadı. Artık veda vaktiydi ve birbirimizi bırakmamız gerekiyordu. Kaç kere patilerini yere indirdiysem de fayda etmedi. Kesik Kuyruk sızlıyor, havlıyor yine de bırakmıyor...

Kızlardan biri rehberimize sordu: "Neden kafeslerin içine girip köpekleri sevemiyoruz?"

Genç dedi ki, "Eğer kafeslerin içine girip hepsini sevmezseniz birbirlerini kıskanırlar kavga ederler, o yüzden girmeniz doğru olmaz."

Çok geçmeden köpekler ara verdikleri uğultu ve havlamalara yeniden başladılar ama ne havlama.

"Neden havlıyorlar?"

"Veteriner geçiyordur ondan," der demez gülmeye başladık. Güldük gülmeye de veterinerin elindeki işneleri gördükten sonra hak verdim hayvancağızlara.

Pakize ve İnci'nin uğurlaması

Artık gitme zamanıydı, öğrenciler bir hatıra fotoğrafı çektirdiler sonra dağıldılar.

Hatıra fotoğrafı çekildiği sırada bir köpek sürekli havlıyordu. Gördüm. Göğsünde derin bir yara izi vardı. Herhalde canı yanıyor da ondan bu halleri diye düşündüm. Yanılmıştım. Rehberin anlattığına göre baliciler dövmüş sonra buraya yaralı bir halde getirilmiş. Yarasına gerekli müdahale yapılmış ama durmadan bağırıyor, zincirini koparsa besbelli beni doğduğuma pişman edecek.

"Abi seni birine benzetti" demez mi rehberimiz, benim jeton düştü tabii.

Meğer hayvancağız beni, onu bu hale getirenlere benzetmiş ondan bu yaygarayı koparıyor. Neyse ki kendimizi avluya attık. Avluda Pakize ve İnci bizi bekliyorlar. Pakize'nin bir ayağının ucu yok, sürtünerek yürümek zorunda. İnci'nin de hasta tüylerinin çoğu dökülmüş. Ben rehberimle vedalaşırken, Vefa Lisesi öğrencileri de servislerine biniyorlardı. Pakize ve İnci bize biraz eşlik ederek gelenleri karşıladıkları gibi bizi de uğurladılar.

Yazı ● Fatih Çifçi
Fotoğraf ● Sinan Daşpınar (IAHA)

Halde alın teri dökmeyen, elleri parçalanmayan kimseye ekmek yoktur

BURADAKİ İNSANLAR
GECE YARISI
BAŞLIYORLAR İŞE.
GECE SAAT 12.00'DE
HALİN AÇILMASIYLA
ÖNCE HAMALLAR VE
ANADOLU'DAN MAL
GETİRMIŞ KAMYONCULAR
GİRİŞ YAPIYORLAR. DAHA
SONRA SAAT 01.00 GİBİ
ELİT SEMTLERİN KALİTELİ
MAL ARAYAN ESNAFI,
ARDINDAN HALDE SERGİ
SAHİBİ KABZIMALLAR
GELMEYE BAŞLIYORLAR...

Ama asıl curcuna saat 05.00'den sonra kopar halde. Bayrampaşa'da bulunan İstanbul Meyve ve Sebze Toptancı Hali'ne daha önce gelmemiş bir insana İstanbul'un gece en kalabalık yeri neresi diye sorarsanız hemen Taksim diyecektir. Ama değildir. Eğer gece gerçek bir kalabalık görmek istiyorsanız hale gitmeniz gerekir. Halde tansiyon hiçbir zaman düşmez. Her zaman sonsuz bir hareketlilik vardır. Kamyonlar gelir, mallar iner. Esnaf gelir, mallar yüklenir. Kamyonların arasından çekçek araçlarıyla mallar çekilir. İnsanlar yolun ortasında mal yüklemeye, indirmeye çalışır. Arkadan gelen sürücüler yolu tıkadığı için öndekine bağırır,

öndeki gidince aynısını arkadan gelen yapar. Burada herkesin acelesi vardır ve her şey koşar adım yapılır. Sükut hiçbir zaman sağlanmaz.

Ekmek kapısı

Halde asıl curcuna saat 05.00'den sonra başlar çünkü kaliteli mallar bu saate kadar tükenmiş olur. Bundan sonra kenar mahalle pazarlarının esnafı ve küçük bakkallar gelir. Saat 09.00'dan sonra ise en kötü çıkma mallar kalır. Ancak halde hiçbir şey çöpe gitmez. Çıkma malları da seyyar satıcılar alır ve mostra yaparak (üzerine iyi malları serpiştirip alttan kötü malları doldurmak) daha uygun fiyatlara satarlar. Bu yüzden

haldeki fiyatlar gün içinde sürekli değişim halindedir. Sabah saatlerinde 3 liraya satılan bir mal öğlen kalitesi düşünce 1 liraya kadar alınabilir. Hal büyük Afrika savanlarının İstanbul şubesi gibidir bir bakıma. Önce aslanlar, sonra çakallar ve akbabalar, daha sonra küçük kemirgenler ve en son da kurtçuklar nasiple nir buradaki nimetten.

Hal girişinde gişeler bulunur. Bu gişelerden giriş fişi alınır ve içerde durulan saat başına ücret ödenir. Girişte hemen sağa dönerseniz boş kasaların toplandığı yeri göreceksiniz. Eğer düz devam ederseniz Bayrampaşa Hali'ne, sola dönerseniz de Topkapı Hali'ne gidersiniz.

Bayrampaşa meyve hali İstanbul'un ticari hacmi en yüksek yerlerinden birisidir. Halde toplamda 571

sergi bulunur. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin internet sitesinde yazdığına göre günlük 15 bin ila 20 bin ton arasında mal girişi çıkışı sağlanır. Hale giriş çıkışı sağlayam üç kapı vardır ve bu üç kapı ne çok insanın ekmek kapısıdır. Yüzlerce kamyon, kamyonet giriş çıkış yapar, onlarca hamal, çekçekçi çalışır. Binlerce kasa satılır. Yemek yiyebilecek onlarca lokanta ve büfesi vardır.

Bağımsız karmaşa

Hal ne kadar İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı gibi gözükse de aslında tamamen bağımsızdır. Ne belediyenin kuralları, ne trafik işaretleri hiçbir şey umursanmaz burada. Belki abarttığımı düşünebilirsiniz ama burada gerçekten orman kanunları geçerli.

*Halde toplam
571 sergi
bulunuyor*

*Anadolu'dan
akan kamyonlar
hızla boşaltılır*

Halin düzeni ilginçtir. Belediyenin koyduğu kurallara göre her serginin kendi önünde yola doğru bir metre çıkma hakkı vardır. Yani dükkanın önüne bir metre kadar daha mal koyabilir. Ancak bu kural da hava kalmıştır. Herkes yola doğru 12 metre kadar açılmış ve araç yolunu kapatmıştır. Konuştuğum bir kabzımal bu 12 metre için her ay hal yönetimine 2 bin lira verdiklerini söyledi. Ancak bu parayı kimin, neden aldığı net olarak belli değil.

Temizlikse ayrı bir tartışma konusudur. Her bloğun önünde birkaç tane konteyner ve daha büyük çöpler için ayrılmış bir çöp alanı. Yani temiz bir çevre için gerekli tüm olanaklar sağlanmıştır. Ancak kimse bunları kullanmaz. Halde ki kirliliğin nedeni teknik sıkıntılar değil, çevre duyarlılığından yoksun insanlardır.

Halde satılan her ürün için kasa başına 7 ila 10 lira arasında rehin kesilir. Para, kasa geri getirilince veriliyor. Kasalar ise halin içinde, sergilerin uzağında toplanır. Her dükkanın boş bir alanı vardır. Oradaki görevliye kasaları bırakır fişi alırsınız. Daha sonra

dükkana gittiğinizde fişin karşılığı olan ücreti öderler. Ancak eğer fişi kaybederseniz paranızı almanız güçleşebilir.

Burada kimse kimseye güvenmez

Burada insanlar da gariptir zaten. Günlük hayatta gayet normal bulacağınız insanlar hale gelince farklı bir kişiliğe bürünürler. Ahlak anlayışları, ticari anlayışları farklıdır. Mesela gecenin ilk saatlerinde kahvaltılık ma-

sası kurulu olan her sergiye girip karnınızı doyurabilirsiniz. Herkes daha çok yemeniz için ısrar eder. Ama iş ticarete gelince her şey değişir. Yalan, riya günlük hayatın olağan kavramlarıdır. Mesela unutamadığım anılarımdan birisi şöyledir; sabah erken saatlerde hale gitmişim ve sürekli ticaret yaptığımız bir dükkanda çay içiyorduk. O sırada İstanbul'un büyük marketlerinden birinin mal alım sorumlusu gelerek önceki gün aldığı şeftalileri beğenmediği, kötü mal verdikle-

rini, eğer bir daha böyle bir şey olursa bu dükkandan almayacağını söyledi. Dükkan sahibi olan Mehmet Abi de o güven vermeyen ses tonuyla "Abi merak etme senin malları bugün ben hazırladım. Hiçbir sıkıntı çıkmayacak." diyerek adamı gönderdi. Alıcı adam daha 10 metre gitmeden hamala dönen Mehmet Abi, köşede duran 10 tane çıkma şeftaliyi göstererek, "Arap ikişer ikişer çakın bunları," diye seslendi. Mehmet Abi'nin bu kadar rahat yalan söylemesi nedense beni hiç şaşırtmamıştı. Aslına bakarsanız siparişi veren kişi de biliyordu Mehmet Abi'nin iyi mal vermeyeceğini, hatta Mehmet Abi de onun gerçekten ona iyi mal vermeyeceğini bildiğini biliyordu. Yani burada kimse kimseye güvenmez.

Halde sermaye sahibi olanlar kabzımallar olsa da en itibarlı grup hamallardır. Hamallar serginin çalışanlarıdır, ancak ücretlerini müşterilerinden alırlar. Kasa başına 50 kuruştur ücretleri. Malı gelen kamyonun indirir, dükkanın önüne dizer ve müşterilerin araçlarına yükler. Ancak araç birkaç dükkan uzak mesafedeyse taşımaları için bir sigara ikram etmeniz gerekebilir. Malı veren kişi hamallar olduğu için müşteriler hamallarla aralarını iyi tutmaya çalışırlar. Eğer hamalla aranız kötüyse size kötü malları verirler ve daha önce anlaştığı müşterilere iyilerini ayırırlar. Bu yüzdem 5-10 lira gibi ufak rüşvetler söz konusu olabiliyor.

"Çilek alırken nelere dikkat edersiniz?"

Satın aldığı çilekleri kamyonuna istifleyen müşterilerden birisine, "Çilek alırken nelere dikkat edersiniz?" diye sorduğumda, "Boyuna bakarım, rengine bakarım, cinsine bakarım," dedikten sonra, malı kamyonu getiren hamalı işaret ederek "Aha bir de şunun kasaları nasıl? Getirin de bakalım," dedi ve konuşmaya devam etti, "Bak bu kasaları 4'er 4'er getiriyorsa o mal iyidir. Ama eğer 15 kasa çileği çekerek getirir," Tavitlarında eski arkadaş oldukları anlaşılabilir gülümseyerek, "Uyanık olun oğlum. Hal burası hal!" diyerek onu onaylayan bir karşılık verdi.

Yurdun çeşitli yerlerinden toplanan mallar genellikle

gecenin ilk saatlerinde hale gelir. Eğer malı getiren kamyon nakliye kamyonuysa yani kabzımallın kendi aracı değilse, kamyoncu malı indirip hemen halden çıkmaya çalışır. Halci ise onu daha uzun süre tutmak ister. Kamyonu, dükkanın önünde bekletmek istemesinin nedeni ise malın taze olduğuna, yeni geldiğine müşteriyi inandırmaktır. Bu yüzden kamyonun beklentisini isteyen kabzımall kamyoncular 'yat parası' adı altında bir ücret öder.

Halde dolaşırken dinlenmek için oturduğumuz büfedeyi yan masada oturan bir kişi elimizdeki fotoğraf makinesine bakarak, "Haberci misiniz?" diye sorunca aramızda kısa süreli bir sohbet başladı. "Hayır öğreniyoruz, okul dergisi için yazı hazırlıyoruz, hali anlatıyoruz," dediğimde "Hee iyi," diyerek kısa bir cevap verdi. "Siz ne iş yapıyorsunuz?" diye sorduğumda "Kamyoncuyum ben, malın inmesini bekliyorum," demesiyle bir anda çok sevindim. Çünkü malın İstanbul'a nasıl geldiğini, sürecin nasıl işlediğini çok merak ediyordum.

"Nereden geliyorsunuz, ne getirdiniz?"

"Bursa'dan geliyorum, çilek getirdim."

"Yolculuk nasıldı? Bir sıkıntı falan çıkmadı umarım?"

"Yok. Allah'a şükür sağ salim geldik. Ama bu 3. köprü bizi mahvetti. Her seferinde 1-1 buçuk saat fazladan yol yapıyoruz, hem yoruluyoruz hem de boşuna mazot yakıyoruz."

"Yolculuk uzayınca mallar da zarar görüyordur herhalde?"

"Ya ben işin orasıyla pek ilgilenmiyorum. Ben nakliyeciyim, denilen saatte yola çıkarım artık ne zaman buraya düşeriz orasını Allah bilir."

"..."

"Gözlerimi kaparım görevimi yaparım"

Malın toplanması, arabaya yüklenmesi aracın buraya kaç saatte geleceği, hepsi hesap işidir.

Bunun için büyük koordinasyon ağı gerekir. Sürekli telefonlar açılır, en ufak bir arıza veya kaza gibi durumda malın değer kaybetmesini veya çürümmesini kimse istemez. Bu durum o işten para kazanan herke-

si endişeye sevk eder. Ne yaparsınız ki biz kamyoncunun gamsızına denk geldik. Onun bu süreçle ilgili en ufak bir fikri yoktu. "Gözlerimi kaparım görevimi yaparım" düsturuyla hareket ediyordu.

Kamyoncudan fazla bir öğreneceğimiz kalmayınca ben de yan masada oturan ve sohbete kulak kabartan ve ilerlemiş yaşına, aklaşmış sakalına rağmen hiç de sevimli görünmeyen takkeli ihtiyara yöneldim. Halde boş kasaların toplandığı yerde çalışmadığı çalıştığını ve 35 yıldır hal içinde farklı işler yaptığını söyleyen ihtiyar eskisi kadar hızlı çalışmadığı için hamallığı bıraktığını ve hamallığa nazaran daha kolay bir iş olan boş kasacı olduğunu söyledi. Halin nasıl bir yer olduğunu zaman içerisinde nelerin değiştiğini 35 yılını burada bırakan bu ihtiyardan daha iyi kimse anlatamazdı herhalde. Konuşmaya hevesli olan ihtiyar anlatmaya başladı;

"Adım Mehmet Soylu. 55 yaşındayım, Siirtliyim. 35 yıldır halde çalışıyorum. 1981 yılında memleketten gelince amca oğlunun aracılığıyla halde hamallığa başladım sonra kamyonculuk yaptım. 4-5 sene boyunca Bursa, Çanakkale ve Antalya'dan mal taşıdım. Sonra bazı sıkıntılar olunca kamyonculuğu bıraktım, yeniden hamallığa başladım. 8 sene önce fitik çıkınca doktor, "Çalışamazsın," dedi. Dedi de çalışmadan oluyor mu? Üç gün çalışmazsak çoluk çocuk aç kalırız. Hem daha emeklilik primi de dolmadı. Ben de ne yapayım şimdi boş kasalara bakıyorum.

"Boş kasalara yüklemek daha mı kolay oluyor? Benim gördüğüm kadarıyla onlarda bayağı ağır."

"Ağır ama dükkandaki gibi hızlı çalışmanı gerektiriyor. Yavaş yavaş yapıyorum."

"Peki siz ilk geldiğinizde hal nasıldı? Hep bu şekilde değildi herhalde. Neler değişti mesela?"

"Valla benim geldiğimde bir Eminönü hali vardı bir de Topkapı hali. İkisi de hem daha küçüktü hem düzensizdi. Dükkanlar gecekondular gibi biri bir yerde biri bir yerdedi. Şimdi tek sıra hepsi maşaallah."

"Peki temizlik nasıldı? Şimdi şöyle bir etrafa bakınca

her tarafta çöp görüyorum, çürük mallar hep yerlerde, eskiden de böyle miydi?"

"Bu iyi hali, eskiden çok daha betardi. Kokudan giremezdin. Bak şimdi çiçek gibi her yer. Bak mesela eskiden hep kamyoncular gasp edilirdi burada. Adam geliyordu çitlerin oradan dayıyordu bıçağı gırtlığına

alıyordu ne var ne yok. Şimdi öyle mi? Her yer kamera dolu kimse kafasını kıpırdatamıyor. Her şey çok güzel maşaallah.”

Birçok sektörde olduğu gibi halcilikte de hemşericilik olayı vardır. Nasıl ki inşaat sektöründe Karadenizliler etkinse veya balık hali Erzincanlılardaysa, Bayrampa-

şa halide Siirtli ve Niğdelilerin elindedir. Hatta birçok dükkanın adı bile aynıdır. Sadece başlarına öz, can, bir gibi sıfatlar takılır. İşçiler de hep hemşehrilerdir.

Karıyla kardeş olmak

Beden gücü her sektörde olduğu gibi halde de en çok kullanılan deyimdir “Karıyla kardeş olmak.” Cümledeki “karı” sözcüğüne çok takılmayın. Baskıcı ataerkil toplumun, adını aşağılayan bir söylemi olarak falan görmeyin. Onların gözünde karı karıdır. Kimseyi kadın olduğu için aşağılamak veya yüceltmek gibi bir dertleri yoktur.

Cümlenin anlamına gelecek olursak; gün boyu çalışmaktan bitkin düşen erkekler birçok eğlenceden ve sosyal aktiviteden mahrum kaldıkları gibi kadınlarıyla olmaktan da aciz kalırlar. Bu şekilde uzun süre hiçbir cinsel aktivite de bulunamayan erkekler de ne kadar çok çalıştıklarını ve yorulduklarını anlatmak için bu deyim kullanırlar, “Ulan karıyla kardeş olduk. İki aydır tık yok.”

İlk duyduğumda bana da çok itici gelmişti bu cümle. Bir insanın yatak odasında ulu orta bahsetmesi iğrenç bir şeydi ama zamanla alışıyorsunuz.

Gün ağarırken

Sabaha karşı halden çıkarken yol boyunca dizilmiş seyyar poşetçiler ve otçular görürsünüz. Buradaki insanlarda halin nimetlerinden faydalanır. Gecenin bir vakti gelip tezgahlarını açarlar. Kimisi poşet kimisi ise ormanlardan toplayıp getirdikleri otları satarlar. Bu otlar tezgahların köşelerine sıkıştırılarak tezgahı daha canlı göstermeye yarar.

Birbirinden farklı işler yapan bu kadar insanın bir ortak özelliği vardır ki, o da hepsinin ellerinin nasırlı olmasıdır. Öyle ki yedi yaşındaki çocukların küçücük elleri bile sert ve tırtıklıdır. Burada çocuklar konuştuğu zaman kuşlar cıvıdamaz. Sokaktaki çocukların sesi gibi sevimli değildir sesleri. Bağırılmaktan dolayı sesleri bile kalınlaşmış, nasırlaşmış ve yaşlanmıştırl. Velhasıl... Halde alın teri dökmeyen, elleri parçalanmayan kimseye ekmek yoktur.

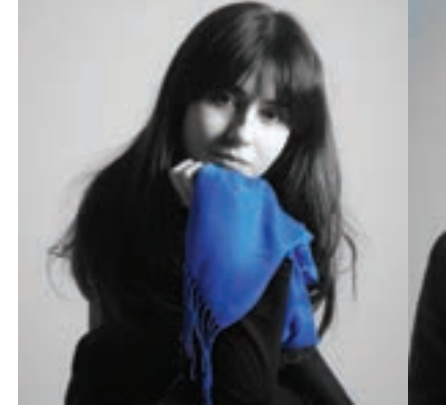

BİZ

“PORTRE FOTOĞRAFI KAPALI BİR KUVVETLER ALANIDIR. BURADA DÖRT GÖRÜNTÜ REPERTUVARI KESİŞİR, BİRBİRİNE KARŞI KOYAR, BİRBİRİNİ ÇARPITIR. MERCEK ÖNÜNDEKİ BEN, AYNI ANDA: OLDUĞUMU SANDIĞIM, BAŞKALARININ OLDUĞUMU SANMALARINI İSTEDİĞİM, FOTOĞRAFÇININ OLDUĞUMU SANDIĞI VE FOTOĞRAFÇININ SANATINI GÖSTERMEK İÇİN KULLANDIĞIYIMDIR.”

ROLAND BARTHES “CAMERA LUCIDA”

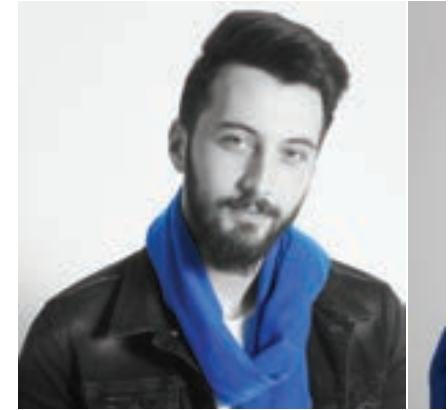
BİZ

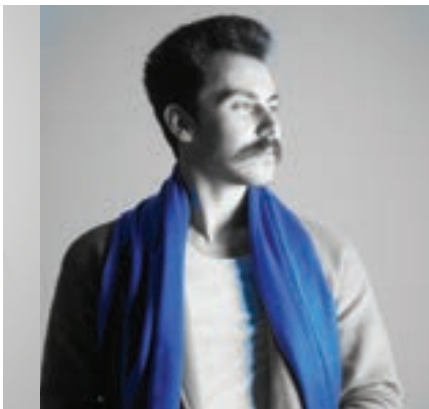
Fotoğraf Sergisi
Portreler

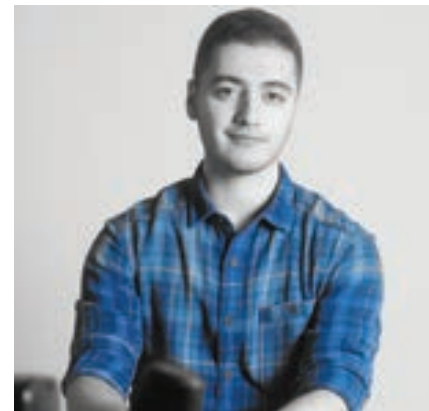
Kayhan Güven ve Öğrencileri

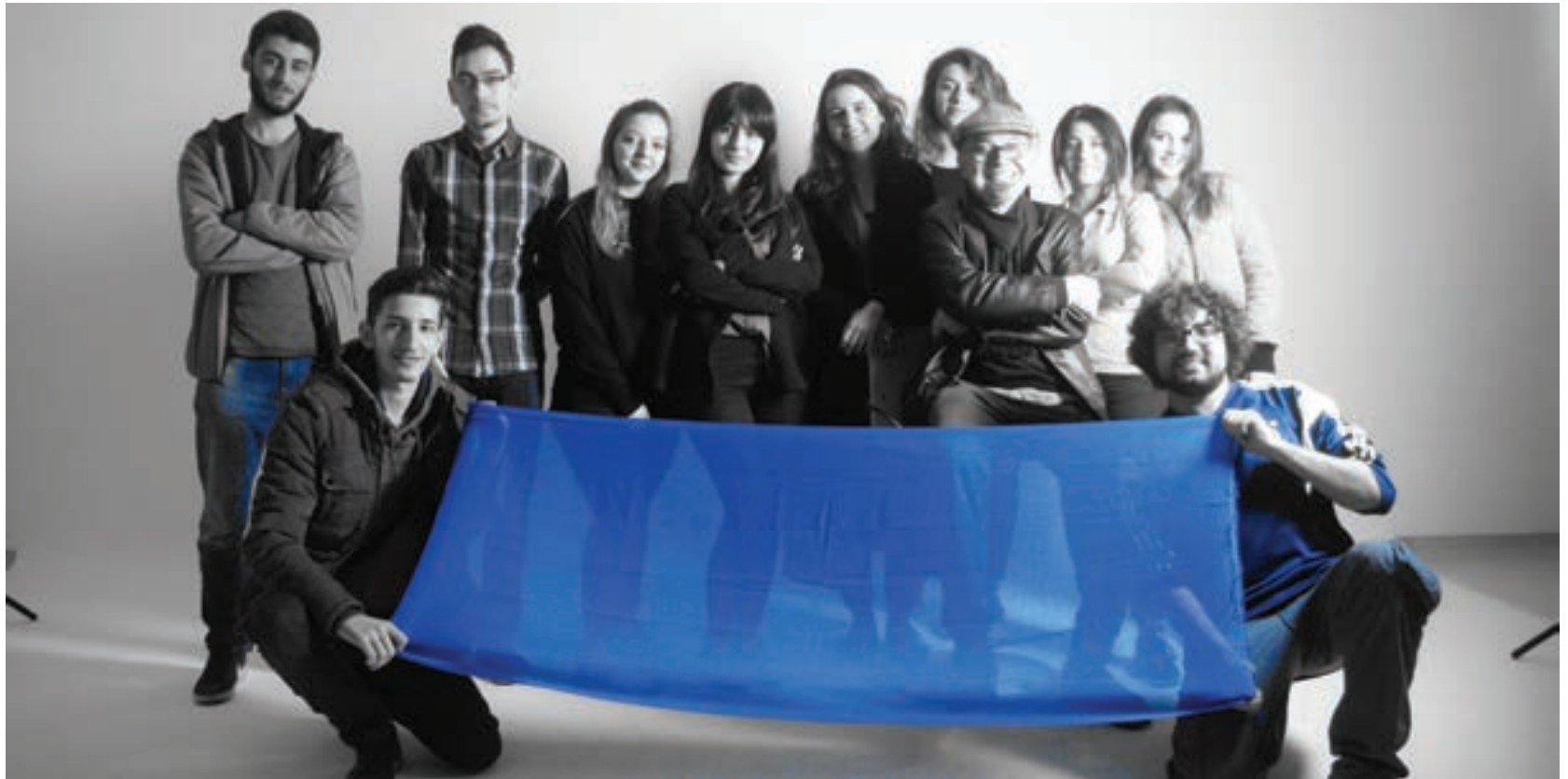
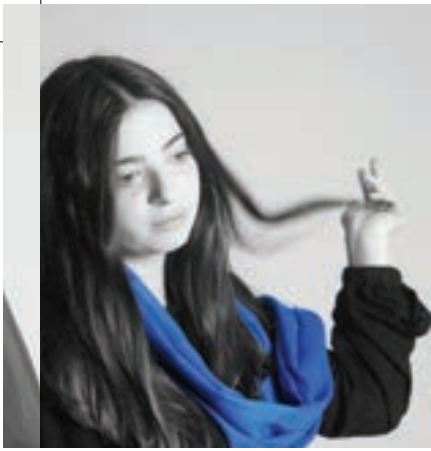

İletişim Fakültesi
R Blok

Yazı ● **Ayşe Sema Sayar** (İAHA)
Fotoğraf ● **Sinan Daşpınar** (İAHA)

Krav Maga Ustası Gazeteci

USTA BİR GAZETECİ AYNI ZAMANDA BİR DÖVÜŞ USTASI OLUR MU? ENİS TAYMAN HEM 22 YILLIK USTA BİR GAZETECİ HEM DE İNSAN KAYNAKLI TEHLİKELERİ KOLAYCA SAVUŞTURABİLMİYİ ÖĞRETEN BİR DÖVÜŞ STİLİ UZMANI. BU DÖVÜŞ STİLİ KRAV MAGA... İSTANBUL AYDIN HABER AJANSI (İAHA) MUHABİRLERİ BUGÜN ALIŞILMIŞIN DIŞINDA BİR SEMİNERE TANIKLIK EDECEKLER.

Enis Tayman Hürriyet gazetesindeki sayfalarını bağlar bağlamaz her cuma günü soluğu İstanbul Aydın Haber Ajansı'nın toplantı odasında alır ve sektörde gazeteci olmanın nasıl bir şey olduğunu genç gazetecilerle paylaşır.

Enis Tayman bu kez İAHA'ya geldi, yanında yardımcısı Serdar Aydın'ı da getirmişti. Sırtlarında ve ellerinde kocaman çantalar vardı. İçlerinde Krav Maga eğitimi için farklı farklı ekipmanlar bulunuyordu, yani bu gelişin sebebi farklıydı. Bu kez İAHA öğrencilerine kendilerini sokakta en kolay ve pratik şekilde şiddetten nasıl korurlar, bunun seminerini verecekti. Fakat seminer yetmezdi, insanların bu koruma şekillerinin en azından birkaçını görme arzuları olacaktı. Bütün bu

ENİS
TAYMAN

*Krav Maga ustası
Enis Tayman
dövüş stilinin
inceliklerini
öğrencilere
anlatıyor*

detayları önceden düşünmüştü haftalar öncesi Krav Maga eğitimi için en uygun alanı gözüne kestirmişti... Program önce küçük bir seminerle başladı. Krav Maga'nın İsrail askeri güçleri tarafından geliştirilen ve kullanılan savaş sanatları tekniği olduğunu birçoğumuz ilk kez bu seminerde duymuştuk. Sonrasında birkaç dövüş stili öğrenmek üzere genişçe bir alana geçtik. Deneyimli gazeteci ve asistanı burada bizlere uygulamalı gerektiğinde sokakta kolayca kullanabileceğimiz birkaç hareket gösterdiler. Uygulamalı dövüş dersi herkesi bir anda etkileyivermişti. Öğrenciler hatta hocalar bile oldukça hevesliydi. Salon da neredeyse adım atacak yer kalmamıştı, hınca hınç dolmuştu. Krav Maga herkesin ilgisini çekmişti, sanki herkesin içindeki dövüşçü bir an için ortaya çıkmıştı. Salon bir anda küçük bir dövüş kulübüne döndü. Enis Tayman halinden memnundu. Ben de onca uğultu içerisinde bu enerji dolu adamı daha yakından tanıma dileğindedim.

"Yazarım, piyasada iki romanım var, macera romanları yazıyorum. Babalık yapmaya çalışıyorum, iyi bir eş

olmaya, iyi bir oğul olmaya çalışıyorum, onun dışında Hürriyet gazetesinde Eklerden Sorumlu Yazı İşleri Müdürü'yüm. Gazetecilik görevimi yaklaşık 22 yıldır sürdürüyorum. Son yıllarda masa başına geçmeme rağmen ondan önce Irak, Suriye, İsrail gibi çatışmalı bölgelerde çok bulundum. Savaş muhabiri demiyorum kendime çünkü savaş muhabiri kelimesi çok ayağa düştü, savaşta, çatışmada çok bulundum maalesef ülkemde de aynı durumlarla karşılaştım.

Ben gazeteciliğimi objektif olmaya çalışarak yürütüyorum. Böyle olunca da hiçbir grup tarafından sevimli olmuyorsun. İlginçtir gazetecilerin başarısını da şöyle özetleyebilirim, eğer sormak istersen, bugüne kadar hiçbir taraf benim yazdığım haberden memnun kalmamıştır."

Enis Tayman öğrencilere Krav Maga'nın bir kaç tekniğini gösteriyor

“Tek amacım kadınların biraz daha güvende kalmasını sağlamak”

Ortada bir yerdensiniz yani.

“Elimden geldiği kadar ortada, gerçeklerin yanında kalmaya çalışıyorum, taraflar açısından çok sevimsiz bir şey. Tarafsızlık mümkün olmaz niçin? Kullandığımız kelimelerde de tarafsız değilizdir. Millet, halk, yurttaş olarak bir haberde kullanırsak kelimelerimizi zaten tarafımızı belli etmiş oluruz. Millet diyen halk, halk diyen millet demez. Peki bunlar çok önemli mi? Biz ne yazıyorsak yazalım, hangi kelimeyi kullanırsak kullanalım, tarafınız ne olursa olsun eğer gerçeğin yanında durmayı başarabiliyorsak bence bu meseleyi çözmüşüz demektir. Bir gazeteci işkenceye karşı bir duruş sergileyebiliyorsa ve bir işkenceciyi, bir yolsuzluğu belgesiyle teşhir edebiliyorsa bir gazetecinin hangi kelimeleri kullandığı benim için önemli değildir.

Önemli olan gerçekleri ortaya çıkarmasıdır.”

Hem gazetecilik hem de Krav Maga eğitmenliği zor olmuyor mu?

“Benim bir amacım var. Amacım şu; ben bir gazeteciyim, normalde bu işlerle uğraşmamam gerekir. Maalesef kadına şiddetin ya da sokaktaki şiddetin nedensiz yere arttığını ve adım başı şiddet olaylarını görünce özellikle kendisini dezavantajlı sayan insanları biraz daha güvende kılmanın yollarını aramaya başladım. Krav Maga yapan bir dövüşçüyüm. Öncelikle insanlara Krav Maga öğretmeye karar verdim fakat Krav Maga'nın yeterli gelmediğini gördüm. O yüzden güvende kalma seminerleri vermeye başladım. Az önce sen de gördün, güvende kalmak dediğimiz zaman dövüşmek bunun son aşaması. Öncelikle güvende kalacağız, hiçbir çaremiz kalmazsa dövüşeceğiz.”

Krav Maga, öğrencilerin oldukça ilgisini çekti.

"Evet, bugünkü arkadaşlarımıza gelince gerçekten ilgi çok yoğun. Ben de şaşırđım bu kadar kalabalık beklemiyordum. Bazı arkadaşlarımız katılmadı ama katılanlar için şunu söyleyebilirim; inanıyorum ki kendilerini güvende tutmak için ilk adımı şu anda attılar."

Kendini güvende tutabilme özellikle de kadınların kendilerini güvende tutabilmeleri ve yeri geldiğinde kendilerini savunabilmeleri konusunda Enis Ağabey çok hassas. Ona bu eğitimlere kaç senedir devam ettiğini ve Krav Maga'ya nasıl başladığını soruyorum.

"2007 yılında bir ABD seyahati sırasında gezdiğim bir kitapçıda Krav Maga ile ilgili bir kitap gördüm. Zaten merakım vardı, daha önce karate yapmıştım. Kısa bir süre de aikido yaptım, bu sebeple kitap hemen ilgimi çekti. Kitabı açtım baktım, emprovize silahlar, basit anlatımlar çok ilgimi çekti. 2009'da Türkiye'de Krav Maga öğrenmeye başladım. O zamandan beri de Krav Maga yapıyorum. 2015 yılından itibaren de insan eğitmeye başladım, 2016 yılında da kendi organizasyonumu kurdum. Combat Krav Maga International'ın Türkiye temsilciliğini aldım ve bugün kendi kulübümde insanlara Krav Maga öğretiyorum. Kadınlara gelince, Kadıköy'de bir sosyal sorumluluk projesi dahilinde çarşamba ve cuma günleri ücretsiz Krav Maga dersleri veriyorum. Tek amacım, kadın arkadaşlarımdan biraz daha güvende kalmasını sağlamak."

"Günlük şiddetin büyük bir bölümünden kurtulmak mümkün"

Kadınların kendi kendilerini koruyabilmelerinin sizin için çok öncelikli bir konu olduğunu biliyoruz. Peki hayatınızda size bunu düşündürecek özel bir durum yaşadınız mı?

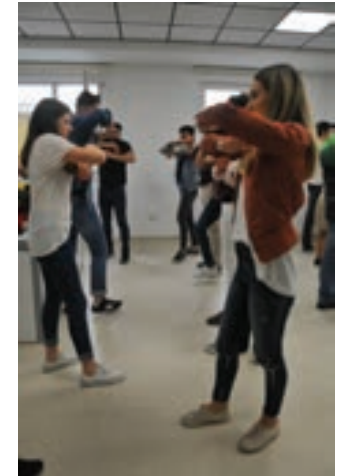
"Çok hikâye duydum ve şunu gördüm. Kadınların kendilerini savunmaları aslında uğradıkları şiddetle karşılaştırıldığında çok zor ama bir kadın bir şekilde üç beş

hareket bilerek şiddetten kolayca korunabilir. Çünkü karşısındaki de geleneksel bir saldırgan, yani o bildiğimiz her şeyiyle dövüşen saldırgan değil. Gücüyle ortaya çıkmış, kadını aşağı gören, onu önemsemeyen, cezalandırma amacıyla saldırganlık yapan kişi, katilleri saymıyorum. Kaldı ki bıçaklı saldırıların çoğunu da bir eğitim dâhilinde yüksek oranda savuşturmak mümkün. Tabii ki hepsini değil.

"Günlük şiddetin büyük bir bölümünden kurtulmak mümkün. Ben bunu fark ettiğim andan itibaren dikkatimi kadınlara yönelttim. Eşim de benim öğrencim aynı zamanda. Çünkü eşim de sokaklarda seyahat ediyor. Ben 2009'dan itibaren yapmama rağmen eşim benim 2016'da öğrencim oldu. Eşimin Krav Maga'ya eğitimlerine başlama hikâyesi şöyle; 2015'te metrobüs ile seyahat etmeye başladı. Metrobüsgiller tarafından birkaç kez tacize uğradı, birkaç kez zorlandı ve durumun ciddiyetini gördü, ondan sonra öğrenmeye başladı. Daha önce otomobile işe gidip geliyordu ve bir problemi yoktu, şiddete de karşıydı. Metrobüse binince, insanları görünce artık şiddete karşı savunmak gerektiğini anladı ve kendisi de benim öğrencim oldu."

Enis Tayman'ın insana sadece insan olduğu için, gerçek bir değer verdiğini gördüm. Adalet duygusu gelişmiş, tarafsızlığını korumaya çalışan bir gazeteci ve eğitmen.

Enis Tayman'ın semineri ilgi topladı

Asırların değiştiremediği lezzet; Mesir Macunu

“BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM,
ALLAH’İM MESİR ETKİNLİKLERİMİZİ İLİMİZ İÇİN ÜLKEMİZ İÇİN HAYIRLI EYLE. ÜLKEMİZİN VE
İLİMİZİN TANITIMINA VESİLE EYLE, EKONOMİMİZİN KALKINMASINA VESİLE EYLE, KATKILI EYLE. BU
GÜZEL ŞIFALI ÜRÜNÜ ORTAYA KOYAN, KULLANIP ŞİFA BULAN VE BÜTÜN İNSANLIĞA DAĞITIMI
SAĞLAYAN MERKEZ EFENDİ’NİN VE HAFSA SULTANIN RUHLARINI ŞAD EYLE YARABBİ. O GÜNDEN
GÜNÜMÜZE BU GÜZEL GELENEĞİ İNTİKAL ETTİREN, KATKI VEREN, GAYRET EDEN BÜTÜN GÜZEL
KULLARINA DA RAHMET EYLE YARABBİ. GÜNÜMÜZDE BU GÜZEL GELENEĞİ GELİŞTİRİP GELECEĞE
AKTARMA ÇABASI İÇİNDE OLAN ŞU GÜZEL KULLARININ DA GEÇMİŞLERİNE RAHMET EYLE KENDİ
GELECEKLERİNE DE AYDINLIK EYLE. BU GÜZEL ÜRÜNÜ KULLANIP ŞİFA BEKLEYEN BÜTÜN DERTLİ
KULLARINA DERMAN NASİP EYLE.”

Bu dua asırlardan beri süregelen Mesir macunu festivalinin sabahında, caminin minaresinden okunuyor ve dua eşliğinde mesir macunu ile dolu olan kazanlar karıştırılıyor.

Türkiye’de her ilin bilindik, ünlü yiyecekleri vardır. Manisa denince akla Mesir macunu gelir. Bu yıl Manisa Mesir Macunu Festivali 477. kez kutlandı. Beş gün boyunca Sultan Camisi’nin çatısından beş ton Mesir macunu halka atıldı. Her yıl televizyonların haber konularından biridir bu. Festival her yıl düzenli olarak yapılır, Manisa’nın tanınmasında büyük rol oynar. Mesir macunu, 2012 yılında UNESCO insanlığın kültürel mirasının temsilcisi olarak adını listeye kaydettirmiştir. 16’ncı yy.’da Osmanlı Devleti’nde tedavi amaçlı kulla-

nılıyormuş Mesir Macunu. Bugün Manisa denince de akla ilk gelen şey oluyor. Manisa doğal güzellikleriyle, Tarzanı’yla, Spil Dağı’yla ve olmazsa olmazı olan Mesir macunuyla eşsiz bir şehirdir. Manisa’da geleneksel bir söz vardır: “Bu macunu kim yerse o sene boyunca o kişiyi hiçbir zehirli hayvan sokmaz.”, “Macunu yiyen evlilik çağındaki kızlar o sene evlenirler.” Bu sözler bir kenarda dursun asıl en güzel şey her yıl baharın gelişiyle Manisa’da düzenlenen Mesir Macunu Festivali’dir.

Manisa Eski Gıda Çarşısı’nda Bir İmalathane

Ben Manisalıyım, bu güzel şehirde doğdum büyüdüm. Şimdi küçüklüğümden beri bildiğim Mesir macunu-

*Mesir macunu
41 çeşit şifalı ot
ve baharattan
oluşur*

nun izini süreceğim. İnternet, dünyamızda bir nimet. Google'da dedim ki, bana bir Mesir macunu imalathanesinin yerini bildir. O da dedi ki, "Manisa Eski Gıda Çarşısı'na git, orada Manisa Mesir Macunu Koruma Derneği'nin imalathanesi var.

Gittim.

Çarşıda bir sürü Manisa'ya özgü imalathane yer alıyor. Biraz bakındıktan sonra aradığım imalathanenin kapısını çaldım. İmalathanenin üretim sorumlusu Serpil Güven karşıladı bizi. Mesir macununun adı büyüktür ama girdiğim imalathane elli metre karelik bir çalışma alanıydı. Mesir macunu üretiliyordu, etraf yoğun bir biçimde tarçın kokuyordu. Saydım, tasmam on iki kişiydi ve hepsi de kadındı. Sözü Serpil Hanım'a bırakalım.

"Ben burada 7 senedir aynı ekiple çalışıyorum. Ekibimizde 12 kadın var ve hepsi özveriyle çalışıyor. Biz

burada bir aile gibiyiz."

Öksürüğe iyi gelen tarçından tutun da acı tadını alan karanfile kadar envari çeşit baharat kullanılıyormuş Mesir macununda. Bu arada Serpil Hanım anlatmaya devam ediyor;

"İmalathanemizde 9 ile 12 saatleri arasında döküm işlemleri oluyor. Geri kalan zamanda ise paketleme ve etiket basma işlemleri yapıyoruz."

Mesir macununda çeşit çeşit baharatların olduğunu söylemiştik. Şimdi de Manisa Mesir Macunu Derneği Pazarlama Müdürü Ramazan Avcan'ın yanına uğruyoruz. Bize;

"Bu işi sadece ticaret yapmak için değil aynı zamanda hayır yapmak, insanlara Mesir'i tanıtmak için de yapıyoruz. Her yıl satış yaptığımız kadar ücretsiz Mesir macunu dağıtıyoruz. Sadece Manisa ve Türkiye'de değil, dünyanın birçok yerine ihracat yapıyoruz," diyerek Mesir macununun kalitesini anlatıyor.

"Bu işi severek yaptığınız zaman yorgunluk nedir bilmezsiniz."

Ben de çalışanların yanına gidip onları izliyorum ve çalışanlardan Meltem Demir ile konuşuyorum. Meltem Hanım;

"Festival zamanlarında çok yoğun çalışıyoruz. Ama

Mesir macunu kendine has lezzeti, kokusu ve kıvamıyla vücuda kuvvet ve kalbe ferahlık verir

Padişah macunu olarak da bilinen mesir macunu aktarlardan her an temin ediliyor

festival başladığında ortaya çıkan o coşkunluğu görünce bütün yorgunluğumu unutuyorum. Bu işi severek yaptığınız zaman yorgunluk nedir bilmezsiniz." İmalathaneyi dolaşmayı sürdürüyoruz.. İmalathanenin giriş kısmında kazanlar yer alıyor, orada şekerli su kaynatılıyor. Yoğun bir buhar ortalığı kaplamıştı. Bunun nedeni de Mesir macununun yapışkanlığını artırmak. Yapılan tüm işlemlerin ardından paketlenen Mesir macunları araçlara yüklenerek Türkiye'nin dört bir yanına ihtiyacı olan insanlara şifa olması niyetiyle dağıtılmak üzere yola çıkıyor.

Size Mesir macununun içindeki baharatlardan bazılarını sayalım.

Çörekotu: Gaz söktürücü olarak kullanılır.

Anason: iştah açıcı ve karminatif olarak kullanılır. Karminatif etki, bağırsaklardaki fermantasyona engel olmasından ileri gelir.

Hindistan Cevizi: Hazım kolaylaştırıcıdır.

Karabiber: Öksürük kesici, uyarıcı ve baharat olarak kullanılır.

Kimyon: İştah açıcı, gaz söktürücü ve terletici olarak kullanılır.

Portakal kabuğu: Mideyi uyarıcı, koku verici olarak kullanılır.

Tarçın: Kabızlığı ve karın ağrılarını dindirir.

Rezene: Mide rahatlatıcı ve gaz söktürücü olarak kullanılır.

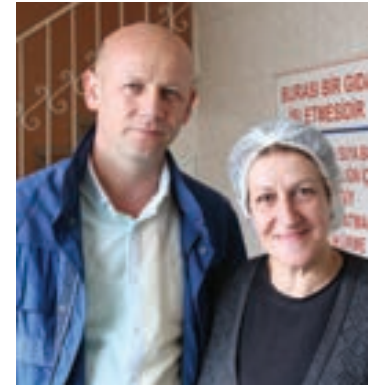
Zencefil: Nefes darlığı, soğuk algınlık ve astıma iyi gelir.

Kırım tatar: kaşıntılı deri hastalıklarına karşı tedavi

olarak kullanılır

Sinameki: Müshil olarak kullanılır.

Gördüğümüz bu samimi ve güzel ortamdı sonra bizler de Mesir macununun hala nasıl eskisi gibi şifalı olduğuna şaşırmıyoruz. Biz de yüzyıllar sonra Mesir macunu kendini koruyabilir ve insanlara şifa olmaya devam edebilir niyetiyle bu güzel insanların yanından ayrılıyoruz.

Mesir Festivali, Manisa'da her yıl 15 Nisan'da düzenlenen şenlikle kutlanır

Yazı ● Şeyma Aksu
Fotoğraflar ● Kayhan Güven (IAHA)

Doğu Ekspresiyle Kars'a Doğru...

KÜÇÜKKEN, İZLEDİĞİM FİMLERE ÖZENİR VE TREN YOLCULUĞU YAPMANIN HAYALİNİ KURARDIM. GÜNLERCE BİR TRENİN İÇİNDE SEYAHAT ETTİĞİMİ DÜŞLERDİM. ARTIK BUNU GERÇEKLEŞTİRME VAKTİ GELMİŞTİ. ŞEHİRİN KALABALIĞINI VE ŞEHİRDEN UZAKLAŞMA İSTEĞİMİ KENDİME BAHANE EDEREK YILLARDIR DÜŞLEDİĞİM O TRENE KAVUŞMAK İÇİN ARKADAŞIMLA YOLA ÇIKTIM. "MERHABA, DOĞU EKSPRESİ!" DİYEREK SELAMLADIM O BOYUMDAN BÜYÜK TRENİ.

Yolculuk hayal ettiğimizden daha keyifli ve daha uzun geçti. 26 saati vagonlar arasında koşturarak trende geçirmiştik. Koca bir günü trende devirmiştik. Güneş arkamızdan bizi kovalıyordu, o bizi yakalamadan Kars'a ulaşmaktı amacımız. Güneşli bir günde Ankara'dan adım attığımız tren, yüz donduran bir günde Kars ilinde indik. Kars öyle bir şehirdi ki sizi hemen ele veriyordu. Buz tutmuş yollarda yürüme şeklinizden bile o şehre yabancı olduğunuz anlaşılıyordu. Kar, beyazın en güzel tonunda olmasına rağmen hava karanlığın en sert tonundaydı. Konaklayacağımız yere sağlam bir şekilde varmalı ve gece iyice dinlenmeliydik.

Bu tarih kokan şehri doyasıya gezmek ve şehrin havasını ciğerlerimize doldurmak için tek bir günümüz vardı. Onu iyi değerlendirmek için sabah güneş doğmadan uyanmalıydık. Otel odası oldukça sıcaktı. Bu yüzden camı aralamaya cesaretimiz yoktu. Havayı kontrol etmek için camı açıyor, içeriye dolmak için camımızın önünde pusuya yatmış soğuk havanın yüzümüzü kesmesiyle saniyeler içerisinde camı kapatıyorduk. Sırt çantalarımıza sığdırabildiğimiz ne kadar kıyafetimiz varsa hepsiyle kuşanmalıyız diye düşündük çatılardan sarkan buz sarkıtına bakarken. Otelde hazırlanan kahvaltıda Kars'ın mis gibi kaşarı, peyniri, balı, yağı ve kıtlama şekeri ile tanıştık. Güne başlayabileceğimiz en lezzetli kahvaltı...

Artık Kars'a karışma vakti gelmişti

Artık Kars'a karışma vakti gelmişti, geçiyordu. Duramadık ve attık kendimizi dışarıya. Kars'ın havası keskin olduğu kadar sahipleniciydi de. Dışarıya adım attığımız ilk an yüzümüzü bıçak gibi kesen soğuk, dakikalar içerisinde bizi alıştırdı kendine. Rusların inşa ettiği koca taşlı, eski, tarih kokan binaların arasından geçerken hangi sokaktan kaçınıcı kez geçildiği unutuluyordu. Ruslar uzun yıllar İpek Yolu üzerinde bulunun Kars'ta bulunmuşlar ve bu süreç içerisinde de şehirde yeni ve müthiş binalar inşa etmişlerdir. Şehir merkezinde kendimizi kaybetmek üzereyken Sanat

*Kars,
Türkiye'nin
ilk planlı
şehirlerinden
biri*

Galerisi'nin önünde, çoğu üniversite öğrencisi olan ve en az bizim kadar şaşkın bir grup insanla tanıştık ve birlikte dünya kültür mirası olan Ani Harabeleri'ne doğru yola koyulduk. 42 km yol... Servis şoförü, buz tutan yola aldırılmadan son sürat sonsuzluğa gidiyor gibiydi. Buz tutmuş servis camından dışarıyı görmek imkansızdı. Ani Harabeleri'ni masal ülkesine dönüştüren kar, bizleri de her adımımızda dizimize kadar esir alıyordu. İki kıtayı birbirinden ayıran Arpaçay'ın zayıf şırıltısı, karla birlikte sessizliğe gömülen Ani Harabeleri'ne ses oluyordu.

Çıldır Gölü

Saat öğleni geçmek üzereydi. Kars'ta görülmesi gereken fazla güzellik vardı. Çıldır Gölü'de bu güzellik-

lerden bir diğerydi. Çıldır Gölü, Ardahan ve Kars il sınırları içerisinde kalan ve 123 km² alanı ile Doğu Anadolu Bölgesi'nin en büyük tatlı su ve en büyük ikinci gölüdür. Göl'de balıkçılık yapılmakta ve bu yöre halkı için önemli bir gelir kaynağı. Kışın donan göl üzerindeki buz kütlesi kırılarak balık avlanmaktadır. Kış mevsiminde, normal koşullarda yaklaşık 4 ay boyunca Çıldır Gölü'nü donmuş olarak görme şansı var. Şehir merkezi ile Çıldır gölü arası yaklaşık olarak 1 saat 30 dakika sürüyor. Biz de Ani Harabeleri'nden dönmüş, Çıldır Gölü'ne uygun bir fiyata gitmenin yollarını düşünüyorduk Kars merkezinde... O an aklımıza Ani Harabeleri için yola çıkmadan önce şehir merkezinde bulunan Gazi Ahmet Muhtar Paşa Güzel Sanatlar Galerisi'nde ayak üstü tanışıp sohbet ettiğimiz Cemal

*Doğu'da hayat
karsız olmaz.
Çocuklar kar
üstünde topun
peşindeler*

Bey geldi. Birkaç telefon görüşmesi yaptıktan sonra bizi uygun bir fiyata Çıldır Gölü'ne götürecek bir taksici bulunduğunu söyledi. O kişi, bizim için günün sonunda artık bir taksici değil, bir ağabey olacak olan Ulaş Yağdıran'dı.

Ulaş Yağdıran, üç çocuk babası ve geçimini Kars'ta taksicilik yaparak sağlıyor. Taksici Ulaş Yağdıran, bizi diğer taksicilerin kabul etmeyeceği bir fiyat karşılığında Çıldır Gölü'ne götürmeyi kabul ederek şehirde doğup büyüyen beş üniversiteli gencin gözünde kahramana dönüşüyordu.

Soğuğa direnemiyorduk

Havanın soğuğuna bir yerden sonra daha fazla direnemiyordu insan. İnsanı, hareketsiz kaldığı an dona-

cağına inandıran soğuk, parmak uçlarından iç organlarına kadar işliyordu insanın. Dereceler -19 dereceyi gösterdiği anlarda bir benzinciye girdik. Çok geçmedi kapımız açıldı dışarıdan hışımla, elinde bir tepsi ile Ulaş ağabey bize gülümsedi.

"Bize bu havalar işlemez ama siz dondunuz çocuklar, buyurun."

"Bu nedir ağabey?"

"İçiniz ısınsın diye çay aldım size. Aha bu da termosunuz. Dilediğince için."

Kars ile Çıldır Gölü arasındaki o sonsuz, sessiz yolda şarkılar ve kahkahalar yankılanıyordu artık. Ulaş ağabeyin, "Aha burası Çıldır Gölü'nün başladığı yerdir," demesinin üzerinden yaklaşık yirmi dakika geçmişti. Bir gölün büyüklüğünün hayret vericiliğini düşünüyor-

du insan elinde olmadan.

“Gölün üzerinde zıplasak buz kırılır mı?”

Ağız dolusu bir kahkaha duyuldu alaycı bir tonlamayla.

“Ne kırılması? Siz delirdiniz mi? Buzun üzerinden arabayla gölün bir ucundan diğer ucuna gitmişler. Yine de bir şey olmamış bu buza.”

“Ne diyorsun ağabey? Kim cesaret etmiş buna?”

“Kim yapacak, köylüler yapmış. Her sene yaparlar bunu.”

Sırf merakından buzun üzerinde arabayla dolaşmış insanlar, üstelik defalarca!

Yol uzadıkça insanın karnı biraz daha acıyordu. Karnın acıkınca da sabah lezzetiyle tanışılan eski kaşarın tadı akla düşüyordu. Dönmeden önce Kars’ın köylerinden biri olan İncesu Köyü’nden dilediğimiz kadar eski kaşar alabileceğimizi söyledi Ulaş ağabey.

“Pek bir hevesli gördüm sizi. Biz misafirin karnını doyurmadan göndermeyiz Kars’tan,” dedi ve cümlesi tamamlanmadan telefonuna sarıldı.

“Akşama misafirlerimiz var, sofrayı hazırlayın.”

Bir saati aşan uzun ve keyifli yolculuktan sonra Çıldır Gölü’ne ulaştık. Hava -23 derece... İnsan binalar arasından böylesine bir doğa harikasının içine bırakılınca ne yapacağını pek bir şaşırıyor. Gökyüzü bizim için artık daha maviydi ve doğa artık daha bir beyazdı. Bir, buz kütlelerini kırıp balık tutmaya çalışan balıkçılara yanaşılıyor, her adımda dokunacakmış gibi olduğumuz ama asla varamadığımız dağlara koşuyorduk...

Gölün hemen kenarında bulunan “Atalay’ın Yeri” isimli lokanta güneşi arkasına almış, bize göz kırpyordu. İçerden gelen “Ah Le Yar Yar” türküsünün sesi Çıldır Gölü’nün bir kısmını esir almış gibiydi. İçeriye giren müşteriye selamlayan aynada yüzümün soğuktan morun en koyu tonuna döndüğünü gördüm. Burnuma dokunsam sanki düşecekti.

Biz tekrar artık evimiz gibi gördüğümüz taksiye doluşarak yollara çıktık. Güneş bize alışıkmadığımız kadar erken bir saatte veda etmeye hazırlanırken Ulaş Yağdırın’ın tek derdi bizi köyüne yetiştirebilmektir. Taksi buzun üstünde bir yağ gibi kayıyordu.

-17 derecede camları açıp fotoğraf çekmek için sark-

tığımız anda "N'apıyor bunlar, intihar mı ediyorlar?" cümlesi duyuldu. Biz artık parmak uçlarımızda hissettiğimiz heyecanımız ile Kars'ın İncesu Köyü'ne vardık. "Alın çocuklar şunu bakalım." "Çiçek balı mı bu ağabey!?" "Evet! Sarı yağın tadı çiçek balı olmadan çıkmaz."

Kars'ta üç kez sarılmak

Yol boyu sık sık bahsettiği çocukları bizi kapıda karşıladı. İçeri girdiğimizde ise Ulaş ağabeyin bütün ailesini bizi beklerken bulduk. Üç kere sarılırlarmış Kars'ta insanlar birbirine. "Bazen dörtte olabilir," deyip gülmüştü, öyle de oldu. Biz her anlamda sınırsız olan evde koltuklarımıza otururken Yağdıran ailesiyle sohbet etmeye başladık. Eşi, çocukları, yeğenleri, bacanakları, kaynanası... Gözleri ışıltılı oluyordu her Eyüp Sultan'dan, Eminönü'nden, İstiklal Caddesi'nden bahsettiğimizde. Salonun ortasında yanan sobanın üs-

tünde kaynayan çayın buharı bütün odayı kaplamak üzereydi..

"Yenge, Ulaş ağabey dedi ki; 'ben çok romantiğim.'"

Ulaş ağabey bunun üzerine ağız dolusu bir kahkaha attı.

"Ya, ya ne demişse doğru söylemiştir."

Doğru olmadığını biliyorduk o da biliyordu. Ona rağmen ışıltılı gözleri ona bakarken.

Önümüzdeki masa yöresel yemeklerle doluyor, tabakların biri gidiyor, biri geliyordu. Çayımız bittiğinde bardağımızı masaya koymadan elimize dolu bir bardak daha çay tutuşturuluyordu Yağdıran ailesinin en büyük kızı Kardem tarafından. Biz sofrada ne varsa tatmaya çalışırken bile "utanıyor bunlar, baksanıza hiçbir şey yemediler." dediler. Çoraplarımızla geldiğimiz bu evden ayaklarımızda hediye patiklerimizle çıktık. Kars'a gelmeden önce kurduğumuz hayallerde olmayan anılar birikiyordu içimizde.

Çocukların herbirinin ellerinde kızaklar vardır. Bir yokuştan aşağıya bırakırlar kendilerini

İncesu Köyü'nün yolları karla kaplanmıştı. Akşamın karanlığında büyük eski bir binanın önünde durduk. "Sizi satışın değil, doğrudan üretimin yapıldığı yere getirdim."

Şehir merkezinde dükkanların içinde sıra sıra dizilmiş kaşarların ana vatanına gelmiş gibiydik... Sayamadığımız kadar çok kaşar tattık. Kaşarlarımızı fabrikadan alıp birlikte son kez çay içmek için yeniden taksiye doluştuk. Farkında olmadan Ulaş Yağdırın'ın kiraathanesine doğru çoktan yola çıkmıştık. Yılmazoğulları Kiraathanesi...

"O zaman hepimize bir oralet ağabey!"

Muhtarlık seçimlerine katıldığı ama kazanamadığı bir dönemden söz açıldı o anda.

"Boşver ağabey ya, siyaset pis adamın işi."

"Babam diyor, iyi maaş alırdın. Dedim sen bizi nerede sanıyorsun biz dağdayız."

"Senin için iyi olurdu ama. İyi maaş alırdın ağabey."

"Yav, alırdık ama şimdi o maaşı alabilmek için helal çalışmak lazım. Ben koştururdum. Valiliğe, kaymakamlığa... Bizim köydeki muhtar mesela çalışmıyor ki. Sanki ne yapıyor adam? İş gücü yok, köyün içinde volta atıyor."

Kars'tan ertesi sabah Doğu Ekspresi ile ayrılacağız. Aklımıza bu düşünce her düştüğünde her kahkaha-dan sonra yüzümüze geri dönecek olmanın hüznü çöküyor. Kars'a veda edeceğimiz gibi birbirimizi de veda edecektik. Kars, insanı sert karşılayan ama bir o kadar da çabuk sarıp sarmalayan bir tarih şehri. Biz; gördüklerimizin, yaşadıklarımızın, öğrendiklerimizin verdiği yenilenmiş hissi ile dolup taşmış bir ocak gününde.

Kars insanının sizlere olan mesajı ile bitirelim mi?

"Kardan korkmayınlar hele Kars'tan hiç korkmayınlar!" O güzel insanların hepsi atlara binip gitmemişler, bazıları hala pencere kenarında yollarınızı gözlüyor.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ

"Eğitimdeki başarımızı Tıp Fakültemiz ile taçlandırıyor,
aydınlık geleceğin doktorlarını yetiştiriyoruz"

İşimizi ciddiye alıyoruz

IAHA

GÖZ'ünüzü açıyoruz...

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ İLETİŞİM FAKÜLTESİ HABER AJANSI YAYINIDIR.

SAYI: 7 / 2017